

วัตถุประสงค์

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิตเป็นวารสารวิชาการของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางด้านกฎหมายและสังคมและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยและงานวิชาการในมหาวิทยาลัยรังสิต และจากสถาบันภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขานิติศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความที่ดีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน บทความที่เสนอมจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อพิมพ์ลงในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะระบบการอ้างอิงและรูปแบบการนำเสนอ

ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้อง กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม

เจ้าของ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 อาคารอุไรรัตน์ (ตึก 3) ถนนพหลโยธิน เมืองเอก ตำบลหลักหก

อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

โทร. 02-997-2222 ต่อ 1294 โทรสาร. 02-997-2222 ต่อ 1264

Email: RJLS@rsu.ac.th

ประธานที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์พิเศษ วิชา มหาคุณ

คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร

อดีตอัยการสูงสุด, นักวิชาการอิสระ

ศาสตราจารย์ณรงค์ ใจหาญ

อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ศาสตราจารย์พลตำรวจตรี ดร.วีรพล กุลบุตร

รองผู้บัญชาการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

รองศาสตราจารย์ ดร.โกเมศ ขวัญเมือง

กรรมการบริหารหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์

ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

อาจารย์อนิสา มานะทน

อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

นางสาวจุติมา สิริจารุธ

เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

กองบรรณาธิการ

ผศ.ดร.สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ผศ.ดร.อิงครัต ดลเจิม

อาจารย์ประจำสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รศ.ดร. วินันท์กานต์ รุจิภักดี

อาจารย์ประจำหลักสูตรดุขฎฐิบัณฑิตสาขาอาชญวิทยา การบริหารงานยุติธรรมและสังคม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

รศ.พ.ต.อ.ดร.พงศ์กุลธร โรจน์วิรุฬห์

อาจารย์ประจำคณะตำรวจศาสตร์ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย(คงคาไหว), ดร.

ประธานหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

นางสาวปัญญาดา จงละเอียด

ผู้อำนวยการส่วนสนับสนุนวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

อาจารย์วิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์กุล

อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

ดร.จิรวุฒิ ลิปิพันธ์

รองผู้อำนวยการบัณฑิตศึกษา สาขานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ฝ่ายประสานงานและจัดการ

นางสาวอมรรัตน์ วงศ์สุวรรณ

เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ฝ่ายกฎหมาย

ผศ.ดร.สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

ออกแบบปก

นางสาวจุติมา สิริจารุธร

เจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

จัดรูปเล่ม

นางสาวอนุสรรา เสงวิเชียร

ผู้ช่วยอาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

พิมพ์ที่

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต

52/347 ถนนพหลโยธิน เมืองเอก ตำบลหลักหก อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 12000

Tel. 02-997-2222 ต่อ 5231

RJLS

Rangsit Journal of Law and Society
วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

บทบรรณาธิการ

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปีพุทธศักราช 2564 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เป็นบทความวิจัยการจำนวน 5 เรื่อง เล่มนี้เป็นปีที่ 3 ของจัดทำวารสารของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต และเพื่อเป้าหมายของการทำวารสารให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI เพื่อรองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย

กองบรรณาธิการวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ขอขอบคุณท่านผู้เขียน และท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจวารสารของเราและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์จะมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้คำแนะนำอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น ตลอดจนทีมงานทุกท่านที่เกี่ยวข้องจนวารสารได้สำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ทุกประการ

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้ จะให้มุมมองและแง่คิดต่างๆ ต่อยอดความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธานี วรภัทร์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
บทความวิจัย : Research Articles	
ความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำหญิงในประเทศไทย FEMALE PRISONERS' SATISFACTION OF BASIC FACILITIES IN FEMALE PRISONS IN THAILAND วีนันทกานต์ รุจิภักดิ์, สัณณพงค์ ลิ่มประเสริฐ, กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์, ยศวดี ทิพยมงคลอุดม	1
การประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักการมีส่วนได้เสีย LIFE INSURANCE WITHOUT THE PRINCIPLE OF INSURABLE INTEREST ปัญญาดา จงละเอียด	19
การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย USING LIFE IMPRISONMENT INSTEAD OF THE DEATH PENALTY IN THAILAND พลอยลดา เพชรศิริ	33
มาตรการพัก-ลดและอภัยโทษ นักโทษในประเทศไทย MEASURES TO REST-REDUCE AND PARDON PRISONERS IN THAILAND สัณณพงค์ ลิ่มประเสริฐ	47
การใช้บุหรืจากพืชกัญชาทดแทนบุหรืที่มีสารนิโคติน USING TOBACCO FROM CANNABIS PLANTS TO REPLACE NICOTINE-CONTAINING TOBACCO วิเชษฐ์ สิ้นประสิทธิ์สุกุล	63
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	75

ความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำหญิง
ในประเทศไทย*

FEMALE PRISONERS' SATISFACTION OF BASIC FACILITIES IN FEMALE
PRISONS IN THAILAND

วีนันท์กานต์ รุจิภักดิ์

Veenunkarn Rujiprak

มหาวิทยาลัยมหิดล

Mahidol University, Thailand

สัณญพงศ์ ลิ้มประเสริฐ

Sanyapong Limprasert

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

กฤษฎา แสงเจริญทรัพย์

Krisda Saengcharoensap

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Rajabhat Phetchaburi University, Thailand

ยศวดี ทิพยมงคลอุดม

Yodsawadi Thipphayamongkoludom

สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

Thailand Institute of Justice, Thailand

E-mail: trujpak@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ และความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ต้องขังหญิงในประเทศทั้งหมด 2,499 คน จากเรือนจำ 20 แห่งทั่วประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้แบ่งความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภค

* Received 15 February 2021; Revised 23 March 2021; Accepted 22 April 2021

พื้นฐานในเรือนจำ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ความพึงพอใจต่อปัจจัยพื้นฐาน และ ความพึงพอใจต่อ สถานที่ในเรือนจำ

ผลการศึกษาพบว่าโดยรวมแล้วผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานของเรือนจำทั้งสองด้านในระดับปานกลาง ในส่วนของปัจจัยพื้นฐาน พบว่าผู้ต้องขังหญิงพึงพอใจต่อปัจจัยด้านน้ำดื่มในเรือนจำมากที่สุด และ พึงพอใจต่อปัจจัยด้านยารักษาโรค น้อยที่สุด ส่วนความพึงพอใจต่อสถานที่ในเรือนจำ พบว่า ผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจต่อห้องสมุด มากที่สุด และมีความพึงพอใจต่อ สถานที่ส่วนกลาง เช่น ที่พักผ่อน ที่จัดกิจกรรม น้อยที่สุด เมื่อทดสอบความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลและความพึงพอใจต่อปัจจัยพื้นฐาน และ ความพึงพอใจต่อสถานที่ในเรือนจำ พบว่า กลุ่มอายุที่แตกต่างกันจะมีความพึงพอใจต่อปัจจัยพื้นฐาน และ ด้านสถานที่ในเรือนจำต่างกัน ส่วนระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ พบว่า ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำระยะเวลา 2 - 3 ปีจะมีความพึงพอใจต่อปัจจัยพื้นฐานมากกว่าผู้ต้องขังหญิงที่อยู่ในเรือนจำ 4 ปีขึ้นไป สถานที่ในเรือนจำ พบว่า ระยะเวลาในเรือนจำไม่ส่งผลความแตกต่างด้านความพึงพอใจต่อสถานที่ในเรือนจำ ประเภทของผู้ต้องขัง พบว่า ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีจะมีความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคทุก ทั้งปัจจัยพื้นฐานและสถานที่น้อยกว่าผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด ส่วนประเด็นประเภทของเรือนจำ พบว่า ผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำทั้งสองประเภทไม่มีความแตกต่างกันในระดับความพึงพอใจ ทั้งด้านปัจจัยพื้นฐาน และด้านสถานที่ในเรือนจำ ผลการศึกษาสะท้อนว่า ควรดำเนินการด้านการบริหารจัดการด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคพื้นฐานให้เพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขังในเรือน

คำสำคัญ: ผู้ต้องขังหญิง, สาธารณูปโภคในเรือนจำ, เรือนจำประเทศไทย

Abstract

This research aims to study the satisfaction of basic facilities in prisons as well as the level of satisfaction on the basic facilities. The study also explores the approaches to develop the basic facilities management system in prisons. This research uses quantitative methods to collect data among 2,499 female prisoners from 20 prisons all over Thailand. This study classifies the satisfaction of basic facilities in prisons into two aspects: 1) satisfaction on common facilities and 2) satisfaction on different venues in prison

The findings revealed that the female prisoners were satisfied with the basic facilities in both aspects on a moderate level. Regarding the common facilities, the samples were satisfied with the drinking water the most, but they were satisfied with medicine the least. In terms of prison venues, libraries received the highest level of satisfaction while the level of satisfaction on common rooms, for example, relaxing places or activity centers were rated with the lowest level of satisfaction. When considering the different age groups, Next, taking the imprisonment length into account, it was found out that prisoners who had been in jail for 2-3 years had higher level of satisfaction on common facilities compared to those who had been imprisoned for 4 years or more. However, the imprisonment length did not significantly affect the level of satisfaction on the prison venues. In view of the prisoner types, the prisoners on remand had lower level of satisfaction on both common facilities and prison venues when compared with sentenced prisoners. Concerning the differences between the samples from women's correctional institutions (all-female) and the samples from central prisons (female wing), the results indicated that there was no significant difference between them in regards to their level of satisfaction on common facilities and prison venues. The overall results reflected that related agencies should enhance the basic facilities management to provide clean and sufficient facilities in accordance with the number of prisoners.

Keywords: Female Prisoners, Prison Facilities, Prisons in Thailand

บทนำ

เป็นที่ทราบกันว่าสิ่งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน ประกอบไปด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และ ยารักษาโรค หรือที่เรียกกันว่า “ปัจจัย 4” โดยมนุษย์ทุกคนพึงมีสิทธิที่จะเข้าถึงปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ได้โดยสะดวกและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายมากจนเกินสมควร เนื่องจากปัจจัยทั้งสี่ด้านดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยให้มนุษย์

สามารถดำรงชีวิตได้โดยปกติสุขแล้ว ยังเป็นเครื่องช่วยให้มนุษย์สามารถพึ่งพาอาศัยตนเองได้ในระดับพื้นฐานอันเป็นการดำรงรักษาไว้ซึ่งศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์อีกประการหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมได้มีการพัฒนาขึ้น ชุมชนต่างๆ เริ่มมีการขยายตัวมากขึ้นอันเนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนของประชากร ก่อให้เกิดปัญหาการขาดแคลนทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเหล่านั้น ส่งผลให้รัฐจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเข้ามาทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรเหล่านั้นให้แก่พลเมืองของตนเพื่อให้เกิดความเพียงพอและลดปัญหาการต่อสู้แย่งชิงทรัพยากรระหว่างพลเมืองด้วยกันเอง อันอาจนำไปสู่ความวุ่นวายหรือความรุนแรงภายในสังคมได้

โดยรูปแบบหนึ่งในการจัดสรรทรัพยากรที่มีความจำเป็นเหล่านี้ก็คือการจัดสรรทรัพยากรให้อยู่ในรูปแบบของสวัสดิการสาธารณะอุปโภคขั้นพื้นฐาน โดยจัดให้ง่ายต่อการเข้าถึงและมีความเท่าเทียมกันในทุกกลุ่มประชากร นอกจากนี้ ยังควรที่จะต้องมีการสำรวจถึงความพึงพอใจของประชากรในการที่รัฐได้ทำหน้าที่เป็นผู้จัดสรรทรัพยากรพื้นฐาน รวมถึงสิทธิ และสวัสดิการต่างๆ ที่มีความจำเป็น เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ดีขึ้น ซึ่งแม้ว่าความพึงพอใจจะมีลักษณะค่อนข้างเป็นไปในทางอัตวิสัย (subjective) ที่ในประชากรแต่ละคนก็อาจจะมี ความพึงพอใจต่อสิ่งที่ตนได้รับที่มีความแตกต่างกันไป อย่างไรก็ตาม ได้มีความพยายามของนักวิชาการหลายท่านในการให้ความหมายและองค์ประกอบของคำว่า “ความพึงพอใจ” อยู่ค่อนข้างมาก อาทิเช่น วิรุฬ พรรณเทวี (วิรุฬ พรรณเทวี, 2542) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกภายในจิตใจของมนุษย์ที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับแต่ละบุคคลว่าจะมีความคาดหวังกับสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างไร ถ้าคาดหวังหรือมีความตั้งใจมากและได้รับการตอบสนองด้วยดีจะมีความพึงพอใจมาก แต่ในทางตรงกันข้ามอาจผิดหวังหรือไม่พึงพอใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อไม่ได้รับการตอบสนองตามที่คาดหวังไว้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ตั้งใจไว้ว่าจะมีมากหรือน้อยสอดคล้องกับ ฉัตรชัย คงสุข (ฉัตรชัย คงสุข, 2535) กล่าวว่า ความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งหนึ่งหรือปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ความรู้สึกพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อความต้องการของบุคคลได้รับการตอบสนองหรือบรรลุจุดมุ่งหมายในระดับหนึ่ง ความรู้สึกดังกล่าวยังจะลดลงหรือไม่เกิดขึ้น หากความต้องการหรือจุดมุ่งหมายนั้นไม่ได้รับการตอบสนอง

นอกจากนี้ Shelly (ประกายดาว ดำรงพันธ์, 2536) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจ ว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกสองแบบของมนุษย์ คือ ความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ ความรู้สึกทางบวกเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้วจะทำให้เกิดความสุข ความสุขนี้เป็นความรู้สึกที่แตกต่างจากความรู้สึกทางบวกอื่นๆ กล่าวคือ เป็นความรู้สึกที่มีระบบย้อนกลับความสุขสามารถทำให้เกิดความรู้สึกทางบวกเพิ่มขึ้นได้อีก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสุขเป็น

ความรู้สึกที่สลับซับซ้อนและความสุขนี้จะมีผลต่อบุคคลมากกว่าความรู้สึกในทางบวกอื่นๆ ขณะที่ วิชัย เหลืองธรรมชาติ (วิชัย เหลืองธรรมชาติ, 2531) กล่าวว่า แนวคิดความพึงพอใจ มีส่วนเกี่ยวข้องกับความต้องการของมนุษย์ กล่าวคือ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อความต้องการของมนุษย์ได้รับการตอบสนอง ซึ่งมนุษย์ไม่ว่าอยู่ในที่ใดย่อมมีความต้องการขั้นพื้นฐานไม่ต่างกัน ขณะที่ ปรียากร วงศ์อนุตรโรจน์ (ปรียากร วงศ์อนุตรโรจน์, 2535) ได้มีการสรุปว่า ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ใช้เป็นเครื่องมือบ่งชี้ถึงปัญหาที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในการทำงาน นั้นมี 3 ประการ คือ 1) ปัจจัยด้านบุคคล (personal factors) หมายถึง คุณลักษณะส่วนตัวของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงาน ได้แก่ ประสบการณ์ในการทำงาน เพศ จำนวนสมาชิกในครอบครัว รับผิดชอบ อายุ เวลาในการทำงาน การศึกษา เงินเดือน ความสนใจ เป็นต้น 2) ปัจจัยด้านงาน (factor in the Job) ได้แก่ ลักษณะของงาน ทักษะในการทำงาน ฐานะทางวิชาชีพ ขนาดของหน่วยงาน ความห่างไกลของบ้านและที่ทำงาน สภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นต้น และ 3) ปัจจัยด้านการจัดการ (factors controllable by management) ได้แก่ ความมั่นคงในงานรายได้ผลประโยชน์ โอกาสก้าวหน้า อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ สภาพการทำงาน เพื่อนร่วมงาน ความรับผิดชอบ การสื่อสารกับผู้บังคับบัญชา ความศรัทธาในตัวผู้บริหาร การนิเทศงาน เป็นต้น

สำหรับประชากรในกลุ่มที่เป็นผู้ต้องขัง มักจะเป็นกลุ่มประชากรที่ถูกมองข้ามถึงความสำคัญในการจัดให้มีการเข้าถึงซึ่งสาธารณูปโภคต่างๆ ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากแนวคิดหรือมุมมองที่เป็นการตีตรา (stigmatized) ประชากรกลุ่มนี้ว่าเป็นผู้กระทำความผิดที่เป็นการฝ่าฝืนต่อกฎเกณฑ์ของสังคม สมควรที่จะได้รับการลงโทษอย่างรุนแรงเพื่อให้เกิดความหยาบช้า โดยการจำกัดการเข้าถึงซึ่งทรัพยากรรวมถึงสิทธิและสวัสดิการที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตก็อาจจะถือได้ว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่น่ามาใช้ในการลงโทษผู้กระทำความผิดเหล่านี้ ส่งผลให้เกิดปัญหาทางด้านสุขภาวะต่างๆ ที่ไม่เหมาะสมแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มผู้ต้องขังหญิงที่มีความจำเป็นในการได้รับการดูแลทางด้านสวัสดิการบางด้านเป็นพิเศษมากกว่าผู้ต้องขังประเภทอื่น โดยจากข้อมูลจำนวนของผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทยที่มีการสำรวจเมื่อปี 2564 พบว่า มีผู้ต้องขังหญิงทั้งประเทศรวมทั้งสิ้น จำนวน 32,686 คน ซึ่งอาจเกินกว่าที่เรือนจำหรือทัณฑสถานจะสามารถรองรับได้ ทำให้เกิดข้อจำกัดของผู้ต้องขังหญิงในการเข้าถึงทรัพยากร สาธารณูปโภค และบริการด้านสุขภาพอนามัย ซึ่งล้วนแล้วแต่ไม่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดีไม่ว่าจะเป็นสุขภาวะทางกายหรือสุขภาวะทางจิต อันอาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ในกลุ่มผู้ต้องขังหญิงเหล่านี้ทำให้ไม่ได้เกิดผลดีเท่าที่ควร

ในปี 2553 องค์การสหประชาชาติโดยที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติสมัยที่ 65 ได้ให้ความเห็นต่อ ข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดที่เป็นหญิง (United Nations Rules for the Treatment of Women Prisoners and Non-Custodial Measures of Women Offenders) หรือ ที่รู้จักกันในชื่อของ “ข้อกำหนดกรุงเทพ” (Bangkok Rules) อันเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานของเรือนจำในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่เป็นหญิง (นันทิ จิตรสว่าง, 2556) ซึ่งข้อกำหนดดังกล่าวจะมุ่งเน้นในด้านของการให้การดูแลผู้ต้องขังหญิงโดยคำนึงถึงความต้องการเฉพาะในเชิงเพศภาวะ รวมถึงการกำหนดแนวทางในการบำบัดฟื้นฟูที่สอดคล้องกับลักษณะเฉพาะของผู้ต้องขังหญิง อันเนื่องมาจากลักษณะทางกายภาพของเรือนจำของประเทศไทยในปัจจุบันที่ไม่เอื้อต่อความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังหญิงมากนัก และไม่ถือว่ามาตรการดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไม่เท่าเทียมกัน (สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.) รวมถึงการสร้างความร่วมมือระหว่างเรือนจำ กับหน่วยงานต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องทางด้านสวัสดิการสังคม ชุมชนในท้องถิ่น และ หน่วยงานนอกภาครัฐ (Non-Government Organizations: NGOs) อื่นๆ (United Nations Office on Drug and Crime, 2018) โดยผลของข้อกำหนดดังกล่าว จึงทำให้ทางเรือนจำหรือทัณฑสถานมีหน้าที่ในการจัดสวัสดิการ รวมถึงการเตรียมความพร้อมทางด้านต่างๆ ให้แก่ผู้ต้องขังหญิง เพื่อช่วยให้ช่วยให้ผู้ต้องขังหญิงมีสุขภาพทางกายและใจดีขึ้น มีโอกาสได้ออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่เหมาะสม ได้รับการฝึกอาชีพตามความสนใจ มีพลังชีวิตผ่านการทำงานอิสระและสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ที่ดีขึ้นกับเพื่อนผู้ต้องขัง และ เจ้าหน้าที่เรือนจำ อันเป็นการเปลี่ยนแนวคิดจากการจำกัดการเข้าถึงสิทธิสวัสดิการต่างๆ ในลักษณะที่เป็นการลงโทษมาเป็นการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันอย่างมีมนุษยธรรม และเป็นการดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ไม่ให้อดกล้วละเมิดแม้ว่าเขาเหล่านี้จะเป็นผู้ต้องขังอันถือได้ว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่นำมาช่วยในการแก้ไขและฟื้นฟูตัวผู้ต้องขังเองได้อีกทางหนึ่งด้วย

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้การดำเนินการจัดทำสวัสดิการต่างๆ แก่ผู้ต้องขังหญิงให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของข้อกำหนดกรุงเทพ ดังที่กล่าวมาแล้วนั้น จึงควรมีการทำการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ต้องขังหญิงที่มีต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานที่ทางเรือนจำหรือทัณฑสถานได้จัดเตรียมไว้ ทั้งในแง่ของปัจจัยพื้นฐาน และความพึงพอใจต่อสถานที่ในเรือนจำ อันได้แก่ ที่อาบน้ำ ห้องสุขา เรือนนอน ร้านค้า ห้องสมุด และ สถานที่เยี่ยมญาติ เนื่องจากผู้ต้องขังหญิงถือเป็นผู้ได้รับบริการดังกล่าวในทางตรงจากเรือนจำ จึงถือเป็นกลุ่มประชากรที่

สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหา รวมถึงข้อจำกัดในการจัดทำสวัสดิการและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการให้ข้อเสนอแนะแก่ทางเรือนจำได้อย่างตรงตามความเป็นจริง ทั้งนี้เพื่อทางเรือนจำ ทณฑสถาน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะได้นำไปแก้ไข ปรับปรุง เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของข้อบัญญัติกรุงเทพในการมุ่งให้ความสำคัญคุ้มครองแก่ผู้ต้องขังหญิงทางด้านสวัสดิการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและสอดคล้องกับเพศภาวะของผู้ต้องขัง อันจะเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือสำคัญที่จะนำไปช่วยสนับสนุนการแก้ไข บำบัด และฟื้นฟู ให้แก่ผู้ต้องขังหญิงในระหว่างถูกคุมขังให้เกิดประสิทธิภาพ และสามารถกลับไปดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขต่อไปภายหลังจากที่ได้รับการปล่อยตัว

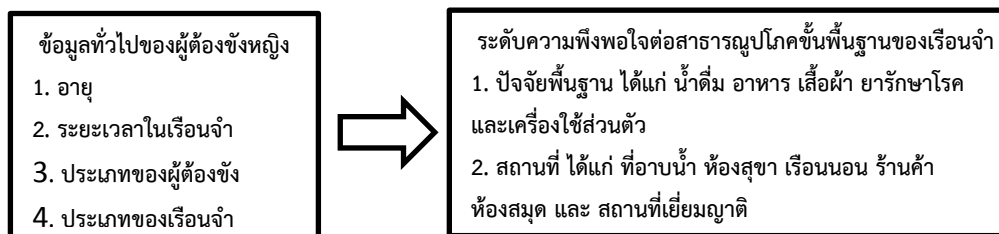
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำจำแนกตาม อายุ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ ประเภทของผู้ต้องขัง และ ประเภทของเรือนจำ
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการสาธารณูปโภคพื้นฐานในเรือนจำ

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการใช้แบบสอบถามในการสำรวจ (Questionnaire Survey) กลุ่มผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำและทณฑสถานหญิงในประเทศไทย โดยให้ผู้ต้องขังหญิงทำแบบสอบถามด้วยตนเอง (Self-reported questionnaire) ส่วนกลุ่มผู้ต้องขังหญิงที่ไม่สามารถอ่านและเขียนได้ ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม (Interview questionnaire)

การสุ่มตัวอย่างในการสำรวจครั้งนี้ ได้สุ่มตัวอย่างจากเรือนจำ หรือ ทณฑสถานหญิง ที่มีจำนวนผู้ต้องขังหญิงจำนวนมากที่สุด 2 อันดับแรกในแต่ละเขตของกรมราชทัณฑ์ (มีทั้งสิ้น 10 เขต) จำนวนทั้งสิ้น 20 แห่ง จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ โดยการกำหนดโควตาร้อยละ 5 ของจำนวนผู้ต้องขังหญิงทั้งหมด การสำรวจครั้งนี้มีจำนวนผู้ต้องขังหญิงทั้งสิ้น 2,499 คน อายุเฉลี่ย 33.80 ปี อายุต่ำสุด 19 ปี และ อายุสูงสุด 67 ปี ส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาพุทธ และสถานภาพสมรส คือ อยู่กินร่วมกันฉันสามีภรรยา แต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส ส่วนฐานความผิดส่วนใหญ่เป็นคดีเกี่ยวข้องกับยาเสพติด (ครอบครองเพื่อจำหน่าย) รองลงมา คือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ กรอบการวิจัยมีดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงกรอบการศึกษาวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้แบ่งระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ น้ำดื่ม อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค และเครื่องใช้ส่วนตัว และ ปัจจัยด้านสถานที่ ได้แก่ ที่อาบน้ำ ห้องสุขา เรือนนอน ร้านค้า ห้องสมุด และ สถานที่เยี่ยมญาติ โดยมีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ต้องขังหญิงที่อายุ ระยะเวลาในเรือนจำ ที่แตกต่างกันส่งผลให้มีระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำแตกต่างกัน
2. ผู้ต้องขังเด็ดขาดและผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีมีความแตกต่างกันในระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ
3. ผู้ต้องขังในทัณฑสถานหญิง และเรือนจำกลางความแตกต่างกันในระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ

ผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้แบ่งความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1.1 ปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ น้ำดื่ม อาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค และเครื่องใช้ส่วนตัว
- 1.2 สถานที่ ได้แก่ ที่อาบน้ำ ห้องสุขา เรือนนอน ร้านค้า ห้องสมุด และ สถานที่เยี่ยมญาติ

ผลการศึกษาจากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจต่อปัจจัยพื้นฐานในเรือนจำโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในเรือนจำระดับปานกลางในทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังมีความพึงพอใจในเรื่อง น้ำดื่มในเรือนจำ มากที่สุด ซึ่ง

ใกล้เคียงกับความพึงพอใจด้านอาหาร และ สิ่งที่ต้องขังหญิงพึงพอใจน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ ได้แก่ ความพึงพอใจต่อยารักษาโรคในเรือนจำ

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยพื้นฐานในเรือนจำ

สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความพึงพอใจ
1) น้ำดื่ม	3.04	1.00	ปานกลาง
2) อาหาร	3.03	1.04	ปานกลาง
3) เสื้อผ้า	2.93	0.94	ปานกลาง
สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความพึงพอใจ
4) ยารักษาโรค	2.78	1.08	ปานกลาง
5) เครื่องใช้ส่วนตัว (เช่น สบู่ ยาสระผม ผ้าอนามัย เป็นต้น)	2.81	1.05	ปานกลาง
ความพึงพอใจโดยรวม	2.92	0.82	ปานกลาง

ประเด็นความพึงพอใจต่อสถานที่ หรือ สภาพแวดล้อมในเรือนจำ จากตารางที่ 2 พบว่า โดยภาพรวมผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจด้านห้องสมุดมากที่สุด รองลงมาคือ สถานที่เยี่ยมญาติ ร้านค้า และ เรือนนอน ตามลำดับ ส่วนด้านสถานที่ส่วนกลาง เช่น สถานที่ในการพักผ่อน ทำกิจกรรม เป็นด้านที่ผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อสถานที่ในเรือนจำ

สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน	ระดับความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความพึงพอใจ
1) ที่อาบน้ำ	2.57	1.07	ปานกลาง
2) ห้องสุขา	2.64	1.04	ปานกลาง

3) เรือนนอน	2.87	1.05	ปานกลาง
4) ร้านค้า	2.89	1.00	ปานกลาง
5) ห้องสมุด	3.11	1.06	ปานกลาง
6) สถานที่เยี่ยมญาติ	3.05	1.01	ปานกลาง
7) สถานที่ส่วนกลาง (เช่น ที่พักผ่อน/ จัดกิจกรรม เป็นต้น)	2.47	1.14	น้อย
ความพึงพอใจโดยรวม	2.78	0.84	ปานกลาง

2. ระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ จำแนกตาม อายุ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ การกระทำผิดซ้ำ ประเภทของผู้ต้องขัง และ ประเภทของเรือนจำ

2.1 อายุของผู้ต้องขังหญิง ผลการศึกษา จากตารางที่ 3 เป็นการเปรียบเทียบ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานโดยรวมของกลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี กลุ่มอายุ 30 – 39 ปี และ กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป พบว่า จากการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วย One-way ANOVA พบว่า กลุ่มอายุของผู้ต้องขังหญิงที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อ สาธารณูปโภคพื้นฐานโดยรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 10.02$, $p\text{-value} < 0.01$) และผลการศึกษาการเปรียบเทียบรายคู่โดย Scheffe พบว่า ผู้ต้องขังหญิงใน กลุ่มอายุ 40 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจมากกว่าผู้ต้องขังในกลุ่มอายุ ต่ำกว่า 30 ปี และกลุ่มอายุ 30-39 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.001$) ส่วนกลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี และ กลุ่มอายุ 30 – 39 ปีนั้นไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.48$) ซึ่งผลการศึกษา สอดคล้องกับการเปรียบเทียบความพึงพอใจด้านสถานที่ จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ต้องขังหญิงมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกันในด้านสถานที่ในเรือนจำอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 10.852$, $p\text{-value} < 0.01$) และผลการศึกษาการเปรียบเทียบราย คู่โดย Scheffe พบว่า ผู้ต้องขังอายุ 40 ปีขึ้นไป มีระดับความพึงพอใจสูงกว่ากลุ่มอายุอื่นอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และกลุ่มอายุต่ำกว่า 30 ปี และ 30 – 39 ปี ไม่มีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยพื้นฐานจำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	จำนวน	ระดับความพึงพอใจ		F-test	p-value
		Mean	S.D.		
ต่ำกว่า 30 ปี	846	2.84	.80	14.23	0.00
30 – 39 ปี	979	2.89	.81		
40 ปีขึ้นไป	557	3.08	.87		

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อปัจจัยด้านสถานที่จำแนกตามกลุ่มอายุ

กลุ่มอายุ	จำนวน	ระดับความพึงพอใจ		F-test	p-value
		Mean	S.D.		
ต่ำกว่า 30 ปี	846	2.72	.84	10.85	0.00
30 – 39 ปี	979	2.75	.80		
40 ปีขึ้นไป	557	2.93	.89		

2.2 ระยะเวลาในเรือนจำ ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐาน (ตารางที่ 5) และ ความพอใจด้านสถานที่ (ตารางที่ 6) ตามระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ พบว่า กลุ่มระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำของผู้ต้องขังหญิงที่แตกต่างกันจะมีระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานโดยรวมที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 4.82$, $p\text{-value} = 0.008$) และผลการศึกษาการเปรียบเทียบรายคู่โดย Scheffe พบว่า มีเพียงกลุ่มผู้ต้องขังหญิงที่อยู่ในเรือนจำ 2 – 3 ปี แตกต่างจากกลุ่มที่อยู่ในเรือนจำ 4 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p\text{-value} = 0.01$) โดยกลุ่มที่อยู่ในเรือนจำระยะเวลา 2 – 3 ปี มีความพึงพอใจมากกว่ากลุ่มที่อยู่ในเรือนจำ 4 ปีขึ้นไป สำหรับความพึงพอใจด้านสถานที่ในเรือนจำ พบว่า พบว่า กลุ่มระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำของผู้ต้องขังหญิงที่แตกต่างกันมีระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานโดยรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 2.67$, $p\text{-value} = 0.06$)

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานจำแนกตามระยะเวลาในเรือนจำ

ระยะเวลา	จำนวน	ระดับความพึงพอใจ		F-test	p-value
		Mean	S.D.		
1. 1 ปีและต่ำกว่า	948	2.90	.83	4.82	0.008
2. 2 - 3 ปี	843	2.98	.82		
3. 4 ปีขึ้นไป	622	2.85	.80		

กลุ่ม 1 และ 2 ไม่ต่างกัน (0.83) ไม่ต่าง 3 (0.62) กลุ่ม 2 และ กลุ่ม 3 ต่างกัน (0.01)

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อสถานที่จำแนกตามระยะเวลาในเรือนจำ

กลุ่มอายุ	จำนวน	ระดับความพึงพอใจ		F-test	p-value
		Mean	S.D.		
1. 1 ปี และต่ำกว่า	948	2.74	.86	2.67	0.06
2. 2 - 3 ปี	843	2.83	.85		
3. 4 ปีขึ้นไป	622	2.78	.80		

2.3 ประเภทของผู้ต้องขัง ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test จากตารางที่ 7 และ 8 พบว่า ประเภทของผู้ต้องขังหญิงแตกต่างกัน ส่งผลให้ระดับความความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในเรือนจำ ($t = 5.30, p < 0.001$) และความพึงพอใจด้านสถานที่ในเรือนจำ ($t = 5.36, p < 0.001$) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยที่นักโทษเด็ดขาดมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานในเรือนจำและสถานที่ในเรือนจำสูงกว่านักโทษที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดี

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานจำแนกตามประเภทของผู้ต้องขัง

ประเภทของผู้ต้องขัง	จำนวน	ระดับความพึงพอใจ		t	p-value
		Mean	S.D.		
1. นักโทษเด็ดขาด	1,776	2.97	.81	5.30	0.00

2. นักโทษระหว่างการพิจารณาคดี	718	2.78	.84		
-------------------------------	-----	------	-----	--	--

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อสถานที่จำแนกตามประเภทของผู้ต้องขัง

ประเภทของผู้ต้องขัง	จำนวน	ระดับความพึงพอใจ		t	p-value
		Mean	S.D.		
1. นักโทษเด็ดขาด	1,776	2.84	.81	5.36	0.00
2. นักโทษระหว่างการพิจารณาคดี	718	2.63	.88		

2.4 ประเภทของเรือนจำ ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ t-test จากตารางที่ 9 และ 10 พบว่า ผู้ต้องขังหญิงที่อยู่ในทัณฑสถานหญิง และอยู่ในเรือนจำกลางไม่มีความแตกต่างกันในระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานในเรือนจำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยไม่ว่าจะเป็นผู้ต้องขังในเรือนจำประเภทใดความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคพื้นฐานจำแนกตามประเภทของเรือนจำ

ประเภทของเรือนจำ	จำนวน	ระดับความพึงพอใจ		t	p-value
		Mean	S.D.		
1. ทัณฑสถานหญิง	1,632	2.93	.83	0.64	0.52
2. เรือนจำกลาง	867	2.91	.81		

ตารางที่ 10 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจต่อสถานที่จำแนกตามประเภทของเรือนจำ

ประเภทของเรือนจำ	จำนวน	ระดับความพึงพอใจ		t	p-value
		Mean	S.D.		
1. ทัณฑสถานหญิง	1,632	2.77	.84	-0.53	0.60
2. เรือนจำกลาง	867	2.79	.84		

3. แนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการสาธารณูปโภคพื้นฐานในเรือนจำ

ผลการศึกษา พบว่า ผู้ต้องขังหญิงมีข้อเสนอแนะในการพัฒนาระบบการจัดการ
สาธารณูปโภคพื้นฐานในเรือนจำที่เกี่ยวข้องด้านชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำดังต่อไปนี้

- 3.1.1 ควรปรับปรุงเรื่องน้ำดื่ม น้ำใช้ รวมถึงสถานที่ต่างๆ ในเรือนจำ เช่น
เรือนนอน ห้องน้ำ ห้องพยาบาล และสถานที่จัดกิจกรรมต่างๆ ให้มี
ความสะดวกมากกว่านี้
- 3.1.2 ควรปรับปรุงด้านโภชนาการ ให้มีอาหารครบทั้ง 5 หมู่ อาหารสด
สะอาด มีความหลากหลาย ไม่จำเจ และเพียงพอต่อจำนวนผู้ต้องขัง
รวมทั้งควรมีกฎระเบียบในการรับประทานอาหาร เช่น ความตรงต่อ
เวลา และการรักษาความสะอาด เป็นต้น
- 3.1.3 ควรพัฒนาด้านการรักษาพยาบาล เช่น ควรมีคลินิกยารักษาโรคที่
หลากหลาย มีการจ่ายยาให้เพียงพอ กับจำนวนผู้ต้องขัง และ
ทันทั่วถึง เมื่อเกิดความเจ็บป่วยขึ้น รวมทั้งควรมีการตรวจสอบสุขภาพที่
บ่อยขึ้น ทั้งสุขภาพร่างกาย และทันตกรรม
- 3.1.4 เนื่องจากเรือนจำมีความแออัด คับแคบ ดังนั้น ควรจัดระเบียบ และ
ภูมิทัศน์ในเรือนจำให้มีความสวยงาม เพื่อให้ผู้ต้องขังสบายมากขึ้น
- 3.1.5 ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในเรือนจำ เช่น จุดน้ำดื่ม ทั้ง
น้ำร้อนและน้ำเย็น ราวตากผ้า พัดลม ฝารองนอน เสื้อผ้า เป็นต้น
- 3.1.6 เจ้าหน้าที่เรือนจำ / แพทย์/ พยาบาล ไม่ควรพูดจาด้วยถ้อยคำที่
หยาบคายกับผู้ต้องขัง ควรที่จะรับฟังรวมทั้งให้คำปรึกษาเมื่อ
ผู้ต้องขังมีปัญหาและต้องการคำปรึกษา
- 3.1.7 ควรเพิ่มระยะเวลาในการเยี่ยมญาติ และเพิ่มช่องทางในการติดต่อกับ
ครอบครัว
- 3.1.8 ควรสร้างความเท่าเทียมกันระหว่างผู้ต้องขัง ทั้งผู้ต้องขังเด็ดขาดและ
ผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดี และควรแยกประเภทของผู้
ต้องขังตามฐานความผิด

การศึกษาความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำหญิงในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำ โดยเปรียบเทียบกลุ่มอายุ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ ประเภทของผู้ต้องขัง รวมทั้งประเภทของเรือนจำ รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทย ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่าผู้ต้องขังหญิงมีความพึงพอใจต่อสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำในระดับปานกลางเท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นด้าน ด้านอาหาร เครื่องดื่ม ยารักษาโรค หรือเครื่องใช้ส่วนตัวต่างๆ และ สถานที่ต่างๆในเรือนจำ เช่น เรือนนอน เป็นต้น และในบางส่วนมีความพึงพอใจค่อนข้างน้อย เช่น สถานที่ในการทำกิจกรรม หรือ สถานที่ในการพักผ่อน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ กัญญา อึ้งเจริญวงศ์ (กัญญา อึ้งเจริญวงศ์, 2555) ซึ่งได้ศึกษาในเรื่องของคุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางจังหวัดเพชรบุรี โดยพบว่า การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขังโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรักษาพยาบาลเป็นสวัสดิการที่ผู้ต้องขังได้รับในระดับมาก รองลงมาคือด้านกีฬาและนันทนาการ ด้านการศึกษา ด้านสวัสดิการพื้นฐาน และด้านอนามัย ซึ่งเป็นสวัสดิการที่ผู้ต้องขังได้รับในระดับปานกลางตามลำดับ

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกันด้านอายุ ระยะเวลาที่อยู่ในเรือนจำ และประเภทของผู้ต้องขัง มีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกัน โดยส่วนใหญ่ผู้ต้องขังที่มีอายุมากจะมีความพึงพอใจในสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำทั้งด้านปัจจัยพื้นฐานและสถานที่มากกว่าผู้ต้องขังอายุน้อย ซึ่งอาจเนื่องมาจากภาวะของผู้ต้องขังที่มีอายุมากสามารถยอมรับในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำได้มากกว่าผู้ต้องขังที่ยังอายุน้อยจึงส่งผลให้ผู้ต้องขังที่มีอายุมากกว่านั้นมีความพึงพอใจที่มากกว่า และผู้ต้องขังที่อยู่ในเรือนจำในระยะเวลาประมาณ 2-3 ปี จะมีความพึงพอใจสูงกว่ากลุ่มที่อยู่ในเรือนจำ 1 ปีและต่ำกว่า เนื่องจากผู้ที่อยู่ในเรือนจำต่ำกว่า 1 ปีนั้นเป็นช่วงระยะเวลาที่อยู่ในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในเรือนจำซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ หรือการใช้ชีวิตนั้นแตกต่างจากภายนอกจึงทำให้ความพึงพอใจน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในระยะเวลานานกว่า แต่สำหรับกลุ่มที่อยู่ในเรือนจำ 4 ปีขึ้นไปนั้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความพึงพอใจน้อยกว่าผู้ที่อยู่ในเรือนจำ 2-3 ปี เนื่องจากนักโทษที่อยู่ในระยะเวลานานนั้นจะมีความคุ้นชินกับชีวิตความเป็นอยู่ในเรือนจำและไม่เห็นถึงการพัฒนาหรือสิ่งใหม่ๆ แต่สำหรับกลุ่มที่อยู่ในเรือนจำ 2-3 ปีนั้น เป็นกลุ่มที่สามารถเริ่มปรับตัวได้ดีขึ้น อาจจะเริ่มยอมรับในสิ่งที่เป็นอย่างได้ เป็นต้น สำหรับกลุ่มผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีนั้นก็มี

ความพึงพอใจน้อยกว่านักโทษเด็ดขาดนั้น อาจเนื่องจากนักโทษที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดียังมีความหวังที่จะได้รับการปล่อยตัว และไม่สามารถที่จะปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมหรือยอมรับในสาธารณูปโภคต่างๆ ในเรือนจำได้ ซึ่งประเด็นนี้เกี่ยวข้องกับนโยบายของเรือนจำด้วยเช่นกันในด้านการจัดสวัสดิการต่างๆ ให้กับผู้ต้องขัง ซึ่งผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีนั้น ไม่ได้มีสิทธิในการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกหรือการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เท่าเทียมกับผู้ต้องขังเด็ดขาด เป็นต้น ผลการศึกษาด้านความแตกต่างของผู้ต้องขังหญิงนั้นสอดคล้องกับการศึกษาของจิรวรรณ ทิพย์สิงห์ (จิรวรรณ ทิพย์สิงห์, 2555) ได้ทำการศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของทัณฑสถานหญิงธนบุรี โดยพบว่า ผู้ต้องขังที่มีอายุ ภูมิฐานะ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ก่อนต้องโทษที่ต่างกัน ก็จะมีคามพึงพอใจต่อการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้ต้องขังหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และการศึกษาของสำราญ ยี่ซ่าย และคณะ (สำราญ ยี่ซ่าย และคณะ, 2561) ศึกษาถึงความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีโครงการกินอิ่ม-นอนอุ่น เฉพาะในเรือนจำจังหวัดสงขลา โดยได้ทำการเปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ต้องขังโดยแยกตามอายุ และ ระดับการศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าเรือนจำและทัณฑสถานอันเป็นสถานที่ในการควบคุมตัวผู้ต้องขังหญิงของประเทศไทยได้มีการจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก รวมถึงของใช้ส่วนตัวที่จำเป็นต่อสุขอนามัยของผู้ต้องขังหญิง และน้ำสะอาดสำหรับการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลของผู้ต้องขัง โดยเฉพาะน้ำดื่มที่ทางเรือนจำและทัณฑสถานได้มีการจัดไว้ให้แก่ผู้ต้องขังหญิงอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำความผิดหญิง หรือ ข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) นอกจากนี้ในด้านการจัดสรรสถานที่คุมขังพบว่าเรือนจำและทัณฑสถานได้มีการจัดให้มีสถานที่อันเป็นสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานของเรือนจำ เช่น ที่อาบน้ำ ห้องสุขา เรือนนอน ร้านค้า ห้องสมุด และ สถานที่เยี่ยมญาติ ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดกรุงเทพเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยข้อจำกัดบางประการจึงส่งผลให้การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนสถานที่ต่าง ๆ อาจจะยังไม่เพียงพอต่อการตอบสนองความต้องการของผู้ต้องขังหญิงได้อย่างครบถ้วน

และครอบคลุม อันเป็นกรณีที่ทางเรือนจำและทัณฑสถานมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาและหาแนวทางในการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบในการพัฒนาหรือปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐานของผู้ต้องขังหญิงในเรือนจำดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงด้านชีวิตความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังทั้งในด้านของสิ่งของเครื่องใช้ ความสะอาดด้านสาธารณูปโภคต่างๆ รวมทั้งสถานที่ต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น
 2. ควรมีการพัฒนาสภาพแวดล้อมในเรือนจำที่เอื้อต่อการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง โดยเฉพาะด้านการจัดพื้นที่ในการพักผ่อนหรือจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น
 3. ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงด้านสวัสดิการต่างๆ ให้กับผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดี เพื่อให้มีคุณภาพในการใช้ชีวิตในเรือนจำที่เท่าเทียมกับผู้ต้องขังที่เป็นนักโทษเด็ดขาด
 4. ควรมีนโยบายและแนวทางการปฏิบัติในด้านการจัดการเรื่องเกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพ เช่น ยารักษาโรค และการตรวจสุขภาพให้กับผู้ต้องขังอย่างครอบคลุมเพื่อการมีสุขภาวะที่ดีขึ้น
- สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปนั้น ควรมีการศึกษาความพึงพอใจและคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังทั้งหญิงและชายในประเด็นเรื่องคุณภาพชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการจัดการด้านสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำเพิ่มเติม และควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังให้ดียิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการสำรวจข้อมูลและสถิติเกี่ยวกับผู้กระทำผิดหญิงในประเทศไทย โดยมหาวิทยาลัยมหิดลได้ทำการสำรวจคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังหญิงในประเทศไทย ภายใต้ทุนสนับสนุนของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กัญญา อึ้งเจริญวงศ์. (2555). คุณภาพชีวิตภายใต้การได้รับสวัสดิการของผู้ต้องขัง กรณีศึกษา: เรือนจำกลางเพชรบุรี. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย, 4(3), 309-330.

- จิรวรรณ ทิพย์สิงห์. (2555). ความพึงพอใจของผู้ต้องขังที่มีต่อการจัดสวัสดิการของทัณฑสถานหญิงธนบุรี. ใน สารนิพนธ์ไม่ได้มีการตีพิมพ์เผยแพร่. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ฉัตรชัย คงสุข. (2535). ความพึงพอใจของผู้รับบริการของแผนกคลังพัสดุฝ่ายกักตักและโภชนาการ ภายในประเทศ บริษัท การบินไทยจำกัด (มหาชน). ใน สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นัทธี จิตรสว่าง. (2556). แนวทางการขับเคลื่อนข้อกำหนดกรุงเทพ (Bangkok Rules) ไปสู่การปฏิบัติในงานราชทัณฑ์ของไทย. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/533423>
- ประกายดาว ดำรงพันธ์. (2536). ความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการให้บริการด้านสินเชื่อ: กรณีศึกษาศูนย์ธุรกิจสะพานขาว ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน). ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. คณะเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรียากร วงศ์อนุตรโรจน์. (2535). ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ใช้เป็นเครื่องมือบ่งชี้ถึงปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการทำงาน (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชัย เหลืองธรรมชาติ. (2531). ความพึงพอใจและการปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมใหม่ของประชากรในหมู่บ้าน อพยพโครงการเขื่อนรัชชประภา (เขื่อนหาลาน) จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิรุฬ พรรณเทวี. (2542). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของหน่วยงานกระทรวงมหาดไทยในอำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริเพ็ญ จันทน์นิม. (2561). ความพึงพอใจของผู้ต้องขังชายที่มีต่อการจัดสวัสดิการ ด้านการพัฒนาจิตใจของกรมราชทัณฑ์ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำกลางเขาบิน จังหวัดราชบุรี. วารสารการวิจัยกาสะลองคำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 10(1), 69-76.
- สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). Bangkok Rules: หลักการทั่วไป. เข้าถึงได้จาก <https://www.tijbangkokrules.org/th>
- สำราญ ยี่ซ่าย, กันตภณ หนูทองแก้ว, พระครูธรรมจักรเจติยาภิบาล, พระณัฐพงษ์ สิริสุณโณ (จันทร์โร), และพระณัฐพงษ์ ญาณเมธี (ไกรเทพ). (2561). ความพึงพอใจของผู้ต้องขัง

ที่มีโครงการ กินอ้อม – นอนอุ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำจังหวัดสงขลา. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 3(2), 1-18.

United Nations Office on Drug and Crime. (2018). Introductory handbook on the prevention of recidivism and the social reintegration of offenders: Criminal justice handbook series. France: United Nations office.

การประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักการมีส่วนได้เสีย*

LIFE INSURANCE WITHOUT THE PRINCIPLE OF INSURABLE INTEREST

บุญญาดา จงละเอียด

Punyada Chongla-iad

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: punyada.cho@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

ตามกฎหมายประกันภัยไทยที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พบว่าสัญญาประกันภัยที่เกิดขึ้นตามมาตรา 861 นั้น และถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้นั้นไซ้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 863 ด้วยกรณีจึงเป็นการตีกรอบจำกัดการทำนิติกรรมสัญญาในการทำประกันชีวิต ในงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมุ่งศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการประกันชีวิตตามหลักส่วนได้เสีย ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิต นำเสนอต้นแบบการประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักส่วนได้เสีย เพื่อหาหลักการทางกฎหมายในการขยายข้อจำกัดดังกล่าวเพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบันที่คนสนใจการทำประกันชีวิตกันมากขึ้นและเป็นการช่วยเหลือเยียวยาบุคคล ครอบครัว ในสังคมได้มากขึ้น ตามวัตถุประสงค์ของการประกันภัยคือ การช่วยเหลือชดเชยทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกรรมกรรมของสมาชิกในครอบครัว

ผลการศึกษาพบว่ากฎหมายของต่างประเทศได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหพันธ์รัฐมาเลเซีย เป็นต้น ได้นำหลักความยินยอมในการประกันชีวิตมาใช้เพื่อขยายโอกาสในการทำประกันชีวิตบุคคลอื่นได้มากยิ่งขึ้น อันเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของการประกันชีวิตที่มากขึ้นในสังคม งานวิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายประกันภัยที่นอกจากการใช้หลักส่วนได้เสียแล้วยังสามารถทำประกันชีวิตบุคคลอื่นได้ เพิ่มเติมขึ้นอีกเมื่อผู้เอาประกันภัยได้รับความยินยอมจากบุคคลผู้ถูกเอาประกันชีวิตนั้น

* Received 15 February 2021; Revised 23 March 2021; Accepted 23 April 2021

ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ด้วยการเพิ่มเติมในมาตรา 863 เกี่ยวกับความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่น

คำสำคัญ: การประกันภัย, การประกันชีวิต, หลักการมีส่วนร่วมได้เสีย

Abstract

Pursuant to section 863 of Thai Civil and Commercial Code, a contract of insurance is not binding on the parties unless the assured has an interest in the event insured against. Such Thai insurance law limits the ability to be bound to the life insurance contract. Hence, this research aims to study and analyze 1). the problems and the obstacles of the life insurance according to the principle of the insurable interest 2). the information regarding the life insurance without the principle of the insurable interest and 3). the model of the life insurance without the principle of the insurable interest. The findings of the aforesaid purposes shall minimize such limitation, and modify the insurance law to become more suitable to the modern society which people are more interested in having the life insurance. This also enhance the capacity to remedy more individuals and families in the society, in accordance with the goal of the life insurance, to compensate for the damages caused by the decease of the family member.

According to the study, the principle of consent has been adopted in the insurance laws of various foreign nations, such as Japan, France, Malaysia, Federal Republic of Germany, and the Federation of Malaysia, in order to expand the opportunity to provide the life insurance, responding to the growing demand of the life insurance in the society. Therefore, the research proposes that there should be the amendment of the Civil and Commercial Code to include the principle of consent in Thai insurance law, so that despite the principle of the insurable interest, a person shall have the ability to be bound to the life insurance of others upon the attainment of the consent of such

person more when the insured receives the consent of the person insured in the Civil and Commercial Code. With the addition of section 863 on consent to insured another person's life insurance.

Keywords: Insurance, Life Insurance, Principle of Insurable Interest

บทนำ

การที่มนุษย์ต้องการความอยู่รอดปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน และธุรกิจ มนุษย์จึงได้ค้นหาวิธีจำกัดการเสี่ยงภัยหรือการจัดการกับความเสี่ยงภัย (Method of Handling Risk) วิธีจำกัดความเสี่ยงภัยหรือการจัดการกับความเสี่ยงภัย อาจได้แก่วิธีการต่อไปนี้ วิธีจัดการกับความเสี่ยงภัยโดยบุคคลนั้นกระทำด้วยตนเองกับ การโอนความรับผิดชอบหรือโอนความเสี่ยงภัยและความสูญเสียให้ผู้อื่น เพื่อลดความสูญเสีย (The Loss may be Reduced) การสะสมเงินสำรอง เป็นการกันเงินจำนวนหนึ่งจากรายได้ทีละน้อยมาสะสมไว้ สำหรับเป็นค่าใช้จ่ายเมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้น วิธีการนี้ผู้ใช้ต้องมีรายได้มากพอที่จะกันเงินไว้เพื่อเหตุการณ์ในอนาคต สำหรับการโอนความรับผิดชอบหรือโอนความเสี่ยงภัยและความสูญเสียให้ผู้อื่น โดยลักษณะของการโอนความรับผิดชอบหรือโอนความเสี่ยงภัยและความสูญเสียไปให้ผู้อื่น (The Risk and The Loss may be Transferred) เป็นการกระจายความรับผิดชอบหรือช่วยกันบรรเทาภาระความรับผิดชอบในความสูญเสียที่คาดว่าจะเกิดขึ้นไปยังผู้อื่น เฉลี่ยมากน้อยตามแต่จะได้มีการตกลงกัน วิธีการหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับคือ การประกันภัย ซึ่งโดยเฉพาะในงานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่การประกันชีวิต เป็นสำคัญ (Colinvoux, Raoul, 1984)

การประกันชีวิต คือ สัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือผู้สืบทายของเขา ในเมื่อผู้เอาประกันภัยหรือผู้ที่ถูกเอาประกันชีวิตไว้ได้ตายภายในเวลาหรือยังมีชีวิตอยู่จนถึงเวลาอันได้ตกลงกันกำหนดไว้ และในการนี้ผู้เอาประกันภัยตกลงส่งเบี้ยประกันภัย (จิตติ ดิงศกัทธิ, 2539) ในธุรกิจประกันชีวิตลักษณะการประกันชีวิตอาจแบ่งรูปแบบต่าง ๆ (สิทธิโชค ศรีเจริญ, 2528) ได้แก่ การประกันชีวิตแบบตลอดชีพ การประกันชีวิตแบบกำหนดระยะเวลา การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ การประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำหรือแบบบำนาญ

การกำหนดอัตราเบี้ยประกันชีวิตนั้น จะมีการนำหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้และกำหนดเป็นสูตรในทางคณิตศาสตร์ประกันภัย เช่น ทฤษฎีความน่าจะเป็น กฎของการเฉลี่ย

ความเสี่ยงภัย กฎที่ถือจำนวนมาก เป็นต้น ถึงแม้เราจะไม่สามารถกำหนดวันตายของมนุษย์ได้ แต่ก็สามารถประมาณการได้ว่าจะมีการตายปีละเท่าใด ในการประกันชีวิตมีเครื่องมืออันหนึ่งที่น่าสนใจเรียกว่า “ตารางมรณะ” (Mortality Table) เพื่อใช้คำนวณเบี้ยประกันชีวิต ตารางมรณะเป็นสถิติการตายของคนในช่วงอายุต่าง ๆ แสดงถึงโอกาสของการเสียชีวิตของบุคคลในแต่ละช่วงอายุและเพศ เมื่อมีการตกลงทำสัญญาประกันชีวิตฝ่ายผู้รับประกันภัยก็จะทำการคำนวณอัตราค่าเบี้ยประกันและแจ้งให้ผู้เอาประกันภัยทราบเพื่อชำระต่อไป (Ivarmy, ER Hardy, 1983)

เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าการทำประกันชีวิตนั้นมีประโยชน์ในด้านการคุ้มครองความสูญเสียแก่ชีวิต การทุพพลภาพ นอกจากนั้นยังเป็นประโยชน์ในการออมทรัพย์ อันมีลักษณะของการสะสมเงินด้วย เงินที่ชำระเป็นค่าเบี้ยประกันภัยส่วนหนึ่งจะถูกแบ่งออกเพื่อเก็บสะสมไปเรื่อย ๆ ตามระยะเวลาอันเป็นเงื่อนไขที่ตกลงทำประกันภัยกันและยังสามารถนำออกมาใช้ได้ในช่วงอายุสัญญาประกันชีวิต เมื่อสัญญาประกันชีวิตนั้นเกิดมูลค่าขึ้นแล้ว นอกจากนั้นการประกันชีวิตยังเป็นการลงทุนแฝงอยู่ด้วย เพราะเมื่อทำสัญญาประกันชีวิตไว้แล้วเมื่อครบกำหนดอายุสัญญา ก็อาจได้รับเงินมากกว่าที่จ่ายไปเฉพาะสำหรับกรณีเป็นการประกันชีวิตที่มีเงื่อนไขในการจ่ายเงินปันผล การเกิดนิติสัมพันธ์ของสัญญาประกันภัย เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 861 มาตรา 889 และ มาตรา 863

มาตรา 861 บัญญัติว่า “อันว่าสัญญาประกันภัยนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งตกลงจะใช้ค่าสินไหมทดแทนหรือใช้เงินจำนวนหนึ่งให้ในกรณีวินาศภัยหากมีขึ้น หรือในเหตุอย่างอื่นในอนาคตตั้งได้ระบุไว้ในสัญญา และในการนี้บุคคลอีกคนหนึ่งตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัย”

ลักษณะของสัญญาประกันชีวิตตามมาตรา 889 บัญญัติไว้ดังนี้

“มาตรา 889 ในสัญญาประกันชีวิตนั้น การใช้จำนวนเงินย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของบุคคลคนหนึ่ง”

เมื่อพิจารณาเนื้อความตามมาตรา 861 ประกอบกับมาตรา 889 ที่กล่าวมาแล้ว สัญญาประกันชีวิตมีลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. เป็นสัญญาที่ผู้รับประกันตกลงจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้
2. การใช้เงินให้นั้นย่อมอาศัยความทรงชีพหรือมรณะของบุคคล
3. ผู้เอาประกันภัยตกลงส่งเงินซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัยให้แก่ผู้รับประกันภัย

จากมาตรา 889 สัญญาประกันชีวิตคือ สัญญาซึ่งผู้รับประกันภัยตกลงว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง ซึ่งเรียกว่าผู้เอาประกันภัยหรือผู้รับประกันประโยชน์ หรือผู้มีสิทธิตามกฎหมาย โดยมีเงื่อนไขว่าผู้เอาประกันชีวิตตนเองหรือผู้ที่ถูกเอาประกันชีวิตตายภายในเวลาที่กำหนด หรือมีชีวิตอยู่จนถึงระยะเวลาที่กำหนดไว้ และผู้เอาประกันชีวิตตกลงจะส่งเงินซึ่งเรียกว่าเบี้ยประกันภัยให้กับผู้รับประกันภัยตามกำหนดระยะเวลา

คำว่า “อาศัยความทรงชีพ” คือ การอาศัยความมีชีวิตอยู่ของผู้เอาประกันภัยเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผู้รับประกันภัยจะใช้เงินให้แก่ผู้เอาประกันภัย ถ้าผู้เอาประกันภัยมีชีวิตอยู่ตามระยะเวลาที่กำหนดผู้รับประกันภัยก็จะใช้เงินให้แก่ผู้เอาประกันภัย (ธานี วรภัทร์, 2558)

คำว่า “อาศัยความมรณะ” คือ การอาศัยความตายของบุคคลเป็นเงื่อนไขสำคัญที่ผู้รับประกันภัยจะใช้เงินจำนวนหนึ่งให้แก่ผู้รับประกันประโยชน์หรือผู้มีสิทธิตามกฎหมาย (ธานี วรภัทร์, 2558)

นอกจากหลักเกณฑ์ตามสัญญาประกันภัยตามที่กล่าวมาแล้วในมาตรา 861 สัญญาประกันภัยจะมีผลสมบูรณ์ผูกพันคู่สัญญา ผู้เอาประกันภัยจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียในเหตุที่เอาประกันภัยด้วย รายละเอียดในเรื่องส่วนได้เสียในการประกันภัย บัญญัติไว้ในมาตรา 863 ดังจะกล่าวต่อไป

“มาตรา 863 อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้นั้นไซ้ ท่านว่ายอมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด”

ที่มาของ “ส่วนได้เสียอันอาจเอาประกันภัยได้” มีที่มาจากประเทศอังกฤษ ในศตวรรษที่ 18 ก่อนมีการบัญญัติหลักนี้เป็นลายลักษณ์อักษร (Parkington, Michael, 1975) สำหรับส่วนได้เสียอันอาจเอาประกันชีวิต หมายถึง ความสัมพันธ์ตามกฎหมายระหว่างบุคคลซึ่งเป็นผู้เอาประกันและบุคคลซึ่งชีวิตเขาถูกเอาประกันภัยถ้าเสียชีวิตไปจะมีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่และหรือทางด้านเศรษฐกิจ

ในเรื่องส่วนได้เสียของการประกันชีวิต กฎหมายบัญญัติให้การทำประกันชีวิตบุคคลที่จะเป็นคู่สัญญาในฝ่ายของผู้เอาประกันชีวิตต้องมีส่วนได้เสียในชีวิตของผู้ที่ตนทำประกันชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการทำประกันชีวิตตนเองหรือทำประกันชีวิตบุคคลคนอื่นก็ตาม การที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีส่วนได้เสียในการทำประกันชีวิตก็เพื่อป้องกันมิให้เข้าลักษณะเป็นการพนันขั้นต่อ โดยอาศัยชีวิตของคนอื่นเป็นเครื่องมือในการเสี่ยงโชค และป้องกันมิให้เกิดการฆาตกรรมเพื่อมุ่งหวังเงินที่ทำประกันชีวิต (Ivarmy, ER Hardy, 1979)

1. การประกันชีวิตตนเอง บุคคลทุกคนย่อมมีส่วนได้เสียในชีวิตของตนเองและอาจกำหนดจำนวนเงินที่ตนต้องการให้ผู้รับประกันจ่ายให้แก่ตนหรือแก่ผู้รับประโยชน์ได้โดยไม่จำกัดจำนวน

2. การประกันชีวิตบุคคลอื่น ผู้ที่จะทำประกันชีวิตบุคคลอื่นได้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่ตนนำไปทำสัญญาประกันชีวิตนั้นถึงขนาดมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในชีวิตของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งการตายของบุคคลนั้นจะมีผลกับผู้ที่ทำประกันชีวิตให้ นั้นได้รับผลกระทบกระเทือนต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือเศรษฐกิจ ส่วนได้เสียในชีวิตของผู้อื่นอาจพิจารณาจากความสัมพันธ์ทางครอบครัว กล่าวคือ

ก. สามิภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมาย ถือว่ามีส่วนได้เสียซึ่งกันและกัน สามารถที่จะทำประกันชีวิตซึ่งกันและกันได้ สำหรับสามิภรรยาที่มีชอบด้วยกฎหมายและคู่หมั้น มีความเห็นที่ยังไม่ยุติว่าน่าจะมีส่วนได้เสียในการทำประกันภัยหรือไม่เพียงใด

ข. บิดามารดากับบุตร ถือว่ามีส่วนได้เสียซึ่งกันและกันตามกฎหมาย

ค. ญาติ ตามกฎหมายไทยไม่มีบัญญัติไว้โดยตรงและยังไม่มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกา วินิจฉัยยังคงเป็นความเห็นทางกฎหมายว่าญาติมีส่วนได้เสียหรือไม่

นอกจากความสัมพันธ์ทางครอบครัวแล้วยังมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจอีกด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในทางธุรกิจเกี่ยวกับส่วนได้เสียในการทำประกันชีวิตจะต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป เช่น นายจ้างลูกจ้าง ถือว่านายจ้างมีส่วนได้เสียในชีวิตของลูกจ้าง ลูกจ้างมีส่วนได้เสียในชีวิตนายจ้าง เจ้าหนี้มีส่วนได้เสียในชีวิตนายจ้าง ลูกหนี้ไม่มีส่วนได้เสียที่จะเอาประกันชีวิตของเจ้าหนี้ ลูกหนี้ร่วมมีส่วนได้เสียในชีวิตร่วมกันและกัน และผู้ถือหุ้นมีส่วนได้เสียในชีวิตร่วมกันและกัน

ผลของการทำสัญญาประกันภัยโดยไม่มีส่วนได้เสีย ตามบัญญัติไว้ในมาตรา 863 คือ “ย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด” พิจารณาจากบทบัญญัตินี้จะเห็นว่าการมีส่วนได้เสียเป็นสาระสำคัญของการทำสัญญาประกันภัย ถ้าผู้ทำสัญญาประกันภัยฝ่ายผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในขณะที่เกิดสัญญา สัญญาประกันภัยย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาจะเรียกร้องสิ่งใดต่อกันโดยอาศัยสัญญาประกันภัยไม่ได้ โดยไม่คำนึงว่าคู่สัญญาจะรับรู้ถึงข้อความจริงดังกล่าวหรือไม่ ตามปกติคู่สัญญาก็ต้องคั่นทรัพย์กันตามบทบัญญัติว่าด้วยลาภมิควรได้หรืออาจเข้ากรณีเป็นการพนันชั้นต่อ ถ้ากรณีเข้าลักษณะเป็นการพนันชั้นต่อ ข้อเท็จจริงปรากฏว่าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายรู้ว่าผู้เอาประกันภัยไม่มีส่วนได้เสียมาแต่แรกแล้ว ย่อมเป็นสัญญาที่มีวัตถุประสงค์เป็นการพนันชั้นต่อ ผลคือไม่มีสิทธิที่จะทวงเงินที่ส่งหรือใช้กันไปแล้วคืนได้ ตามมาตรา 853 ที่บัญญัติ

ว่า “สิ่งที่ได้ให้กับไปในการพนันหรือซั่มต่อก็คงจะทวงคืนไม่ได้” กรณีนี้น่าทบทวนด้วยสามัญสำนึกได้ว่าไม่ได้

ตามที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่าหลักเรื่องการมีส่วนได้เสียในการประกันชีวิต มีความสำคัญในผลผูกพันตามสัญญาประกันชีวิต และเป็นเงื่อนไขที่เป็นข้อจำกัดหรือกรอบของการทำประกันชีวิต ทำให้จำกัดโอกาสในการทำนิติกรรมเกี่ยวกับการประกันชีวิตบุคคลอื่น ซึ่งทำให้หลายคนเสียประโยชน์ที่ต้องการความคุ้มครองในการประกันชีวิตให้กับในยุคนปัจจุบัน เช่น ผู้ที่ซื้อชีวิตคู่เพศเดียวกัน ลูกพี่ลูกน้องที่มีได้เป็นพี่น้องกันตามสายโลหิต หรือความสัมพันธ์อื่นที่ไม่มีส่วนได้เสียในการประกันชีวิตอื่นๆ เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการประกันชีวิตตามหลักส่วนได้เสีย
2. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิต
3. นำเสนอต้นแบบการประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักส่วนได้เสีย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) ทั้งที่เป็นชั้นปฐมภูมิ (Primary source) และข้อมูลชั้นทุติยภูมิ (Secondary source) เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการขึ้นทะเบียนผู้เสียสละชาติไทย รวบรวมเอกสารกฎหมายต่างๆ เป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับหัวข้องานวิจัย ทั้งในและต่างประเทศ เกี่ยวกับการประกันชีวิตตามหลักการมีส่วนได้เสีย และหลักการประกันชีวิตอื่นๆ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยได้ผลการวิจัยดังนี้

- 1.จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการประกันชีวิตตามหลักส่วนได้เสียพบว่า การประกันชีวิตเป็นการบรรเทาความสูญเสียด้านการเงินและเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นเนื่องจากการเสียชีวิตของบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งมีความสัมพันธ์กันในด้านต่างๆ จึงเป็นเสมือนการช่วยทำให้เกิดความมั่นคงทางด้านการเงินและเศรษฐกิจ ช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนที่

เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่งของการดำเนินชีวิตให้กับบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการเสียชีวิตของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (ซูฟงส์ กระแสร์, 2555)

การที่กฎหมายประกันชีวิตของประเทศไทยใช้หลักการมีส่วนได้เสียเพียงหลักเดียวทำให้ไม่สอดคล้องกับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปของวิถีชีวิตของคนในสังคมและการช่วยเหลือเยียวยาจากการที่ได้รับผลจากการมรณกรรมของสมาชิกในครอบครัว กล่าวคือ ผู้ที่จะทำประกันชีวิตบุคคลอื่นได้นั้นจะต้องมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในชีวิตของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งการตายของบุคคลนั้นจะมีผลกับผู้ทำประกันชีวิตให้ได้รับผลกระทบกระเทือนต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือเศรษฐกิจ ส่วนได้เสียในชีวิตของผู้อื่นอาจพิจารณาจากความสัมพันธ์ทางครอบครัวที่กฎหมายรับรอง

หากพิจารณาจากแนวทางการปรับใช้กฎหมายจะพบว่า ความมีส่วนได้เสียในการประกันชีวิตนั้น เน้นความสัมพันธ์ที่มีกฎหมายรองรับเป็นหลัก (Bobbyn, John F, 1981) กรณีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือตามความเป็นจริงการปรับใช้ก็ถือว่าไม่มีส่วนได้เสีย เช่น บุตรนอกกฎหมายของบิดา บิดาจะทำประกันชีวิตให้ไม่ได้ ถือว่าไม่มีส่วนได้เสีย หรือ กรณีคู่ชีวิตที่มีเพศสภาพเดียวกัน ไม่สามารถจดทะเบียนสมรสได้ตามกฎหมาย ก็ไม่สามารถทำประกันชีวิตให้กันและกันได้ ทั้งที่มีความสัมพันธ์ในทางความเป็นจริง การที่กฎหมายประกันภัยไทยใช้หลักส่วนได้เสียในการทำประกันชีวิตเพียงหลักเดียวจึงไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและความเปลี่ยนแปลงของสังคม

กรอบกับสังคมยุคใหม่เป็นสังคมที่มีภัยธรรมชาติ โรคระบาด สารเคมี สารปนเปื้อนต่างๆ ทำให้โอกาสในการเสียชีวิตของคนในสังคมมีมากยิ่งขึ้น จะเห็นได้ชัดเจนจากการเสียชีวิตของคนจากโรค มะเร็ง หัวใจ โรคระบาด เช่น โควิด-19 รวมตลอดถึงอุบัติเหตุต่างๆ ที่มีจำนวนมากขึ้น การประกันชีวิตจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่เข้ามาช่วยเหลือบรรเทาให้กับคนในสังคมในโลกยุคปัจจุบัน

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิต พบว่า หลักการมีส่วนได้เสียเป็นหลักสำคัญในการประกันชีวิต แต่ในขณะเดียวกันก็ยังสามารถใช้หลักการประกันชีวิตอื่นๆ ไปพร้อมๆ กันได้ เช่น หลักความยินยอมในการประกันชีวิต (Consent for making a life insurance contract) หมายความว่านอกเหนือจากการพิจารณาถึงมีส่วนได้เสียแล้ว หากมีการตกลงยินยอมระหว่างผู้ถูกเอาประกันชีวิตกับผู้ทำประกันชีวิตให้อย่างถูกต้องชัดเจน เช่น ทำเป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งมีการนำมารากกฎหมายและบังคับใช้แล้วในหลายๆ ประเทศ ซึ่งไม่พบรายงานหรือคดีการใช้การประกันชีวิตบุคคลอื่น

ด้วยหลักความยินยอมไปเพื่อการพนันขั้นต่อ หรือการฆาตกรรมเพื่อต้องการเงินประกันแต่อย่างใด น่าจะเป็นผลมาจากผู้ที่จะให้ความยินยอมก็จะพิจารณาถึงความสัมพันธ์กับผู้ที่จะมาทำประกันชีวิตให้ ว่ามีข้อเท็จจริงและเหตุผลประการใด

หลักความยินยอม หมายถึง ข้อตกลงหรือความตกลง การเห็นด้วย การอนุญาต การแสดงความพอใจ หรือการยินยอมตามกฎหมายหรือตามวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความยินยอมด้วยความสมัครใจ โดยบุคคลที่มีความสามารถตามกฎหมาย หรือการให้ความยินยอมที่มีผลตามกฎหมาย (Henry Campbell, 1979) การขยายหลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิต สามารถทำได้ 2 แนวทาง คือ ทางแรก ยกเลิกหลักการมีส่วนได้เสียในการประกันชีวิต แล้วใช้หลักความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่นแทน แนวทางที่สอง คือ การใช้หลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิตบุคคลอื่นไปพร้อมกับการนำหลักความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่นใช้ด้วย กล่าวคือใช้ทั้ง 2 หลักไปพร้อมๆ กัน สำหรับการนำมาใช้ในประเทศไทยควรมีรูปแบบแนวทางที่ 2 คือ การใช้หลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิตบุคคลอื่นไปพร้อมกับการนำหลักความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่นใช้ด้วย กล่าวคือใช้ทั้ง 2 หลักไปพร้อมๆ กัน

3. นำเสนอต้นแบบการประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักส่วนได้เสีย พบว่า กฎหมายประกันภัยในหลายประเทศได้บัญญัติให้การประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักการมีส่วนได้เสีย โดยใช้หลักความยินยอม หรือ กฎหมายของบางประเทศใช้ทั้งหลักการมีส่วนได้เสียและใช้หลักความยินยอม ประเทศที่ใช้หลักความยินยอม (Consent for making a life insurance contract) เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น โดยต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกเอาประกันชีวิต รูปแบบของความยินยอมต้องกระทำเป็นหนังสือ รวมตลอดถึงการระบุผู้รับประโยชน์หรือการเปลี่ยนแปลงผู้รับประโยชน์ ประเทศที่ใช้หลักความมีส่วนได้เสียควบคู่กับหลักความยินยอม เช่น สหรัฐอเมริกา ในรัฐนิวยอร์กและรัฐแคลิฟอร์เนีย สหพันธรัฐมาเลเซีย เป็นต้น รูปแบบของความยินยอมต้องกระทำเป็นหนังสือ (ชูพงศ์ กระแสร์, 2555)

อภิปรายผล

1. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของการประกันชีวิตตามหลักส่วนได้เสีย ปัจจุบันพบว่า การประกันชีวิตตามหลักส่วนได้เสียมีปัญหาและอุปสรรคต่อรูปแบบการดำรงชีวิตและสังคมยุคใหม่ ด้วยความจำกัดตามแนวคิดของหลักส่วนได้เสียของผู้เอาประกันภัยและผู้ถูกเอาประกันภัยที่ต้องมีส่วนได้เสียตามกฎหมาย และความตามของบุคคลนั้นต้องมีผลกระทบต่อ

ผู้เอาประกันภัยด้วย ทำให้มีสมาชิกในสังคมจำนวนมากที่เข้าสู่ระบบของการประกันชีวิตให้กันและกันไม่ได้ เช่น การมีคู่ชีวิตที่เป็นเพศเดียวกัน ซึ่งนับวันก็มีปริมาณเพิ่มมากยิ่งขึ้นในสังคมไทยและระดับโลก กับการที่ชายหญิงมักจะอยู่กินร่วมกันฉันสามีภรรยา แต่ไม่จดทะเบียนสมรสตามกฎหมาย ทำให้บิดาไม่อาจทำประกันชีวิตให้แก่บุตรธิดาของตนเองได้

ตามกฎหมายผู้ที่จะทำประกันชีวิตบุคคลอื่นได้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่ตนนำไปทำสัญญาประกันชีวิตนั้นถึงขนาดมีส่วนได้เสียตามกฎหมายในชีวิตของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งการตายของบุคคลนั้นจะมีผลกับผู้ทำประกันชีวิตให้ผู้นั้นได้รับผลกระทบกระเทือนต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือเศรษฐกิจ ส่วนได้เสียในชีวิตของผู้อื่นอาจพิจารณาจากความสัมพันธ์ทางครอบครัวในมิติของการบริหารจัดการในธุรกิจประกันชีวิต ก็ถูกตีกรอบจากข้อกำหนดตามมาตรา 863 ทำให้ไม่สามารถบริการขายประกันชีวิตและขยายฐานการตลาดเพิ่มขึ้นได้ ในขณะที่กฎหมายในต่างประเทศสามารถทำประกันชีวิตให้บุคคลอื่นได้โดยไม่ต้องพิจารณาจากหลักส่วนได้เสียที่ผูกมัดแต่เพียงหลักเดียวเหมือนกฎหมายไทย

2. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลการประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิตตามกฎหมายไทยถ้าทำประกันชีวิตโดยไม่มีส่วนได้เสีย สัญญาประกันชีวิตย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาตามมาตรา 863 กรณีศึกษาวิเคราะห์ประเทศประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหพันธรัฐมาเลเซีย พบว่าได้มีการนำหลักความยินยอมในการประกันชีวิตระหว่างบุคคลมาใช้ทำให้สามารถทำประกันชีวิตบุคคลอื่นกันได้ด้วยวิธีการยินยอมในรูปแบบต่างๆ (ชูพงศ์ กระแสร์, 2555) โดยไม่มีปัญหาในการพนันขันต่อหรือการฆาตกรรมเพื่อต้องการเงินประกันชีวิต ด้วยเหตุผลที่ว่า หากมีการฆาตกรรมจากผู้รับประโยชน์ บริษัทประกันชีวิตสามารถปฏิเสธการชดใช้เงินตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ได้ ประกอบกับระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศเหล่านี้ได้พัฒนาการบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้โอกาสการเกิดการฆาตกรรมเพื่อเอาเงินประกัน ไม่เกิดขึ้น สำหรับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยก็มีข้อยกเว้นความรับผิดของผู้รับประกันชีวิต ในมาตรา 895 ดังนี้

“มาตรา 895 เมื่อใดจะต้องใช้จำนวนเงินในเหตุมรณะของบุคคลคนหนึ่งคนใด ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงินนั้นในเมื่อมรณภัยอันนั้นเกิดขึ้น เว้นแต่

- (1) บุคคลผู้นั้นได้กระทำอัตวินิบาตด้วยใจสมัครภายในปีหนึ่งนับแต่วันทำสัญญา หรือ
- (2) บุคคลผู้นั้นถูกผู้รับประโยชน์ฆ่าตายโดยเจตนา

ในกรณีนี้ 2 นี้ ท่านว่าผู้รับประกันภัยจำต้องใช้เงินค่าไถ่ถอนกรมธรรม์ให้แก่ผู้เอาประกันภัยหรือให้แก่ทายาทของผู้นั้น”

กรณีนี้กฎหมายบัญญัติยกเว้นความรับผิดของผู้รับประกันไว้ เพราะมีวัตถุประสงค์จะป้องกันมิให้ทำประกันชีวิตเพื่อประสงค์จะเอาเงินประกันโดยผู้เอาประกันชีวิตตั้งใจจะฆ่าตัวตาย หวังให้ทายาทได้รับประโยชน์จากเงินประกัน กฎหมายจึงกำหนดเวลาไว้ 1 ปี โดยมองว่าถึงแม้ว่าจะมีบุคคลทำสัญญาประกันชีวิตแล้วคิดฆ่าตัวตายเพื่อให้ทายาทได้รับเงิน ผู้นั้นก็ต้องรอเป็นระยะเวลา 1 ปี เพื่อให้ผู้นั้นมีโอกาสไตร่ตรองซึ่งบุคคลนั้นน่าจะคิดและพิจารณาได้ กรณีผู้เอาประกันชีวิตถูกผู้รับประกันประโยชน์ฆ่าตายโดยเจตนา ผลตามมาตรา 863 นี้คือผู้รับประกันหมดสิทธิได้รับเงินประกันชีวิตเลย โดยไม่ต้องดูเรื่องระยะเวลา 1 ปี เหมือนกรณีตาม (1)

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย เราใช้หลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิตมานานแล้วในเรื่องประกันภัย แสดงว่าประมวลกฎหมายแพ่งไทยได้รับอิทธิพลความคิดในเรื่องการประกันภัยมาจากแนวทางของระบบกฎหมาย Common law ก่อปรกับความคุ้นเคยต่อการใช้หลักส่วนได้เสียมีอยู่ทั้งในคำพิพากษา การบังคับใช้ในทางปฏิบัติ ประชาชนและภาคธุรกิจเข้าใจค่อนข้างดี จากเหตุปัจจัยดังกล่าวนี้ จึงควรคงหลักการมีส่วนได้เสียในการประกันชีวิตไว้เช่นเดิม ตามมาตรา 863 เพียงแต่เพิ่ม มาตรา 863 วรรคสอง ให้สามารถใช้หลักความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรได้ในกรณีการประกันชีวิตบุคคลอื่น

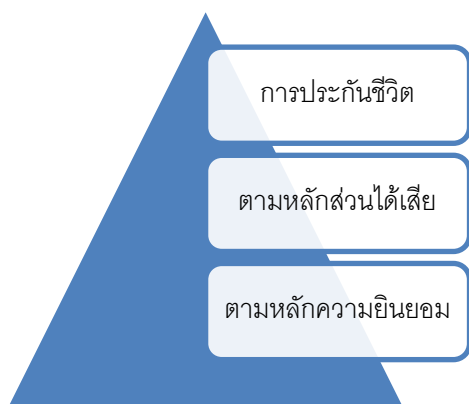
3. นำเสนอต้นแบบการประกันชีวิตโดยไม่ใช้หลักส่วนได้เสีย เมื่อพิจารณาจากกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น สาธารณรัฐฝรั่งเศส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สหพันธรัฐมาเลเซีย พบความแตกต่างของประเทศที่ศึกษา 2 ระบบกฎหมาย กล่าวคือ ในระบบประมวลกฎหมายจะไม่ใช้หลักการมีส่วนได้เสียในการประกันชีวิตบุคคลอื่นเลย คงใช้แต่หลักความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่นเท่านั้น แต่ระบบกฎหมายจารีตประเพณีที่ทำการศึกษา จะใช้หลักส่วนได้เสียร่วมกับหลักความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่น

ข้อดีของการใช้หลักความยินยอมในการประกันชีวิต เพียงหลักเดียวมีจุดเด่นคือกฎหมายใช้หลักการที่เป็นเอกภาพ ง่ายแก่การทำความเข้าใจและการปฏิบัติ ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย เช่นเดียวกับประเทศไทย แต่กลับพบบทบัญญัติในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไทย ไม่การนำหลักความยินยอมในการประกันชีวิตมาบัญญัติไว้ พบแต่หลักความมีส่วนได้เสียในการประกันชีวิต เพียงหลักเดียว ซึ่งเป็นหลักของการประกันชีวิตบุคคลอื่นดั้งเดิมของระบบกฎหมายจารีตประเพณีบัญญัติอยู่ในมาตรา 863 จึงเป็นที่เข้าใจได้ว่าเป็นอิทธิพลทางความคิดของผู้ร่างกฎหมายในช่วงของการทำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่มีความรู้ความทางด้านกฎหมายทางฝั่งของระบบกฎหมายจารีตประเพณีนั่นเอง

สำหรับข้อดีของจะใช้หลักส่วนได้เสียในการประกันชีวิตร่วมกับหลักความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่นส่วนใหญ่เป็นประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายจารีตประเพณี ทำให้การประกันชีวิตผู้อื่นที่ผู้เอาประกันมีส่วนได้เสียสามารถทำประกันชีวิตได้โดยไม่ต้องขอหรือแสดงความยินยอมจากผู้ถูกเอาประกัน แต่ในการประกันชีวิตบุคคลอื่นที่ไม่มีส่วนได้เสียตามกฎหมายระหว่างกัน จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้ถูกเอาประกันก่อน กรณีจะตรงกับแนวคิดในการระมัดระวังป้องกันการเอาการประกันชีวิตไปเป็นการพนันขั้นต่อ หรือก่ออันตรายจากการประกันชีวิตด้วยการฆาตกรรมเพื่อหวังเงินประกันชีวิต

องค์ความรู้ใหม่องค์ความรู้ใหม่องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการศึกษาทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ในการพัฒนาขยายข้อจำกัดในการทำสัญญาประกันชีวิตจากเดิมประเทศไทยยึดแต่เฉพาะหลักการมีส่วนได้เสียในการประกันชีวิตเท่านั้น ซึ่งมีข้อจำกัดในการทำประกันชีวิตบุคคลอื่นที่ไม่อยู่ในขอบเขตของหลักการมีส่วนได้เสีย อันเป็นความต้องการของคนในสังคมและสภาพของสังคมปัจจุบัน และพบการใช้หลักความยินยอมในการประกันชีวิตในหลายประเทศ ซึ่งเมื่อนำมาใช้แล้วสามารถขยายฐานการรับประกันชีวิตได้มากขึ้น สามารถตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้ ปรากฏตามแผนภาพแสดงองค์ความรู้ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงการขยายโอกาสของการทำประกันชีวิตตามกฎหมายด้วยหลักความยินยอม

นอกจากการขยายโอกาสในการทำประกันชีวิตของคนในสังคมได้มากยิ่งขึ้นแล้ว ยังส่งผลต่อธุรกิจการประกันชีวิตในประเทศไทยที่จะมีความเจริญเติบโตมากยิ่งขึ้นและการ

ให้บริการทางด้านการประกันชีวิตกับคนในสังคมได้มากขึ้น อันเป็นการสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประกันชีวิตได้อย่างดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ปัญหาข้อจำกัดของกฎหมายไทยคือหลักส่วนใหญ่ได้เสียในการประกันชีวิตไม่ครอบคลุมถึงความต้องการในการบรรเทาความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการมรณะกรรมของบุคคลในสังคมยุคปัจจุบันได้อย่างที่พึงประสงค์ จึงจำเป็นต้องขยายโอกาสในการประกันชีวิตบุคคลอื่นให้มากขึ้น ซึ่งในต่างประเทศมีการนำหลักความยินยอมในการประกันชีวิตมาใช้อย่างแพร่หลาย หลักความยินยอมในการประกันชีวิต เข้ามาเพิ่มทำให้บุคคลที่ไม่มีส่วนได้เสียตามกฎหมาย เช่น บุตรนอกกฎหมายของบิดา คู่ชีวิตเพศเดียวกัน เป็นต้น สามารถทำประกันชีวิตให้แก่กันและกันได้ แต่หลักการสำคัญคือ ต้องมีความยินยอม เพราะถ้าปราศจากความยินยอมแล้วก็อาจเกิดการแสวงหาประโยชน์จากการประกันชีวิตบุคคลอื่นในทางที่มีขอบได้

จากการศึกษาได้ข้อสรุปว่า ในการประกันชีวิตบุคคลอื่นมี 2 ลักษณะ คือ

1. ใช้หลักความยินยอมในการประกันชีวิต เพียงหลักเดียวโดยไม่ใช้หลักการมีส่วนได้เสียในการประกันชีวิต ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มักเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย Civil Law

2. ใช้หลักการมีส่วนได้เสียเหมือนกับที่กฎหมายแพ่งของไทย ตามมาตรา 863 โดยให้นำหลักความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่นมาใช้ด้วย ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มักเป็นประเทศที่ใช้ระบบ Common Law

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย เราใช้หลักส่วนใหญ่ได้เสียในการประกันชีวิตมานานแล้วในเรื่องประกันภัย แสดงว่าประมวลกฎหมายแพ่งไทยได้รับอิทธิพลความคิดมาจากแนวทางของระบบกฎหมาย Common law กอปรกับความคุ้นเคยต่อการใช้หลักส่วนใหญ่ได้เสีย

3. ในการประกันชีวิตบุคคลอื่นตามกฎหมายประกันภัยไทยนั้น มีความจำเป็นต้องขยายฐานอันเป็นข้อจำกัดของหลักเกณฑ์การทำประกันชีวิตบุคคลอื่นให้กว้างขึ้น ซึ่งพบว่าประเทศที่ทำการศึกษาทั้งในระบบประมวลกฎหมายและระบบกฎหมายจารีตประเพณี ต่างก็ขยายเกณฑ์การทำประกันชีวิตบุคคลอื่นด้วยหลักความยินยอมในการประกันชีวิตบุคคลอื่นเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาการประกันชีวิตตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ของประเทศไทยให้ทันสมัย และตอบสนองต่อความต้องการทางด้านการประกันชีวิตในปัจจุบัน จึงมีข้อเสนอแนะว่า ให้แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 863 เพิ่มในวรรค 2 ความว่า

“มาตรา 863 อันสัญญาประกันภัยนั้น ถ้าผู้เอาประกันภัยมิได้มีส่วนได้เสียในเหตุที่ประกันภัยไว้นั้นไซ้ ท่านว่าย่อมไม่ผูกพันคู่สัญญาแต่อย่างหนึ่งอย่างใด”

เพิ่มวรรค 2 ความว่า

“กรณีการประกันชีวิตบุคคลอื่นนอกจากความตามวรรคหนึ่งแล้ว ถ้าผู้เอาประกันได้รับความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้ถูกเอาประกัน สัญญาประกันย่อมมีผลผูกพันคู่สัญญา”

เอกสารอ้างอิง

จิตติ ดิงศักทีย์. (2539). กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยประกันภัย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชูพงศ์ กระแสร์. (2555). ความยินยอมในการทำสัญญาประกันชีวิต. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ธานี วรภัทร์. (2558). กฎหมายว่าด้วยประกันภัย. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

สิทธิโชค ศรีเจริญ. (2528). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการประกันภัย. กรุงเทพมหานคร: สถาบันประกันภัยไทย.

Bobbyn, John F. (1981). Insurance Law. Minnesota. Minnesota USA: West Publishing.

Colinvoux, Raoul. (1984). The Law of Insurance. London: Sweet&Maxwell, UK.

Henry Campbell. (1979). Black's Law Dictionary. St.Paul Minn: West, USA.

Ivarmy, ER Hardy. (1979). General Principle of Insurance Law. London: Butterworths, UK.

Ivarmy, ER Hardy. (1983). Butterworths Insurance Law Handbook. London: Butterworths, UK.

Parkington, Michael. (1975). MacGillivray&Parkington on Insurance Law. London: Sweet&Maxwell, UK.

การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย*

USING LIFE IMPRISONMENT INSTEAD OF THE DEATH PENALTY IN THAILAND

พลอยลดา เพชรศิริ

Ploylada Petsiri

สำนักงานกฎหมายบีไอจี ลอว์ แอนด์พาร์ทเนอร์

B.I.G. Law and Partners

E-mail: Ployladapetsiri1@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาคือ 1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย 2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย 3. เพื่อเสนอสาระสำคัญของร่างกฎหมายการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ด้วยปรากฏข้อมูลทั่วโลกมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต แล้ว 106 ประเทศ มี 28 ประเทศที่ยกเลิกในทางปฏิบัติแต่ยังไม่ยกเลิกในทางกฎหมาย ส่วนประเทศที่ยังมีการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอยู่ 56 ประเทศ หนึ่งในนั้นคือประเทศไทย ทัวโลกรณรงค์เรียกร้องให้ยกเลิกโทษประหารชีวิตและเรียกร้องให้ทุกประเทศลงนามในพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) เพื่อการยุติโทษประหารชีวิต

จากการศึกษาวิจัยเชิงเอกสารและทำแบบสอบถามพบว่าการใช้โทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญาที่ขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง และหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยังเป็นหลักสากลที่ประเทศต่างๆ ยอมรับ ซึ่งการประหารชีวิตเป็นการขัดกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์โดยตรง นอกจากนั้นยังขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรมด้วย งานวิจัยจึงมุ่งนำผลที่ได้จาก

* Received 16 February 2021; Revised 24 March 2021; Accepted 23 April 2021

การศึกษาในการเสนอให้นำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาใช้แทนการลงโทษประหารชีวิต ในกฎหมายอาญาของไทย อันเป็นการสร้างบรรทัดฐานใหม่ในสังคม โดยนำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาบังคับใช้แทนโทษประหารชีวิตอย่างถาวร ที่สอดคล้องกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชนและหลักนิติธรรมด้วย

คำสำคัญ: โทษ, โทษจำคุกตลอดชีวิต, โทษประหารชีวิต

Abstract

This research aims to study the life imprisonment, as the punishment in lieu of the execution in Thailand. The objectives of the research are to study and analyze 1). The enforcement of the life imprisonment instead of the death penalty in Thailand 2). The opinions regarding the abovementioned substitution 3). The proposal of the fundamental substance of the bill regarding the aforesaid replacement in Thailand. At the present, there are 106 countries around the globe which have abolished the death sentence from the laws, 28 nations have eliminated such punishment in practice but have not yet abrogate the laws. There are 56 states which still practice the execution. Thailand is currently in the last classification. Moreover, there are myriad campaigns around the world, calling for the abolishment of the death penalty and demanding all of the countries to be bound by the International Covenant on the Civil and Political Rights (ICCPR), in order to eliminate the death sentence (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty).

According to the study, the death penalty prescribed in the Criminal Code violates the principle of human dignity which is the universal principle recognized by various nations, and protected under article 4 of the Constitution of Thailand B.E. 2560, states that “Human dignity, rights, liberties and equality of the people shall be protected”. Moreover, such punishment is also against the principles of human rights and the rule of law. Therefore, this research

proposes that the life imprisonment should be imposed as the substitute for the capital punishment in Thai Criminal Code, in order to create the new norm of the society permanently, in accordance with the principles regarding the human dignity, the human rights, and the rule of law.

Keywords: Punishment, Life Imprisonment, Death Penalty

บทนำ

โทษประหารชีวิตเป็นโทษที่รุนแรงที่สุดในคดีอาญาซึ่งถูกเลิกการนำมาใช้ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Claus Roxin, 2006) เหตุผลที่เห็นควรยกเลิกโทษประหารชีวิตก็เพราะว่าโทษประหารชีวิตเป็นโทษที่ไม่สามารถแก้ไขในภายหลังได้เพราะบุคคลถูกประหารชีวิตไปแล้วการมีโทษประหารชีวิตเป็นการผิดมนุษยธรรมที่มนุษย์ต้องมาประหารชีวิตกันเอง ข้อที่หวาดกลัวว่าถ้ายกเลิกโทษประหารชีวิตแล้วจะมีความผิดอุกฉกรรจ์เกิดขึ้นมากก็ไม่เป็นความจริง (หยุดแสงอุทัย, 2537) วันยุติโทษประหารชีวิตสากล คือวันที่ 10 ตุลาคม เป็นการเรียกร้องให้ยุติโทษประหารชีวิตเป็นเรื่องของสิทธิมนุษยชนที่สำคัญที่พยายามจะไม่ให้เกิดขึ้นอีกในการที่มนุษย์ต้องมาฆ่ากันเองโดยการใช้ระบบและอำนาจรัฐ ซึ่งขัดต่อหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้รับหลักการนี้มาบังคับใช้ ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และ 2550 และฉบับปัจจุบัน พุทธศักราช 2560 ทั้งนี้ ปรากฏข้อมูลทั่วโลกมีการยกเลิกโทษประหารชีวิต สำหรับทุกคดีอาญาทุกประเภทแล้ว 106 ประเทศ (Abolitionist Countries) มี 28 ประเทศที่ยกเลิกในทางปฏิบัติแต่ยังไม่ยกเลิกในทางกฎหมาย ส่วนประเทศที่ยังมีการประหารชีวิตในทางปฏิบัติอยู่ 56 ประเทศ (Retentionist Countries) หนึ่งในนั้นคือประเทศไทย (สมศรี หาญอนันตสุข, 2563) ทั่วโลกณรงค์เรียกร้องให้ยกเลิกโทษประหารชีวิต สร้างการรับรู้ถึงข้อเสียของโทษดังกล่าวและเรียกร้องให้ทุกประเทศลงนามในพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ฉบับที่ 2 เพื่อการยุติโทษประหารชีวิต (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty) ซึ่งประเทศไทยยังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ยังไม่เข้าเป็นภาคี แต่ไทยเข้าเป็นภาคี ICCPR ฉบับหลัก โดยการภาคยานุวัติ ตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2539 และมีผลใช้บังคับกับไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2540 (Amnesty, 2564)

เมื่อพิจารณาความตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กับการบังคับใช้โทษประหารชีวิต มีบทบัญญัติที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ในหมวด 1 บททั่วไป ดังนี้

มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา 5 รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

เมื่อพิจารณาการบังคับใช้โทษประหารชีวิตกับมาตรา 3, 4, 5 ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญดังกล่าวข้างต้นพบว่า การบังคับใช้โทษประหารชีวิตตามประมวลกฎหมายอาญาต้องถูกยกเลิกไป ใช้บังคับมิได้ตามความในมาตรา 4 และ มาตรา 5 แห่งรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เช่นเดียวกันกับในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ซึ่งมีกฎหมายพื้นฐาน (รัฐธรรมนูญ) Basic Law for the Federal Republic of Germany. (Basic Law, 2010) มาตรา 1 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เป็นผลให้การใช้โทษประหารชีวิตในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนียุติลงตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา และใช้โทษจำคุกตลอดชีวิต ซึ่งเป็นโทษที่รุนแรงในลำดับรองลงมาแทน (Volker Epping, 2014) และแม้หลายประเทศที่ยังคงมีโทษประหารชีวิตอยู่ก็เกือบจะไม่ใช้โทษประหารชีวิตเลย (Hans-Heinrich Jescheck, 1988) นอกจากการเรียกร้องของสังคมทั้งในและนอกประเทศให้ยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิต ปัญหาสำคัญของประเทศไทยที่สำคัญคือ โทษประหารชีวิตยังคงใช้ต่อไปได้อีกหรือไม่ และถ้าไม่ได้ทำไมจึงยังมีการตัดสินประหารชีวิตจำเลยอยู่ต่อมาได้อีกจนถึงปัจจุบัน ตลอดทั้งตัวโทษประหารชีวิตก็มีความขัดแย้งกับหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน และหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักศีลธรรม อย่างไรก็ตามกรณีถ้ายกเลิกไม่ใช้โทษชนิดนี้แล้ว จะใช้โทษอะไรทดแทนที่มีความรุนแรงและเหมาะสมอย่างใกล้เคียงกัน โทษจำคุกตลอดชีวิตจะสามารถนำมาใช้แทนโทษประหารชีวิตได้อย่างเหมาะสมหรือไม่อย่างไร จึงเป็นปัญหาของการวิจัยเรื่องนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอสาระสำคัญของร่างกฎหมายการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนแรก เป็นการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary research) ที่เกี่ยวกับหลักการและแนวคิดในการยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตและการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย รวบรวมเอกสารกฎหมายต่างๆ เป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวกับหัวข้องานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ส่วนที่สอง เป็นการวิจัยภาคสนาม ด้วยการออกแบบสอบถามผ่านระบบ google form แบบไม่เจาะจงและไม่กำหนดจำนวนผู้ตอบ เพื่อเป็นความเห็นประกอบประเด็นสาระสำคัญต่างๆ ที่เกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 311 คน

ผลการวิจัย

1. ในการศึกษาวิเคราะห์การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย พบว่าในกฎหมายอาญาโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้น ถ้าไม่มีโทษประหารชีวิตแล้ว การจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษที่ให้ผลร้ายแรงต่อมนุษย์มากที่สุด มีผลกระทบต่อชีวิตของผู้ต้องโทษสูงมาก และถ้ามีการจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ ก็เสมือนว่าคนนั้นตายทั้งเป็น เพราะตลอดชีวิตต้องอยู่แต่ในคุกตารางตลอด จึงเป็นการเหมาะสมในการนำมาใช้แทนโทษประหารชีวิตมากที่สุด ที่สำคัญคือ ในทางวิชาการบังคับโทษจำคุกไม่ขัดกับหลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตามรัฐธรรมนูญและหลักสิทธิมนุษยชน ตลอดทั้งหลักนิติธรรม (คณิต ณ นคร, 2563)

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ปรากฏผลจากการตอบคำถามผู้ตอบให้การยอมรับและเชื่อมั่นในการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิต ในระดับมากถึงมากที่สุด ทุกข้อรวมได้ระดับคะแนนกว่าร้อยละ 70 สำหรับคำถามปลายเปิด ผู้ตอบให้ความเห็นส่วนใหญ่สนับสนุนให้มีการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตให้มากขึ้น และควรยกเลิกโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

3. สาระสำคัญของร่างกฎหมายการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย มีส่วนสำคัญคือ การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้ต้องโทษต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ แตกต่างจากโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลา กล่าวคือโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องปราศจากการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษและอภัยโทษ ตลอดทั้งมาตรการอื่นๆในทำนองเดียวกัน ในการดำรงชีวิตในเรือนจำผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในเรือนจำเองด้วยการต้องทำงานในเรือนจำ เพื่อไม่เป็นภาระกับสังคม กรณีถ้าจะมีการปล่อยตัวผู้ต้องโทษการปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษแก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดได้ด้วยตนเองและไม่เป็นอันตรายต่อสังคม หรือเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษเจ็บป่วยในอาการวาระสุดท้ายของชีวิต

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย โทษในทางอาญา ตามประมวลกฎหมายอาญา ชนิดของโทษตาม มาตรา 18 เรียงลำดับตามความร้ายแรงของโทษ (คณิต ณ นคร, 2559) ดังนี้

มาตรา 18 โทษสำหรับลงแก่ผู้กระทำความผิดมีดังนี้

- (1) ประหารชีวิต
- (2) จำคุก
- (3) กักขัง
- (4) ปรับ
- (5) ริบทรัพย์สิน

โทษในทางอาญามีผลต่อผู้กระทำความผิดอาญาที่ศาลสามารถพิพากษาลงโทษได้ตามกฎหมายที่บัญญัติความผิดและโทษไว้ (George P. Fletcher, 1998) ซึ่งประเทศไทยโทษทางอาญาเป็นไปตามมาตรา 18 ดังที่กล่าวมาแล้ว นับตั้งแต่ปี 2540 ประเทศไทยยอมรับเรื่อง

“ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ดังนั้น “โทษประหารชีวิต” จึงสมควรยกเลิกไปจากระบบกฎหมาย ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ (คณิต ณ นคร, 2559) ประกอบกับผลการพัฒนาการทางความคิดในเรื่องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชนในโลกยุคปัจจุบันได้เป็นไปในแนวทางความเป็นเสรีนิยม และคุ้มครองความเป็นมนุษย์สูงมาก ทำให้เกิดปรากฏการณ์ในหลายประเทศดังที่กล่าวมาแล้วได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตไป และการเรียกร้องขององค์กรระหว่างประเทศซึ่งปรากฏในเรียกร้องให้ทุกประเทศลงนามในพิธีสารเลือกรับของกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ฉบับที่ 2 เพื่อการยุติโทษประหารฯ (Second Optional Protocol to the ICCPR, aiming at the abolition of death penalty) ซึ่งประเทศไทยยังอยู่ในกลุ่มประเทศที่ยังไม่เข้าเป็นภาคี แต่ไทยเข้าเป็นภาคี ICCPR ฉบับหลัก โดยการภาคยานุวัติ ตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2539 และมีผลใช้บังคับกับไทยเมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2540 การสร้างโทษแทนที่การประหารชีวิตจึงเป็นสิ่งทีนโยบายทางนิติบัญญัติไทยต้องดำเนินการ สำหรับโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้น ปรากฏอยู่ในกฎหมายอาญาไทยอยู่แล้ว และมีการบังคับใช้อยู่ตลอด แต่ประสิทธิภาพของการเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตยังถูกระบบการบริหารจัดการโทษที่ทำกันทุกวันนี้เข้ามาดำเนินการลดวันต้องโทษลงได้อีก จึงทำให้โทษจำคุกตลอดชีวิตกลายเป็นโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลาไป ทำให้ขาดเสถียรภาพและอัตลักษณ์ของโทษจำคุกตลอดชีวิต ดังนั้น เพียงการปรับปรุงกฎหมายอีกไม่มากนักก็สามารถทำให้โทษจำคุกตลอดชีวิตมีประสิทธิภาพการบังคับใช้ได้อย่างสมบูรณ์ ก็ส่งผลต่อการเข้าเป็นภาคีใน ICCPR และโอกาสที่ในกฎหมายอาญาไทยจะยกเลิกโทษประหารชีวิต และไม่มีคนไทยต้องตามเพราะโทษประหารชีวิตอีกต่อไป

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย

ข้อมูลผู้ตอบ จำนวน 311 คน

2.1 เพศ ชายร้อยละ 62.4 หญิง ร้อยละ 37.6

2.2 ศาสนา พุทธ ร้อยละ 96.1 คริสต์และอิสลาม ร้อยละ 4.9

2.3 ระดับการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 97.4 ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ร้อยละ 2.6

ผลการตอบสรุปเป็นข้อตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการแสดงความคิดเห็นการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิต

ประเด็น	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปาน กลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
1. ท่านเห็นว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้ต้องโทษต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ	156(47.6)	127(38.7)	36(11)	5(1.5)	4(1.2)
2. ท่านเห็นว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องปราศจากการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษและอภัยโทษ ตลอดทั้งมาตรการอื่นๆในทำนองเดียวกัน	121(36.9)	156(47.6)	30(9.1)	13(4.0)	8(2.4)
3. ท่านเห็นว่าผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในเรือนจำเอง ด้วยการต้องทำงานในเรือนจำ	132(40.2)	150(45.7)	26(7.9)	16(4.9)	4(1.2)
4. ท่านเห็นว่า การปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษแก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดได้ด้วยตนเองและไม่เป็นอันตรายต่อสังคม	118(36.1)	145(44.3)	46(14.1)	15(4.6)	3(0.9)
5. ท่านเห็นว่า การปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษเจ็บป่วยในอาการวาระสุดท้ายของชีวิต	92(28.0)	139(42.4)	65(19.8)	24(7.3)	8(2.4)
6. ท่านเห็นว่าให้ศาลมีดุลยพินิจเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทนได้	89(27.2)	149(45.6)	57(17.4)	26(8.0)	6(1.8)

จากตารางตามผลค่าระดับคะแนนที่ได้ อธิบายได้ว่า

ข้อ 1. ท่านเห็นว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตผู้ต้องโทษต้องถูกจำคุกตลอดชีวิตจริงๆ ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 283 ราย คิดเป็นร้อยละ 86.3

ข้อ 2. ท่านเห็นว่าโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องปราศจากการพักการลงโทษ ลดวันต้องโทษและอภัยโทษ ตลอดทั้งมาตรการอื่นๆในทำนองเดียวกัน ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 277 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.5

ข้อ 3. ท่านเห็นว่าผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำรงชีวิตในเรือนจำเองด้วยการต้องทำงานในเรือนจำ ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 282 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.9

ข้อ 4. ท่านเห็นว่า การปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษแก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดได้ด้วยตนเองและไม่

เป็นอันตรายต่อสังคม ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 263 ราย คิดเป็นร้อยละ 80.4

ข้อ 5. ท่านเห็นว่าการปล่อยตัวผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องกระทำโดยมีหมายปล่อยจากศาลด้วยเงื่อนไขที่ผู้ต้องโทษเจ็บป่วยในอาการวาระสุดท้ายของชีวิต ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 231 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.4

ข้อ 6. ท่านเห็นว่าให้ศาลมีดุลยพินิจเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทนได้ ค่าระดับคะแนนเห็นด้วยและเห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 238 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.8

แปรผลได้ว่าความคิดเห็นไปในทิศทางของแนวโน้มที่ยอมรับการนำโทษจำคุกตลอดชีวิตมาใช้อย่างจริงจัง ที่มรสถานะและทางปฏิบัติที่แตกต่างจากโทษจำคุกทั่วไปที่มีกำหนดระยะเวลา โดยเฉพาะการนำมาใช้แทนโทษประหารชีวิต ที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและหลักสากลต่างๆ

3. เพื่อเสนอสาระสำคัญของร่างกฎหมายการใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตทดแทนโทษประหารชีวิตในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

3.1 กรณียกเลิกโทษประหารชีวิต โดยเห็นว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หลักสิทธิมนุษยชน และหลักนิติธรรม ก็สามารถใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตได้ โดยการแก้ไขบทบัญญัติในประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดโทษประหารชีวิตให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตแทน

3.2 กรณียังไม่มีการยกเลิกโทษประหารชีวิต เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริงและการลดโอกาสในการใช้โทษประหารชีวิตมากขึ้น นอกเหนือจากตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 52 ที่บัญญัติถึงการลดโทษประหารชีวิต ให้ศาลสามารถเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ อันเป็นการตอบสนองตามหลักมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักนิติธรรม

ผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตลอดชีวิต จะต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิตตลอดไปตามคำพิพากษานั้นโดยปราศจากการพักโทษ ลดโทษ และอภัยโทษ หรือมาตรการอื่นใดในลักษณะเดียวกันเพื่อการให้ออกจากการรับโทษจำคุกทั้งสิ้นดังเช่นการจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่มีหมายปล่อยจากศาลตามที่บัญญัติไว้อย่างเคร่งครัดเท่านั้น

3.3 หลักประกันขั้นพื้นฐานของผู้เผชิญโทษจำคุกตลอดชีวิต กล่าวคือ การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขัง และภายใต้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษจำคุกตลอด

ชีวิตให้เป็นไปเช่นเดียวกันกับผู้ต้องโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่ที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัตินี้

3.4 การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องทำงานในลักษณะหารายได้ด้วยตนเอง และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาต การทำงานจะต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้ต้องโทษ เรือนจำ และผู้ว่าจ้างภายนอก ต้องไม่เป็นการบังคับให้ทำงาน ผู้ต้องโทษที่มีความสามารถทำงานได้และที่ไม่สามารถทำงานได้ ยังคงได้รับการดูแลจากเรือนจำในการดำรงชีวิตในเรือนจำเหมือนนักโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลา ซึ่งรายละเอียดในการจ้างงานให้รัฐมนตรีออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

รายได้จากการทำงาน ต้องจัดให้มีบัญชีเงินฝากโดยสถาบันการเงินประเภทธนาคารในเรือนจำ และ

- (1) ให้มีการหักค่าใช้จ่ายในการจำคุกตลอดชีวิต
- (2) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวอื่นๆ
- (3) เงินออมส่วนตัว
- (4) ผู้ต้องโทษมีสิทธิในการโอนเงินในบัญชีที่เหลือนอกเหนือจาก ข้อ (1) ถึง (3) ให้กับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่น

3.5 มาตรการผ่อนปรนการจำคุกตลอดชีวิต กล่าวคือ เมื่อผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

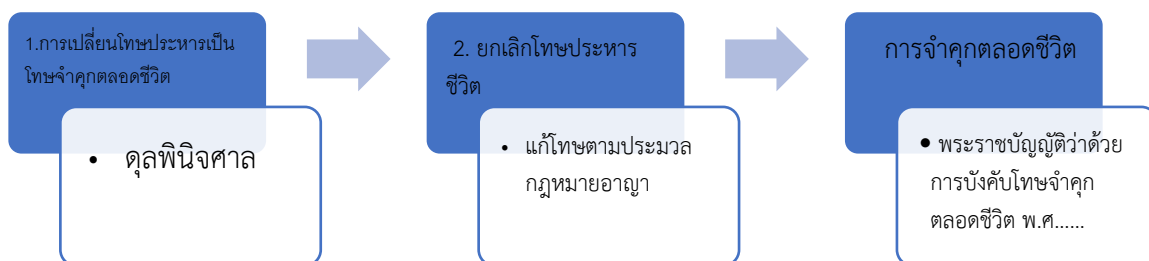
- (1) แก่ขราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดด้วยตนเองได้ ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม ผู้บัญชาการเรือนจำหรือญาติผู้ต้องโทษอาจร้องขอต่อศาล เพื่อออกหมายปล่อยเป็นกรณีพิเศษเพื่อกลับไปสู่การดูแลของครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิตได้
- (2) เจ็บป่วยในอาการระยะสุดท้ายของชีวิต ด้วยความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรของแพทย์ ผู้บัญชาการเรือนจำหรือญาติผู้ต้องโทษอาจร้องขอต่อศาล เพื่อออกหมายปล่อยเป็นกรณีพิเศษเพื่อกลับไปสู่การดูแลของครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิตได้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการศึกษา คือ การพัฒนาปรับข้อกฎหมายและทางปฏิบัติให้สามารถใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือและยอมรับได้ของสังคม ภายใต้หลักรัฐธรรมนูญและหลักสากลต่างๆ อันนำไปสู่การยกเลิกโทษประหารชีวิตได้ หรือหาก

ยังมีอยู่ศาลก็สามารถเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ ปรากฏตามภาพดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงการเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

นอกจากนั้นจากผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษาได้ยกร่าง พระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต พ.ศ..... ดังปรากฏในหัวข้อข้อเสนอแนะในลำดับต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

โทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ว่ามีผลต่อการยับยั้งการกระทำความผิดและเป็นที่เกรงกลัวสำหรับอาชญากรหรือผู้กระทำความผิดไม่น้อยไปกว่าโทษประหารชีวิต หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ การจำคุกตลอดชีวิตเป็นการที่บุคคลต้องตายทั้งเป็น ไม่อาจออกมาสู่สังคมภายนอกได้อีก หรือได้รับสิทธิหรือโอกาสเช่นเดียวกับโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา ในประเทศที่ได้ยกเลิกโทษประหารชีวิตแล้ว ก็จะใช้โทษจำคุกตลอดชีวิตแทนโทษประหารชีวิตที่ยกเลิกไป การปรับปรุงกฎหมายและแนวทางปฏิบัติให้โทษจำคุกตลอดชีวิตมีประสิทธิภาพในการบังคับใช้อย่างแท้จริง จะยังให้เกิดความเกรงกลัวในการกระทำความผิดและสร้างโอกาสให้ประเทศไทยก้าวไปสู่การยกเลิกการใช้โทษประหารชีวิตได้จริง เช่นเดียวกันกับประเทศที่พัฒนาแล้วทั้งหลายดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สำคัญคือ การบังคับโทษให้เป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้จริง และมีมาตรการผ่อนปรนในการได้ออกสู่ภายนอกได้เพียงเพื่อมนุษยธรรมเท่านั้น ได้แก่ แก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดด้วยตนเองได้ ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม เจ็บป่วยในอาการระยะสุดท้ายของชีวิต ซึ่งต้องเสนอต่อศาลให้ออกหมายปล่อยเท่านั้น การดำรงชีวิตในเรือนจำต้องทำงานและพึ่งพาตนเอง ตลอดทั้งต้องจ่ายค่าธรรมเนียมติดคุกและค่าใช้จ่ายต่างๆ ในเรือนจำ

การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตได้จริง จึงเป็นโอกาสในการลดการใช้โทษประหารชีวิตหรือยกเลิกโทษประหารชีวิตได้อย่างแท้จริงและเหมาะสมที่สุด

ข้อเสนอแนะ งานวิจัยได้เสนอร่างกฎหมายพระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต

พระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต พ.ศ.

.....

.....

.....

การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต เป็นโทษทางอาญาที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองสังคม โดยเฉพาะการตัดโอกาสจากการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างถาวร เพื่อการบรรลุเป้าหมายของการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตอย่างแท้จริงและการลดโอกาสในการใช้โทษประหารชีวิตมากขึ้นนอกเหนือจากตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 52 ที่บัญญัติถึงการลดโทษประหารชีวิต ให้ศาลสามารถเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ อันเป็นการตอบสนองตามหลักมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักนิติธรรม

มาตรา 1 พระราชบัญญัติฉบับนี้ชื่อ “พระราชบัญญัติว่าด้วยการบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต พ.ศ.”

มาตรา 2 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 3 พระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับในวันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 4 ผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกตลอดชีวิต จะต้องรับโทษจำคุกตลอดชีวิตตลอดไปตามคำพิพากษานั้นโดยปราศจากการพักโทษ ลดโทษ และอภัยโทษ หรือมาตรการอื่นใดในลักษณะเดียวกันเพื่อการให้ออกจากการรับโทษจำคุกทั้งสิ้นดังเช่นการจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่มีหมายปล่อยจากศาลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 9

การเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 5 เมื่อศาลเห็นสมควรจะพิพากษาเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้ นอกเหนือจาก วิธีการลดโทษประหารชีวิต ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 52

การเปลี่ยนโทษประหารชีวิตเป็นโทษจำคุกตลอดชีวิตตามวรรคก่อน ให้คำนึงถึงโอกาสของการมีชีวิตรอดอยู่ของผู้กระทำความผิดตามหลักมนุษยธรรม หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และหลักสิทธิมนุษยชน

หลักประกันขั้นพื้นฐานของผู้เผชิญโทษจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 6 การบังคับโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องเป็นไปตามข้อกำหนดขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ถูกคุมขัง และภายใต้พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ.๒๕๖๐ การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตให้เป็นไปเช่นเดียวกันกับผู้ต้องโทษจำคุกที่มีกำหนดระยะเวลา เว้นแต่ที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัตินี้

การพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือผู้อื่น

มาตรา 7 ผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตต้องทำงานในลักษณะหารายได้ด้วยตนเอง และได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายคุ้มครองแรงงานและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม และหน่วยงานภาครัฐอื่นที่เกี่ยวข้อง ตลอดทั้งภาคเอกชนที่ได้รับอนุญาต

การทำงานจะต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้ต้องโทษ เรือนจำ และผู้ว่าจ้างภายนอก ต้องไม่เป็นการบังคับให้ทำงาน

ผู้ต้องโทษที่มีความสามารถทำงานได้และที่ไม่สามารถทำงานได้ ยังคงได้รับการดูแลจากเรือนจำในการดำรงชีวิตในเรือนจำเหมือนนักโทษจำคุกแบบมีกำหนดระยะเวลา

รายละเอียดในการจ้างงานให้รัฐมนตรีออกประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

มาตรา 8 รายได้จากการทำงานตามมาตรา 8 ก่อน ต้องจัดให้มีบัญชีเงินฝากโดยสถาบันการเงินประเภทธนาคารในเรือนจำ และ

- (1) ให้มีการหักค่าใช้จ่ายในการจำคุกตลอดชีวิต
- (2) ค่าใช้จ่ายส่วนตัวอื่นๆ
- (3) เงินออมส่วนตัว
- (4) ผู้ต้องโทษมีสิทธิในการโอนเงินในบัญชีที่เหลือนอกเหนือจาก ข้อ (1) ถึง (3) ให้กับบุคคลในครอบครัวหรือบุคคลอื่น

มาตรการผ่อนปรนการจำคุกตลอดชีวิต

มาตรา 9 เมื่อผู้ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิต

- (1) แก่ชราจนสิ้นสภาพไม่สามารถจัดการสิ่งใดด้วยตนเองได้ ไม่เป็นอันตรายต่อสังคม ผู้บัญชาการเรือนจำหรือญาติผู้ต้องโทษอาจร้องขอต่อศาล เพื่อออกหมายปล่อยเป็นกรณีพิเศษ เพื่อกลับไปสู่การดูแลของครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิตได้

(2) เจ็บป่วยในอาการระยะสุดท้ายของชีวิต ด้วยความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรของแพทย์ ผู้บัญชาการเรือนจำหรือญาติผู้ต้องโทษอาจร้องขอต่อศาล เพื่อออกหมายปล่อยเป็นกรณีพิเศษเพื่อกลับไปสู่การดูแลของครอบครัวในช่วงสุดท้ายของชีวิตได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

นายกรัฐมนตรี

เอกสารอ้างอิง

- คณิต ณ นคร. (2559). ประมวลกฎหมายอาญาหลักกฎหมายและพื้นฐานการเข้าใจ. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- คณิต ณ นคร. (2563). กฎหมายอาญาภาคทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.
- สมศรี หาญอนันตสุข. (2563). We can live without the death penalty. จาก Amnesty International Thailand: Bangkok: www.amnesty.or.th/latest/blog/828
- หยุด แสงอุทัย. (2537). กฎหมายอาญา ภาค 1. กรุงเทพมหานคร: (พิมพ์ครั้งที่ 16). สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Amnesty. (2564). Amnesty International Thailand. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2564 จาก www.Amnesty.or.th/latest/blog/828
- Basic Law. (2010). Basic Law for the Federal Republic of Germany. Berlin Germany: Deutscher Bundestag.
- Claus Roxin. (2006). Strafrecht Allgemeiner Teil Band. 4 Auflage. München, Germany: Verlag C.H.Beck.
- George P. Fletcher. (1998). Basic Concepts of Criminal Law. USA: Oxford.
- Hans-Heinrich Jescheck. (1988). Lehrbuch des Strafrechts: Allgemeiner Teil. Berlin Germany: 4 Auflage Berlin.
- Volker Epping. (2014). Grundrechte. 6 Auflage. Springer Germany: Hannover.

มาตรการพัก-ลดและอภัยโทษ นักโทษในประเทศไทย*

MEASURES TO REST-REDUCE AND PARDON PRISONERS IN THAILAND

สัญญาพงศ์ ลิ้มประเสริฐ

Sanyapong Limprasert

มหาวิทยาลัยรังสิต

Rangsit University, Thailand

E-mail: lsanyapong@gmail.com

บทคัดย่อ

โทษจำคุกยังเป็นโทษที่ศาลยังใช้อยู่เป็นปริมาณที่มาก ในขณะเดียวกันก็พบว่าการพยายามใช้มาตรการบังคับอื่นๆ เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะโทษปรับและการรอลงโทษ การเพิ่มขึ้นของปริมาณผู้ต้องขังเช่นนี้ ส่งผลกระทบโดยตรงต่องบประมาณและประสิทธิภาพในการบริหารงานราชทัณฑ์ รวมทั้งการควบคุมดูแลและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง การแก้ปัญหาภายในเรือนจำเอง เช่น การใช้มาตรการในการลดปริมาณผู้ต้องขังในชั้นราชทัณฑ์ ได้แก่ การลด-พักการลงโทษ การอภัยโทษ มาตรการในการปรับเปลี่ยนพฤตินิสัยเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งเป็นส่วนที่สำคัญและเป็นประเด็นที่จะทำการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยฉบับนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพและภาคสนามประกอบ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ 1.การศึกษาวិเคราะห์การใช้มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษ ในประเทศไทย และ 2.ศึกษามาตรการพัก-ลดและอภัยโทษในต่างประเทศได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ผลการศึกษามาตรการพักการลงโทษ-ลดวันต้องโทษ อยู่ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง เป็นมาตรการจูงใจให้ผู้ต้องโทษประพฤติตนดี ตั้งใจรับการศึกษอบรม ฝึกวิชาชีพ สะสมคุณงามความดี มีผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำมิใช่มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการลงปริมาณผู้ต้องขังโดยตรง แต่การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพมีผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขังได้อย่างถาวร จากผลการศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะคือ ต้องนำการบังคับโทษรายบุคคล (Individualization of Punishment) โดยการทำแผน

* Received 17 February 2021; Revised 24 March 2021; Accepted 24 April 2021

บังคับโทษรายบุคคลกับผู้ต้องขัง และการประเมินผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ควรมีกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังโดยเฉพาะ ควรจัดให้มีภาคเอกชน ภาคสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการบังคับโทษมากขึ้น

คำสำคัญ: มาตรการพัก-ลดโทษ, การอภัยโทษ, นักโทษ

Abstract

The imprisonment is decided by the court in a large number of cases, despite the growing attempts to enforce other compulsory measures, particularly fine and reprieve. The increase in the number of the prisoners affects the budget and the effectiveness of the correctional management, including the supervision and the development of the inmates' behavior. The solutions of such issue from within the prisons such as the reduction of the number of the prisoners by the suspension-reduction and the pardon of the prisoners, and the improvement of the inmates' behaviors to decrease the recidivism are the essential issue which shall be studied in this research. Therefore, the objectives of the research are to study and analyze 1). The implementation of the suspension-reduction and the pardon of the prisoners as the legal measures 2). The suspension-reduction and the pardon of the prisoners in foreign countries. For instance, the United Kingdom, the United States of America, Japan, and the Federal Republic of Germany.

According to the research, the suspension-reduction and the pardon of the prisoners under the condition that the inmates must improve their behaviors, have persuaded the prisoners to behave, concentrate on the study and occupational training, and collect the merit. Consequently, the number of the inmates in the prison is reduced permanently through such rehabilitation. Furthermore, the individualization punishment must be implemented by planning and assess each inmate individually. There also should be the laws regarding the rehabilitation of prisoners in particular. Moreover, the private

sector and the social societies should be more included in the enforcement process.

Keywords: Suspension-Reduction Measures, Pardon, Prisoners

บทนำ

สถานการณ์ผู้ต้องขังล้นเรือนจำเกิดขึ้นในประเทศไทยมาเป็นเวลาต่อเนื่องยาวนาน นอกจากนั้นปัญหาพื้นฐานของงานราชทัณฑ์ เป็นผลโดยตรงทำให้เรือนจำไม่สามารถทำหน้าที่คุ้มครองสังคมได้ตามภารกิจ งานราชทัณฑ์ไม่สามารถประเมินหรือรับรองพฤติกรรมของคนทัณฑ์โทษจำคุกออกมาสู่สังคมได้ ผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับการเปลี่ยนแปลงแก้ไขความบกพร่องอย่างจริงจัง เพียงแต่มุ่งเน้นการขังไว้ตามระยะเวลาที่คำพิพากษากำหนด เมื่อครบแล้วปล่อยตัวออกสู่สังคม จึงเป็นความเสี่ยงที่น่ายกย่องมากที่สุดเพราะนั่นคือการปล่อยอาชญากรออกมาอยู่ร่วมกับคนปกติทั่วไปในสังคม (Bernd-Dieter Meier, 2009) ไม่รู้ว่าผู้บริสุทธิ์คนใดจะเป็นเหยื่อรายต่อไป เปรียบเทียบได้กับเครื่องกรองน้ำ ถ้ามีประสิทธิภาพเมื่อน้ำไหลผ่านก็สามารถกรองสิ่งไม่ดีออกได้หมด ผลที่ได้คือน้ำบริสุทธิ์ แต่ถ้าเครื่องกรองไม่ดีหรือไม่มีการกรองของเสีย ฝุ่นละอองใดๆ เลย น้ำที่ผ่านเครื่องเป็นน้ำไม่สะอาด หลังจากออกจากเครื่องกรองก็ยิ่งเหมือนเดิม หรืออาจจะสกปรกมากขึ้นก็อาจเป็นไปได้ แต่สิ่งที่สำคัญอีกประการก็คืออาชญากรไม่ใช่แค่เป็นคน มีพัฒนาการมีการเรียนรู้ได้ ดังนั้นการกลับมาอีกครั้งของเขาจึงมีประสบการณ์มากยิ่งขึ้น แน่นนอนย่อมรุนแรงและสร้างความเสียหายมากขึ้น มีความรู้ความสามารถมากขึ้น เก่งขึ้น และอาจสามารถรวมตัวกันเป็นองค์กรอาชญากรรม และก้าวหน้าไปถึงองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้ จากการศึกษาสามารถสรุปปัญหาของงานราชทัณฑ์ที่สำคัญ 7 ประการดังนี้

1. ปริมาณผู้ต้องขังมีจำนวนมากกว่าความจุของเรือนจำ และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่องและแนวโน้มในอัตราที่ก้าวหน้า เป็นวิกฤติราชทัณฑ์ที่เป็นอุปสรรคสำคัญในการที่จะพัฒนาการในเรื่องอื่นๆ ได้
2. เจ้าหน้าที่งานบังคับโทษจำคุกยังอยู่ในอัตราที่น้อย (เฉลี่ยที่ประมาณ 10,000 กว่าคน) มีไม่เพียงพอต่อการดูแลและการใช้มาตรการบังคับโทษ
3. งบประมาณ พบว่ามีจำนวนมากขึ้นและเพิ่มขึ้นทุกปี และใช้จ่ายไปในเรื่องการบริโภคมากที่สุด ซึ่งอัตราเพิ่มขึ้นตามจำนวนการเพิ่มขึ้นของผู้ต้องขัง

4. อายุผู้ต้องโทษ พบว่าอายุ 21-30 ปี เพศชาย ติดคุกมากที่สุด และรองลงมาคือ อายุ 30-45 ปี ข้อมูลส่วนนี้เป็นจุดอ่อนที่ต้องรีบแก้ไข เพราะคนเหล่านี้อยู่ในช่วงวัยที่เป็นกำลังสำคัญของประเทศต่อไป หากขาดการแก้ไขปรับพฤติกรรมเสียจะกลายเป็นอาชญากรอาชีพ และเขาต้องอยู่กับสังคมนาน

5. ผู้ต้องขังที่ต้องโทษครั้งแรก มีอัตราประมาณร้อยละ 86.01 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย กระทำผิดซ้ำครั้งที่สอง ไม่ถึงร้อยละ 10 ส่วนที่เหลือเป็นผู้ที่ต้องโทษซ้ำ 3-5 ครั้ง ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก ข้อมูลส่วนนี้เป็นจุดแข็งที่น่าสนใจมาก เพราะตามหลักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา และตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ เห็นตรงกันว่ามาตรการแก้ไขต่างๆ จะได้ผลสำหรับผู้ ที่กระทำความผิดครั้งแรก ซึ่งสันนิษฐานว่ายังไม่เป็นอาชญากรอาชีพ

6. ฐานความผิดที่ต้องจำคุกมากที่สุดคือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด รองลงมาคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ สำหรับกำหนดโทษตามหมายศาล จำคุกมากที่สุดอยู่ที่กำหนดโทษ 2-5 ปี รองลงมาคือ 5-10 ปี

7. ความร่วมมือกับหน่วยงาน ภาคอื่นๆ เพื่อการบังคับโทษ พบว่า เรือนจำหรือทัณฑสถาน ต้องบริหารจัดการงานด้านต่างๆ เองทุกเรื่อง และทุกด้าน ซึ่งในความเป็นจริงเป็นไปได้ที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีทุกด้าน หน่วยงานภาคต่างๆ ในสังคมไม่สามารถเข้ามาช่วยบูรณาการการบังคับโทษได้

กรณีถ้ามีมาตรการทางกฎหมายบัญญัติให้มีการบูรณาการหน้าที่ร่วมกันเพื่องานบังคับโทษ หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของรัฐจะมีภารกิจตามกฎหมายที่ต้องเข้ามาร่วมทำงานกับ เรือนจำหรือทัณฑสถาน รวมทั้งภาคสังคมด้วย ซึ่งจะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดีและได้ความชำนาญเฉพาะด้าน ประกอบกับเป็นการแก้ไขปัญหาบุคลากรของเรือนจำหรือ ทัณฑสถานที่ไม่เพียงพออยู่แล้วได้ด้วย มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษ (คณิต ณ นคร , 2564) ถือเป็นมาตรการที่มีความสำคัญมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี มีความเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษที่ดี โดยผลที่ผู้ต้องขังจะได้คือได้รับอิสรภาพที่เร็วขึ้นกว่าที่กำหนดโทษตามคำพิพากษา กรณีจึงมีผลถึงการออกจากเรือนจำก่อนกำหนด และส่งผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขัง อย่างไรก็ตามมาตรการดังกล่าวยังไม่สามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาการใช้มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการใช้มาตรการดังกล่าวในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. การศึกษาวิเคราะห์การใช้มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษในประเทศไทย

2. ศึกษามาตรการพัก-ลดและอภัยโทษในต่างประเทศได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ระเบียบวิธีวิจัย

ส่วนที่ 1 ทำการวิจัยเอกสาร รวบรวมเอกสารกฎหมายต่างๆ เป็นส่วนสำคัญหรือเป็นส่วนหลักของการวิจัยครั้งนี้ โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวิชาการต่างๆ ในทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยให้ได้ข้อสรุปทางกฎหมายว่าจะมีผลต่อการลดหรือเปลี่ยนแปลงหรือเลียงโทษจำคุกเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำแบบสอบถามด้วย ทั้งนี้ ในส่วนของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีและในประเทศที่ได้เคยศึกษามาก่อนแล้ว สำหรับเป็นแนวทางในการศึกษาต่อสำหรับประเทศไทย

ส่วนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้บริหารงานราชทัณฑ์และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารกรมราชทัณฑ์หรือผู้แทนที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อ ผู้บัญชาการเรือนจำ/ทัณฑสถานหรือผู้แทน ครอบครัวผู้ต้องขัง นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อประกอบประเด็นศึกษา

ส่วนที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ในส่วนนี้จะเป็นส่วนที่สนับสนุนส่วนที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในเรื่องนี้ซึ่งได้แก่ ผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ เจ้าหน้าที่กรมราชทัณฑ์ ผู้ต้องขังกำหนดพื้นที่แจกแบบสอบถามเป็น 4 ภูมิภาค กลุ่มละ 22 ราย รวมภูมิภาคละ 110 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 440 ชุด โดยการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (QUOTA SAMPLING) และแบบเจาะจง (PURPOSIVE SAMPLING) สำหรับเจ้าพนักงานราชทัณฑ์และผู้ต้องขัง ได้กำหนดเรือนจำและทัณฑสถาน แบ่งแยกตามภูมิภาค จำนวนร้อยละ 15 จากจำนวนเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ จำนวน 25 แห่ง กำหนดพื้นที่เป็น 4 ภาค ได้ดังนี้

1. ภาคกลาง ได้แก่ ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ทัณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ ทัณฑสถานวัยหนุ่มพระนครศรีอยุธยา เรือนจำกลางบางขวาง เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เรือนจำจังหวัดนนทบุรี เรือนจำอำเภोधัญบุรี

2. ภาคเหนือ ได้แก่ ทัณฑสถานหญิงเชียงใหม่ ทัณฑสถานเปิดหนองน้ำขุ่น เรือนจำกลางเชียงใหม่ เรือนจำกลางเชียงราย เรือนจำจังหวัดแพร่ เรือนจำอำเภอดงขี้เหล็ก

3. ภาคตะวันออก ได้แก่ ทณฑสถานหญญนครราชสีมา ทณฑสถานเกษตร
อุตสาหกรรรมเขาพริก เรือนจำกลางคลองไผ่ เรือนจำกลางขอนแก่น เรือนจำจังหวัดชัยภูมิ
เรือนจำอำเภอสี้คิ้ว

4. ภาคใต้ ได้แก่ ทณฑสถานวัยหนุ่มนครศรีธรรมราช เรือนจำกลาง
นครศรีธรรมราช เรือนจำกลางสุราษฎร์ธานี เรือนจำจังหวัดภูเก็ต เรือนจำอำเภอทุ่งสง
เรือนจำอำเภอหลังสวน

ข้อมูลในส่วนที่ 3 นี้จะทำการวิเคราะห์โดยการนำผลแบบสอบถามมาทำการ
วิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS FOR
WINDOWS) ซึ่งจะนำเสนอให้เห็นข้อมูลในลักษณะของร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เป็นสำคัญ ซึ่งจะได้นำส่วนที่สองนี้สนับสนุนและเสนอแนะการวิจัยในส่วนที่หนึ่งต่อไป ทั้งนี้
เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ถูกต้องแม่นยำที่สุดเท่าที่จะทำได้ และตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของ
งานวิจัยนี้ได้ครบทุกข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่ 1-3 จะทำการวิเคราะห์และนำเสนอให้เห็น
กระบวนการยุติธรรมในชั้นบังคับโทษจำคุก ในมาตรการต่างๆ ว่ามีผลอย่างไรบ้างที่เป็นส่วนทำ
ให้สามารถลดปริมาณผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ที่สามารถดำเนินการได้อย่างถูกต้องตามหลักการ
และทฤษฎีทางกฎหมาย การหาข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อทราบทัศนคติและความเห็นของ
ประชากรกลุ่มต่างๆ ประกอบกับเป็นการติดตามประเมินผลการใช้กฎหมายในทางปฏิบัติด้วย
อันจะนำมาเป็นข้อมูลสนับสนุนในการศึกษาวิเคราะห์ในงานวิจัยต่อไป

ผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาวิเคราะห์การใช้มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษในประเทศไทย
ไทย เราใช้มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษ ถึงแม้ว่าจะดูเหมือนเป็นไปเพื่อการลด
ปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ เพื่อลดสภาพที่แออัดยัดเยียดก็ตาม แต่การใช้มาตรการดังกล่าวก็
เป็นไปตามหลักการคัดกรองผู้ต้องขังที่ยึดถือเกณฑ์ที่กำหนดตามกฎหมายเป็นสำคัญ ใน
ขณะเดียวกันพบว่าที่ผ่านมามาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษ ก็ใช้มาโดยตลอดก็มิได้
ระบายผู้ต้องขังออกมาจนเกินกว่าที่เหมาะสมและสมควร (กรมราชทัณฑ์, 2549) จนถึง
ขณะนี้สำรวจวิจัยครั้งนี้ก็ยังพบว่าประเทศไทยยังคงปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำอยู่อีกต่อไป
ดังนั้น มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษ จึงเน้นการให้โอกาสผู้ต้องโทษจำคุกในการ

แก้ไขฟื้นฟูพหุตินิสัยให้กลับตนเป็นคนดีมากกว่าและตรงจุดหรือเป้าหมายของมาตรการอย่างแท้จริง ข้อค้นพบสิ่งหนึ่งคือ ระบบการประเมินผู้ต้องขังของไทยยังไม่สามารถประเมินผู้ต้องขังได้เป็นรายบุคคล ดังเช่นที่ปรากฏในประเทศที่ทำการศึกษากิจการ จึงเป็นจุดอ่อนที่สำคัญที่ต้องมีการพัฒนาการประเมินผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลเพื่อเป็นฐานข้อมูลสำคัญในการใช้มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษ และการพัฒนาผู้ต้องขังด้วยมาตรการที่เหมาะสมเป็นรายบุคคลซึ่งเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมาก (คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์, 2554)

2. ศึกษามาตรการพัก-ลดและอภัยโทษในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ทุกประเทศต่างใช้มาตรการพัก-ลดโทษและอภัยโทษ ภายใต้การประเมินผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล แต่ละประเทศมีระบบกฎหมายและการประเมินที่มีคุณภาพ โดยเกณฑ์การพัก-ลดโทษหรืออภัยโทษ จะอยู่บนพื้นฐานของมาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลเป็นพื้นฐาน และทำงานบูรณาการร่วมกันกับครอบครัว ชุมชน ฝ่ายปกครองท้องถิ่น และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้ประเทศเหล่านี้สามารถลดปริมาณผู้ต้องขังได้เป็นผลดี

อภิปรายผล

1. การศึกษาวิเคราะห์การใช้มาตรการพัก-ลดและมาตรการอภัยโทษในประเทศไทย ประเด็นการลดปริมาณผู้ต้องขังจากการศึกษาในเบื้องต้นพบว่า เมื่อบุคคลถูกศาลพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกแล้ว การลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำอาจทำได้โดย

1.1 มาตรการทั่วไป ได้แก่ การพัก-ลดโทษ และการอภัยโทษ ซึ่งมาตรการในการพัก-ลดโทษ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 สำหรับการอภัยโทษปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 261 ทวิ

2.1 มาตรการที่ยั่งยืน ได้แก่ การแก้ไขพหุตินิสัยให้กลับตัวเป็นคนดีไม่กระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งเป็นมาตรการฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ซึ่งประเทศต่างๆ ก็ได้บัญญัติเป็นกฎหมายอย่างชัดเจน

ข้อเท็จจริงคือ ประเทศไทยตามกฎหมายและทางปฏิบัติใช้ทั้ง 2 มาตรการ แต่มีประเด็นสำคัญที่ต้องทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยว่าทำไมผู้ต้องขังยังล้นเรือนจำอยู่ มาตรการพัก-ลดโทษ-ลดวันต้องโทษ อยู่ภายใต้เงื่อนไขการเปลี่ยนแปลงพหุตินิสัยของผู้ต้องขัง เป็น

มาตรการจูงใจให้ผู้ต้องโทษประพฤตินดี ตั้งใจรับการศึกษาอบรม ฝึกวิชาชีพ สะสมคุณงามความดี มีผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ

ตามบริบทของสังคมไทยจากผลของการออกแบบสอบถาม ความคิดเห็นพบว่า

1. กลุ่มผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ เห็นว่า การพักการลงโทษ-การลดวันต้องโทษผู้ต้องขังในเรือนจำช่วยลดปริมาณผู้ต้องขังลงได้ มีความเห็นไปในทางน้อยและค่อนข้างน้อย จำนวน 147 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.7 และมาตรการนี้สามารถลดการกระทำความผิดซ้ำได้ มีความเห็นไปในทางน้อยและค่อนข้างน้อย จำนวน 128 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.5

2. กลุ่มงานราชทัณฑ์ เห็นว่า การดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ของมาตรการพักการลงโทษ มีความเห็นไปในทางมากและค่อนข้างมาก จำนวน 60 คิดเป็นร้อยละ 68.2 และการดำเนินการได้ตามวัตถุประสงค์ของมาตรการลดวันต้องโทษมีความเห็นไปในทางมากและค่อนข้างมาก จำนวน 69 คิดเป็นร้อยละ 83.8

ประเด็น ความมีประสิทธิภาพของขั้นตอนการบริหารจัดการ มีความคิดเห็นดังนี้ ในการพักการลงโทษ มีความเห็นไปในทางมากและค่อนข้างมาก จำนวน 51 คิดเป็นร้อยละ 58.0 ในการลดวันต้องโทษ มีความเห็นไปในทางมากและค่อนข้างมาก จำนวน 64 คิดเป็นร้อยละ 72.7 ประเด็น เป็นมาตรการที่ช่วยลดปริมาณผู้ต้องขัง มีความเห็นไปในทางมากและค่อนข้างมาก จำนวน 62 คิดเป็นร้อยละ 70.4 ประเด็น ผลในการลดการกระทำความผิดซ้ำของมาตรานี้มีความเห็นไปในทางน้อยและค่อนข้างน้อย จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.1

3. กลุ่มผู้ต้องขัง เห็นว่า ผู้ต้องขังมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพักการลงโทษ พบว่า มีระดับการตอบในระดับค่อนข้างมากและมาก จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.0 และมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการลดวันต้องโทษในระดับค่อนข้างมากและมาก จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.9

ผลจากการสัมภาษณ์ เป็นการให้โอกาสผู้ต้องขังได้รับประโยชน์จากการประพฤตินดี มีความอดสาหัสตั้งใจในการศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ พัฒนาดตนเองปรับปรุงบุคลิกนิสัยให้ดีขึ้น จนเป็นที่น่าพอใจ ให้สามารถออกไปใช้ชีวิตในสังคมปกติได้ก่อนระยะเวลาตามคำพิพากษา เป็นการจูงใจให้อยู่ในระเบียบวินัย ใฝ่ศึกษา ทำประโยชน์ให้ทางราชการและสังคม

จากข้อมูลการศึกษาในเรื่องมาตรการพักการลงโทษ-ลดวันต้องโทษที่ได้ทำการศึกษามาเป็นลำดับ สามารถประมวลผลได้ว่า มาตรการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประโยชน์แก่ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี มีความเปลี่ยนแปลงที่ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษที่ดี โดยผลที่ผู้ต้องขังจะได้คือได้รับอิสรภาพที่เร็วขึ้นกว่าที่กำหนดโทษตามคำพิพากษา กรณีจึงมีผลถึง

การออกจากเรือนจำก่อนกำหนด และส่งผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขังต่อมานั่นเอง ดังนั้น เป้าหมายหลักของมาตรการพักการลงโทษ-ลดวันต้องโทษ มุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลเป็นหลัก แต่เรื่องของการลดปริมาณผู้ต้องขังเป็นผลภายหลังจากการบรรลุเป้าหมายแรกมาก่อน เช่นนี้ในมิติของการลดปริมาณผู้ต้องขังในมาตรการนี้จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของมาตรการในการฟื้นฟูแก้ไขผู้ต้องขังเป็นหลัก มาตรการนี้มีผลต่อการช่วยลดปริมาณผู้ต้องขังได้บ้าง

กรณีถ้านำมาตรการพักการลงโทษ-และลดวันต้องโทษ มาใช้เพื่อการลดปริมาณผู้ต้องขังเป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงวัตถุประสงค์หลักของมาตรการนี้ ก็จะก่อให้เกิดผลเสียหลายตามามากมาย เช่น ผู้กระทำผิดได้รับโทษที่ไม่เหมาะสมกับการกระทำ ยังไม่มีการปรับปรุงบุคลิกนิสัย การกระทำความผิดซ้ำจะมากขึ้น ปัญหาสังคมและการกระทำความผิดอาญาจะมีมากขึ้น

สำหรับประเด็นการแก้ไขฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถลดการกระทำความผิดซ้ำได้ค่อนข้างถาวร ผลของแบบสอบถาม ความคิดเห็นได้ผลดังนี้

1. กลุ่มผู้พิพากษา อัยการ ตำรวจ เห็นว่า การแก้ไขฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพ จะสามารถลดการกระทำความผิดซ้ำได้ค่อนข้างถาวร มีความเห็นไปในทางมากและค่อนข้างมาก จำนวน 242 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.7 และประเด็น ประเทศไทยควรมีกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ มีความเห็นไปในทาง มากและค่อนข้างมาก จำนวน 235 ราย คิดเป็นร้อยละ 89.0 และประเด็นงานราชทัณฑ์ไทยควรนำมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังรายบุคคลมาใช้ มีความเห็นไปในทางมากและค่อนข้างมาก จำนวน 240 ราย คิดเป็นร้อยละ 90.9

2. กลุ่มงานราชทัณฑ์ในประเด็น มาตรการลดปริมาณผู้ต้องขังที่ถาวรคือการแก้ไขฟื้นฟูที่ประสบผลสำเร็จ มีความเห็นมากและค่อนข้างมาก เท่ากับความเห็นน้อยและค่อนข้างน้อย จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.2 และในประเด็น ควรมีกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะ มีความเห็นไปในทางมากและค่อนข้างมาก จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.9

3. กลุ่มผู้ต้องขังมีความเห็นว่าเมื่อได้โอกาสพ้นจากการจำคุกแล้วจะไม่กระทำความผิดอีกในระดับมากและค่อนข้างมาก จำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.0 และในประเด็น ว่าช่วงเวลาที่ถูกลงโทษจำคุกช่วยให้มีโอกาสในการดำรงชีวิตภายหลังการพ้นโทษโดยไม่ต้องทำผิดอีก ในระดับมากและค่อนข้างมาก จำนวน 78 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.7 และ

ในประเด็น ที่คิดว่ากิจกรรมในระหว่างต้องโทษต่างๆ เช่น การฝึกงาน การทำงาน การเรียน หนังสือ กิจกรรมศาสนา ฯลฯ ช่วยพัฒนาผู้ต้องขัง ในระดับมากและค่อนข้างมาก จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.1

ผลจากการสัมภาษณ์ การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังมีผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขัง เพราะได้แก้ไขจิตสำนึก ทักษะคิด ความรู้ ทักษะอาชีพ การทำงาน พฤติกรรมที่ดี เคารพกติกาสังคม คำนึงคนดีผู้สังคมจริงๆ ควรเน้นการแก้ไขเป็นรายบุคคล เพื่อให้ไม่กลับมากระทำความผิดซ้ำอีก

2. ศึกษามาตรการพัก-ลดและอภัยโทษในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ตามลำดับดังนี้

2.1 ประเทศอังกฤษ ใช้การพักโทษ-ลดโทษค่อนข้างมาก ในอดีตที่ผ่านมาเคยมีประวัติการพัก-ลดผู้ต้องขังลงถึงครึ่งหนึ่งของโทษที่ได้รับ ซึ่งเป็นระบบการปล่อยตัวแบบอัตโนมัติ เป็นผลทำให้ผู้ต้องโทษไม่ได้รับโทษอย่างเหมาะสมกับพฤติกรรมกระทำความผิด ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้รู้สำนึกได้ และเปลี่ยนแปลงผลของคำพิพากษามาก เป็นการเอาการพัก-ลดโทษมาใช้ในการลดปริมาณผู้ต้องขังมากเกินไป จึงเกิดวัตถุประสงค์ และขัดกับทฤษฎีการบังคับโทษที่มุ่งคืนคนดีสู่สังคม และคุ้มครองสังคม ผลที่ตามมาคือ ประชากรของผู้ต้องขังเพิ่มขึ้น สถิติการกระทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น เป็นผลโดยตรงจากกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูไม่สามารถกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพนั่นเอง การปรับเปลี่ยนบุคลิกนิสัยล้มเหลว มีระบบประเมินผู้ต้องขังก่อนศาลคำสั่งให้พ้นโทษ National Offender Assessment System พิจารณาพิเคราะห์พื้นฐานของบุคลิกภาพ ความประพฤติ เรือนจำและงานคุมประพฤติจะมอบหมาย “ให้ทำงานอะไร” ที่เป็นการปรับปรุงแก้ไขผู้ต้องโทษ มีการกำหนดเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญ และมาตรฐานต่างๆ เพื่อเสนออนุมัติจัดทำแผนที่เรียกว่า “What Works” เป็นแผนที่มีลักษณะเฉพาะเป็นรายบุคคล มีเหตุผลและทักษะทางสังคม ข้อเท็จจริงของอังกฤษดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการไม่ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษอย่างมีประสิทธิภาพและการไม่ดำเนินการตามหลักการบังคับโทษเป็นรายบุคคลตามหลัก Individualization of Punishment โดยเคร่งครัดต่อการพัก-ลดโทษ และเน้นการประเมินผู้ต้องโทษก่อนปล่อยตัวออกสู่สังคม (Command of Her Majesty, 2004) สำหรับการอภัยโทษในอังกฤษเป็นการยกย่องและให้ความสำคัญกับอำนาจของพระมหากษัตริย์ในงานทางตุลาการ โดยเฉพาะยึดหลัก “พระมหากษัตริย์ทรงเป็นที่มาแห่งความยุติธรรม” อังกฤษใช้การอภัยโทษเป็นมาตรการบรรเทาความรุนแรงในการใช้โทษ เช่น

โทษประหารชีวิต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่กลั่นกรองคุณสมบัติของบุคคลที่จะขอพระราชทานอภัยโทษ

2.2 สหรัฐอเมริกา นำเอากระบวนการศึกษาผู้ต้องขังรายบุคคลมาใช้ (Individualization of punishment) เพื่อสามารถประเมินผู้ต้องขังเกี่ยวกับการพัฒนาการในอดีต ความต้องการในปัจจุบันและศักยภาพในอนาคต ข้อมูลในลักษณะองค์รวมในด้านกายภาพ จิตใจ สังคม จากการจำแนกผู้ต้องขัง ทำให้สามารถวางแผนบังคับโทษ เตรียมการบำบัดฟื้นฟูเฉพาะรายอย่างมีประสิทธิภาพ มีการทดสอบทางจิตวิทยาและการสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลเฉพาะบุคคล ประวัติส่วนตัวและประวัติอาชญากรรม ภูมิหลังทางสังคม ประวัติการประกอบอาชีพ ประวัติการศึกษา การนับถือศาสนาและทัศนคติ การปรับตัวในเรือนจำ โดยมีสหวิชาชีพ ได้แก่ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักอาชีวะบำบัด อนุศาสนาจารย์ เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาข้อมูล นักจิตวิทยาคลินิกจะมีบทบาทสำคัญในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติพิเศษ มาตรการแก้ไขฟื้นฟูได้แก่ การให้การศึกษา ให้ความรู้ทางศาสนา ฝึกอาชีพ การแก้ไขพัฒนาผู้ติดยาเสพติด งานให้คำปรึกษา การบำบัดรักษา เพื่อยังให้เกิดพลเมืองที่มีประสิทธิภาพในสังคม สำหรับหลักการและวัตถุประสงค์ของการใช้มาตรการพักโทษและลดโทษคือ ผู้ต้องขังต้องมีความประพฤติดี เข้าร่วมโครงการต่างๆ อย่างดีกับเรือนจำ ขยันทำงาน อุทิศตนเพื่อประโยชน์ของสังคม ตลอดทั้งเหตุผลในเรื่องของความปลอดภัยของสังคม และเพื่อรักษาระเบียบวินัยในเรือนจำ จากการศึกษาไม่พบข้อมูลว่านำมาตรการนี้มาใช้เพื่อลดปริมาณผู้ต้องขังเป็นวัตถุประสงค์หลักในการใช้มาตรการพัก-ลดโทษ แต่ผลจะลดได้มากน้อยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษอย่างมีประสิทธิภาพและการดำเนินการตามหลักการบังคับโทษเป็นรายบุคคลตามหลัก Individualization of Punishment (ธีรรัตน์ สัมมา, 2546) สำหรับการอภัยโทษเป็นอำนาจของประธานาธิบดีอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญสหรัฐอเมริกา และอำนาจของผู้ว่าการรัฐของแต่ละรัฐ และมีหลายรูปแบบด้วยกัน อำนาจของประธานาธิบดีมีมากซึ่งเป็นไปตามแนวทางของประเทศอังกฤษ กล่าวคือ การอภัยโทษอาจมีเงื่อนไข ไม่มีเงื่อนไข หรือเป็นการเปลี่ยนโทษหนักเป็นเบา ทั้งนี้โดยมีคณะกรรมการอภัยโทษ (Office of the pardon Attorney) อยู่ในสำนักงานอัยการทำหน้าที่ มีกระบวนการตรวจสอบและสำแดงข้อมูลข้อเท็จจริงต่างๆ เป็นรายบุคคล (Bartollas, Clemens, 2002)

2.3 ประเทศญี่ปุ่น การบริหารจัดการของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศญี่ปุ่นในการเลี้ยงโทษจำคุกมีประสิทธิภาพมาก และยังใช้มาตรการพักโทษ-ลดโทษ เป็นช่องทางระบายผู้ต้องขังออกจากเรือนจำ เมื่อผู้ต้องขังพัฒนาพฤติกรรมดีเข้าตามเกณฑ์ของกฎหมายกำหนด โดยผ่านการประเมินจากคณะกรรมการพักโทษ-ลดโทษ ให้มีความสำคัญกับการคืนคนดีสู่สังคม จากบริบทของสังคมของญี่ปุ่นที่ค่อนข้างเข้มแข็งมากในการช่วยเหลือผู้ต้องขัง และกระบวนการยุติธรรมถูกออกแบบมาอย่างมีประสิทธิภาพในการกรองคนเข้าสู่เรือนจำ (UNAFEI, 2011) ทำให้ไม่มีปัญหาผู้ต้องขังล้นเรือนจำ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้นับเป็นอุปสรรคต่อการติดตามประเมินผู้ต้องขังรายบุคคล ในทางปฏิบัติจึงบริหารจัดการได้ตามวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษอย่างมีประสิทธิภาพและการดำเนินการตามหลักการบังคับโทษเป็นรายบุคคลตามหลัก Individualization of Punishment (Kaiser, Gunther, 1984)

สำหรับอำนาจในการอภัยโทษเป็นของพระเจ้าแผ่นดิน โดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรีคล้ายกับของประเทศไทย อาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ มี 2 ลักษณะคือการยุติการรับโทษกับการเปลี่ยนโทษที่หนักเป็นโทษเบา โดยทางปฏิบัติพบว่าการอภัยโทษมีผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำแต่จะใช้ได้ต้องเข้าหรือผ่านเงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนดก่อนเท่านั้น

2.4 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ในกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษและวิธีการบังคับเพื่อความปลอดภัยที่จำกัดเสรีภาพ ค.ศ.1976 (Strafvollzugsgesetz [StVollzG] / Execution of sentence Law) แก้ไขเพิ่มเติมครั้งล่าสุด ค.ศ.2001 และใช้บังคับมาจนถึงปัจจุบันให้ความสำคัญกับการวางแผนในการบังคับโทษรายบุคคลโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเพื่อบำบัด ในการตรวจสอบค้นหาข้อมูลของผู้ต้องโทษจะต้องครอบคลุมพฤติกรรมทั้งหลายซึ่งการได้รู้ถึงข้อนี้จำเป็นสำหรับการบำบัดผู้ต้องโทษเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญเพื่อจัดทำแผนการบังคับโทษ ที่จะร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อใช้สำหรับการดำเนินการในระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ อันจะยังให้ผู้ต้องโทษสามารถกลับเข้าสู่สังคมหลังการพ้นโทษได้ ในแผนบังคับโทษจะกำหนดในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญต่อการบังคับโทษกับผู้ต้องขัง เช่น การศึกษาอบรม การฝึกอาชีพ การออกกำลังกาย การฝึกทางจิตวิญญาณ ศาสนา การทำงาน ฯลฯ การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังตามกฎหมายของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขผู้ต้องขังให้กลับเป็นพลเมืองดีได้อย่างมาก และยับยั้งอาชญากรรมอย่างเป็นผล ซึ่งส่งผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขังได้อย่างถาวร กรณีจึงทำให้การดำเนินการตามมาตรการพักโทษ-ลดโทษ ในระบบของกระบวนการที่กลั่นกรองอย่างดี สำหรับการอภัยโทษมาตรการอภัยโทษมีการ

นำมาใช้กับผู้ต้องขังภายใต้เงื่อนไขจากความประพฤติดังของผู้ต้องขัง อำนาจในการอภัยโทษเป็นอำนาจของศาล จะเห็นได้ว่าแตกต่างจากประเทศอังกฤษสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และไทย ซึ่งอาจทำในรูปแบบรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ และเป็นการอภัยโทษโดยลดกำหนดโทษตามคำพิพากษาหรือโดยการปล่อยตัวอันเป็นการสิ้นสุดการรับโทษก็ได้ การอภัยโทษจึงถือว่าช่วยลดปริมาณผู้ต้องขังลงได้บ้าง โดยถือว่าถ้าอยู่ในเงื่อนไขแล้วผู้ต้องขังเหล่านี้ไม่มีความจำเป็นต้องอยู่ในเรือนจำแล้ว (Laubenthal, Klaus, 2008)

องค์ความรู้ใหม่

การจัดให้มีการประเมินผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ตามแผนบังคับโทษรายบุคคล ส่งผลต่อการพิจารณา มาตรการพัก-ลดโทษ และมาตรการอภัยโทษ อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายของมาตรการ

ภาพที่ 1 แผนบังคับโทษรายบุคคล

นวัตกรรมการประเมินผู้ต้องขังรายบุคคลใช้ในประเทศที่ทำการศึกษาและอีกหลายประเทศ แต่ประเทศไทยยังไม่มีนำมาใช้ ทั้งนี้ เพื่อคุณภาพงานในการคืนคนดีกลับสู่สังคม ที่มีฐานคิดและพิจารณาอย่างมีเหตุผล

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลการศึกษาในเรื่องมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง ที่ได้ทำการศึกษามาเป็นลำดับ สามารถประมวลผลได้ว่ามาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังเป็นมาตรการที่พิสูจน์แล้วว่าทั้งในทางทฤษฎีและทางปฏิบัติว่าเป็นมาตรการที่ใช้ลดปริมาณผู้ต้องขังได้จริงอย่างถาวร และมาตรการพักโทษ-ลดวันต้องโทษ มาตรการอภัยโทษ โดยเงื่อนไขต่างก็อาศัยฐานคิดและผลจาก

การแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังด้วยกัน พิจารณาจากพัฒนาการทางความคิดและพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ผลจากการศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีต่างๆ การศึกษาข้อมูลในต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และจากการออกแบบสอบถามตลอดทั้งการสัมภาษณ์พบว่า มาตรการพักการลงโทษ-ลดวันต้องโทษ มาตรการอภัยโทษ และมาตรการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขัง เป็นมาตรการที่มีผลหรือส่งผลต่อการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานได้ในระดับหนึ่ง แต่แท้จริงแล้วมิใช่มาตรการหลักที่ใช้ในการลดปริมาณผู้ต้องขังในเรือนจำ เนื่องจากต้นทางของหลักการความคิดและวัตถุประสงค์ของมาตรการนั้นมิได้ถูกออกแบบหรือสร้างมาเพื่อลดปริมาณผู้ต้องขัง แต่มีมาเพื่อตอบสนองต่อผลการเปลี่ยนแปลงความประพฤติที่ดีขึ้นในเบื้องต้นและอย่างถาวรในตอนสุดท้ายของผู้ต้องขังตามหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดต่างๆ ของแต่ละมาตรการ อันสอดคล้องสัมพันธ์กับทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูเป็นรายบุคคล (Individualization of Punishment) หลักในเรื่องการอภัยโทษ เป็นเครื่องมือสำคัญประการหนึ่งที่นานาอารยประเทศนำไปใช้ในการบริหารดำเนินกระบวนการยุติธรรม แม้ว่าในแต่ละประเทศจะมีระบบการปกครองที่แตกต่างกันไปประมุขหรือผู้นำประเทศหรือรัฐนั้นจะถูกกำหนดให้มีอำนาจในการที่จะอภัยโทษให้แก่ผู้กระทำความผิดที่ได้รับการยกโทษ ลดหย่อนผ่อนโทษ หรือปล่อยตัวพ้นโทษไป เหตุผลแห่งการอภัยโทษนี้มาจากหลักแห่งความเมตตากรุณา อันจะทำให้ผู้กระทำความผิดได้มีจิตสำนึกในการกระทำความผิดและมีโอกาสแก้ไขตนเอง มุ่งในการแก้ไขความผิดพลาดในกระบวนการยุติธรรมเพื่ออ้างไว้ซึ่งความสมบูรณ์ตามหลักนิติธรรม เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดในหลักการของอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยารวมทั้งรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม โดยธรรมชาติของมาตรการทั้ง 3 เรื่อง ที่ทำการศึกษาพบว่า เป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการคือ พัฒนาการความเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความคิด บุคลิกนิสัย ความประพฤติ ความรู้ความสามารถในด้านต่างๆ ของผู้ต้องขังที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในอนาคตได้จริงโดยปราศจากการกระทำความผิดอีก เป็นหลักหรือเป็นตัวตั้ง ความเปลี่ยนแปลงหรือจุดเปลี่ยนดังกล่าวนี้ เป็นไปตามหลักวิชากฎหมายบังคับโทษ ที่กำหนดให้ “ผู้ต้องขังเป็นประธานของการบังคับโทษ” หรือเป็นผลหรือตัวชี้วัดที่จะเกิดความเปลี่ยนแปลงในตัวของเขาในด้านต่างๆ ที่ควรจะเป็น ทั้งนี้เพื่อตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการบังคับโทษ

ข้อเสนอแนะ

1. ในทางหลักคิดทฤษฎี ต้องนำการบังคับโทษรายบุคคล (Individualization of Punishment) อาจทำตามแบบของอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐ

เยอรมนี โดยการทำแผนบังคับโทษรายบุคคลกับผู้ต้องขัง ซึ่งผลจากการใช้ในประเทศที่ทำการศึกษพบว่าใช้ได้ผลดีมาก

2. ประเทศไทยควรมีกฎหมายว่าด้วยการแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังโดยเฉพาะเช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เพื่อให้งานราชทัณฑ์สามารถดำเนินการไปได้อย่างถูกต้อง และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

3. การบังคับโทษในเรือนจำและทัณฑสถานควรจัดให้มีภาคเอกชน ภาคสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการบังคับโทษมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมราชทัณฑ์. (2549). การพระราชทานอภัยโทษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

อาญา มาตรา 261 ทวิ. นนทบุรี: ม.ส.พ.

คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์. (2554). โครงการศึกษาสถานการณ์ปัญหาและพัฒนาารูปแบบ

แนวทางของกฎหมายบังคับโทษจำคุกในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

คณิต ณ นคร. (2564). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 2. (พิมพ์ครั้งที่ 10).

กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

ธีรรัตน์ สัมมา. (2546). กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ: ศึกษากรณีการลดวันต้องโทษจำคุก.

ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Bartollas, Clemens. (2002). Invitation to Corrections. Boston USA: Allyn & Bacon.

Bernd-Dieter Meier. (2009). Strafrechtliche Sanktionen. Springer USA: 3Auflage Heidelberg.

Command of Her Majesty. (2004). Cutting Crime, Delivering Justice. London UK: Stationery office.

Kaiser, Gunther. (1984). Prison Systems & Correctional Law: Europe, The United States, and Japan A Comparative Analysis. U.S.A.: Transnational Publishers.

Laubenthal, Klaus. (2008). Strafolllzug. Springer: Würzburg.

UNAFEI. (2011). Criminal Justice Legislation of Japan. Tokyo Japan: UNAFEI.

การใช้บุหรี่จากพืชกัญชาทดแทนบุหรี่ที่มีสารนิโคติน*

USING TOBACCO FROM CANNABIS PLANTS TO REPLACE NICOTINE-CONTAINING TOBACCO

วิเชษฐ์ สินประสิทธิ์สุกุล

Wichet Sinprasitkul

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครศรีธรรมราช

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Si thammarat Campus, Thailand

E-mail: green.wichet@gmail.com

บทคัดย่อ

เป็นที่ประจักษ์ทั่วกันถึงพิษภัยของการสูบบุหรี่จากใบยาสูบที่มีสารนิโคตินก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของผู้สูบบุหรี่เองและผู้ที่สูดดมควันบุหรี่ ก่อให้เกิดโรคมะเร็งและโรคอื่นๆ ตามมามากมายอันเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของบุคคลและบุคคลรอบข้าง ส่งผลต่อพัฒนาการของเด็กและเยาวชนและการพัฒนาของสังคมที่ได้รับผลกระทบ จากสภาพปัญหาดังกล่าว งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและภาคสนาม โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย คือ 1.เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้บุหรี่จากพืชกัญชาทดแทนการใช้ใบยาสูบเพื่อการลดอันตรายจากสารนิโคติน 2.เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างประเทศที่ทำการศึกษการใช้บุหรี่จากพืชกัญชาทดแทนการใช้ใบยาสูบเพื่อการลดอันตรายจากสารนิโคติน ซึ่งมีสมมุติฐานว่าน่าจะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ด้วยการใช้สารทดแทนที่ให้ผลการเสพติดที่ใกล้เคียงกันแต่มีอันตรายน้อยกว่า

จากการศึกษาพบว่าประเทศโดยเฉพาะในยุโรปภาคพื้น เช่น สวิตเซอร์แลนด์ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี เป็นต้น ได้มีการใช้พืชกัญชาเป็นสารทดแทน การเสพติดประเภทการสูบบุหรี่ กล่าวคือมีการผลิตบุหรี่กัญชาออกจำหน่าย เพื่อให้ผู้บริโภคใช้ทดแทนบุหรี่จากใบยาสูบที่มีการนิโคตินซึ่งมีอันตรายต่อสุขภาพ โดยให้ความสรรพคุณที่ใกล้เคียงกัน เป็นการลดอันตรายจากการใช้สารเสพติดที่ก่ออันตราย ซึ่งเป็นทั้งมาตรการป้องกันและการบำบัดรักษา ไปพร้อมๆ

* Received 18 February 2021; Revised 24 March 2021; Accepted 25 April 2021

กัน จึงมีข้อเสนอแนะว่า ควรปรับนโยบายเกี่ยวกับการใช้สารเสพติดของประเทศไทยและมีการตรากฎหมายที่อนุญาตให้มีการใช้สารเสพติดประเภทพืชกัญชาผลิตบุหรี่กัญชาเพื่อให้ผู้ที่ยังต้องพึ่งพาการสูบบุหรี่อยู่ใช้ทำแทนได้

คำสำคัญ: บุหรี่, พืชกัญชา, นิโคติน

Abstract

It is widely recognized that the toxic effects of nicotine-containing cigarette smoking pose a danger to the health of both smokers and those who inhale cigarette smoke. cause cancer and other diseases Followed by many that are harmful to the health of the person and those around him. Affects the development of children and youth and the development of affected societies. from the aforementioned problem This research is a qualitative and field research. The objectives of the research study were: 1. To study the possibility of Using cigarette from cannabis plants to replace nicotine-containing cigarette in reducing harm 2.To study, analyze and compare the Using cannabis-derived tobacco to replace nicotine-containing cigarette in harm reduction study abroad It is hypothesized that this problem could be solved by using substitutes that have similar effects but are less harmful.

Studies have shown that countries, especially in the continental regions such as Switzerland, The Federal Republic of Germany, for example, has used cannabis plants as a substitute. smoking addiction In other words, marijuana cigarettes are produced for sale. To allow consumers to replace cigarettes from cigarette with nicotine, which is harmful to health. by providing similar properties This is to reduce the dangers of using harmful substances. This is both a preventive measure and a treatment at the same time. Thailand's drug policy should be revised and enacted legislation allowing the use of cannabis plant-based drugs to produce marijuana cigarettes so that those who are still dependent on smoking can use it instead.

Keywords: Cigarette, Cannabis Plants, Nicotine

บทนำ

ข้อมูลจากสาธารณสุขรักษาและมะเร็งวิทยา โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ การสูบบุหรี่ทำให้เกิดการเสียชีวิตจากมะเร็งปอดได้ถึง 87% นอกจากนี้ยังสามารถทำให้เกิดมะเร็งกล่องเสียง มะเร็งช่องปาก มะเร็งคอหอย มะเร็งหลอดอาหาร มะเร็งกระเพาะปัสสาวะ ผู้ได้รับควันบุหรี่ในอากาศโดยมิได้สูบ เรียกว่า ผู้สูบบุหรี่มือสอง (Secondhand smoker) มีอัตราการตาย 3,000 คนต่อปีในสหรัฐอเมริกา บุหรี่มีสารเคมีมากมายหลายพันชนิด ในจำนวนเหล่านี้มีถึง 60 ชนิดที่เป็นสารก่อมะเร็ง อัตราความเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งและโรคจากการสูบบุหรี่เพิ่มขึ้นตามปริมาณการสูบบุหรี่ การเลิกสูบบุหรี่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสุขภาพอย่างมากและมีผลทันที ซึ่งรวมถึงการลดอัตราเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งปอดและมะเร็งอื่น ๆ โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดในสมอง ตีบหรือแตก และโรคปอดเรื้อรัง การสูบบุหรี่เป็นปัจจัยเสี่ยงที่ป้องกันได้ ซึ่งช่วยลดการเสียชีวิตได้ถึง 30% ของการเสียชีวิตจากมะเร็งทั้งหมดในแต่ละปีในอเมริกา นอกจากนี้การสูบบุหรี่ยังทำให้เกิดโรคปอดเรื้อรัง (ถุงลมโป่งพองและปอดอักเสบเรื้อรัง) โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดในสมอง ตีบหรือแตก และต่อกระเจก การสูบบุหรี่ในระหว่างตั้งครรภ์จะทำให้เกิดทารกตายระหว่างคลอด ทารกแรกเกิดน้ำหนักน้อย การตายอย่างกะทันหันของทารก (SIDS) และภาวะแทรกซ้อนจากการตั้งครรภ์อื่น ๆ การหยุดสูบบุหรี่จะช่วยลดอัตราเสี่ยงของการเกิดโรคที่กล่าวมาได้อย่างมาก รวมไปถึงยังสามารถลดผลกระทบต่อเด็กได้ (สาธารณสุขรักษาและมะเร็งวิทยา โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์, 2564)

ยาสูบ คือ พืชใบเลี้ยงคู่ และเป็นพืชฤดูเดียว หมายถึง ต้องเพาะเมล็ดปลูกกันใหม่ทุกปี ใบคือ ส่วนที่เรานำมาใช้ประโยชน์ต่างๆ รากมีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะตัว คือ ผลิตสารที่เรียกว่า "นิโคติน" เมื่อผลิตแล้ว ส่งมาเก็บไว้ที่ใบ ก่อนที่จะนำไปยาสูบเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ เราจะนำไปมาบ่มให้แห้ง ด้วยวิธีใช้ความร้อนจากไฟ จากแสงแดด หรือนำไปแขวนให้แห้งในร่ม (บัวพันธ์ พรหมพิง และคณะ, 2550)

กัญชา หรือ Ganja สันนิษฐานว่ามาจากภาษา Bengali ปรากฏในจารึกภาษาสันสกฤตของศาสนาฮินดู หมายถึง Cannabis พืชล้มลุกให้ดอกในตระกูล Cannabaceae (ประเภทเดียวกับปอ) ที่รู้จักกันแพร่หลายมี 2 สายพันธุ์ใกล้เคียงกัน คือ กัญชง (Hemp – Cannabis sativa L. subsp. Sativa) และกัญชา (Marijuana – Cannabis sativa forma indica) มีต้นกำเนิดแถบเอเชีย เป็นพืชในพื้นที่ที่มีภูมิอากาศอบอุ่น เช่น เอเชีย, อเมริกาใต้ และตะวันออกกลาง มีเส้นใยที่นำมาใช้ประโยชน์ ในขณะที่กึ่ง ก้าน ใบ และช่อดอก จะถูก

นำมาใช้เสพในรูปกัญชาแห้ง ส่วนเรซิน (resin) จะถูกแปรรูปเพื่อนำมาเสพในรูปของยางกัญชา (Hashish) น้ำมันกัญชา (Hashish Oil) และผลิตภัณฑ์แปรรูปของ เรซินชนิดอื่นๆ กัญชา มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า Cannabis Indica เป็นพืชล้มลุกเช่นเดียวกับพืชจำพวกหญ้า ซึ่งมีขนาดลำต้นสูงประมาณ 2-5 เมตร ลักษณะของใบกัญชาจะมีการแยกออกเป็นแฉก 5-8 แฉก โดยทุกแฉกจะมีรอยหยักเป็นเอกลักษณ์ มีดอกออกเป็นช่อเล็กๆ ตามกิ่งและก้านของต้นกัญชา ทั้งนี้เนื่องจากกัญชามีสารที่ออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท กฎหมายในหลายประเทศรวมถึงประเทศไทยจึงถือว่ากัญชาเป็นยาเสพติดให้โทษ กัญชามีสารเคมีที่เป็นองค์ประกอบอยู่มากมายกว่า 750 ชนิด มีรายงานว่าในจำนวนนี้มีอยู่มากกว่า 104 ชนิดที่เป็นสารแคนนาบินอยด์ (Cannabinoids) ที่พบส่วนใหญ่ในพืชกัญชา คือ del-ta-9-tetrahydrocannabinol (THC), cannabidiol (CBD) และ cannabinol (CBN) โดย THC และ CBD เป็นสารที่ได้รับความสนใจในทางการแพทย์มากที่สุด เนื่องจากมีฤทธิ์ทางเภสัชวิทยาที่หลากหลาย โดยทั่วไปจะพบ THC มากกว่า CBD แต่อาจแตกต่างกันไปในแต่ละสายพันธุ์ โดยพบ THC ร้อยละ 3-16 โดยน้ำหนักในกัญชาแห้ง สำหรับการเตรียมกัญชาในรูปแบบน้ำมัน (butane hash oil) ทำให้ความเข้มข้นของ THC เพิ่มขึ้นได้ถึงร้อยละ 80 (มานพ คณะโต และคณะ, 2559) ด้วยสรรพคุณของสาร THC ออกฤทธิ์ทำให้มีการการมีนและใช้ทดแทนบุหรี่ยาสูบได้ ที่สำคัญคือไม่มีนิโคตินที่เป็นอันตราย ซึ่งพบเห็นการจำหน่ายและใช้ในหลายประเทศในภาคพื้นยุโรป

เมื่อกล่าวถึงพืชเสพติดประเภท “กัญชา” พบว่าในทางเภสัชศาสตร์ “กัญชา” เป็นพืชที่ให้คุณประโยชน์ต่อมนุษย์มากในหลายด้าน แต่มีข้อจำกัดในการใช้ ถ้าใช้มากเกินไปก็ก่ออันตรายต่อสุขภาพได้ จึงมีการนำมาใช้ในการแพทย์และสาธารณสุขมากขึ้น ทิศทางของแนวโน้มนโยบายในทางกฎหมายจึงได้มีการลดทอนความรับผิดชอบในทางอาญา (Decriminalization) เพื่อการนำกัญชามาใช้ประโยชน์ในการลดอันตราย (Harm reduction) ในการใช้สารเสพติดอื่นที่อันตรายกว่า หรือนำมาใช้รักษาโรคอื่นๆ เช่น มะเร็ง เป็นต้น นอกจากนั้นพบว่ากัญชายังเป็น “พืชเสพติดในทางสันตนาการด้วย” เช่นเดียวกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ต่างๆ บุหรี่ ฯลฯ แต่การสันตนาการโดยการใช้หรือเสพกัญชาในลักษณะต่างๆ จะต้องอยู่ในปริมาณควบคุมที่เหมาะสม ที่ทำให้สุขภาพของผู้ใช้กัญชา ปลอดภัยจากโรคภัยต่างๆ และมีสุขภาพจิตที่ดี (Uwe, Blesching, 2015)

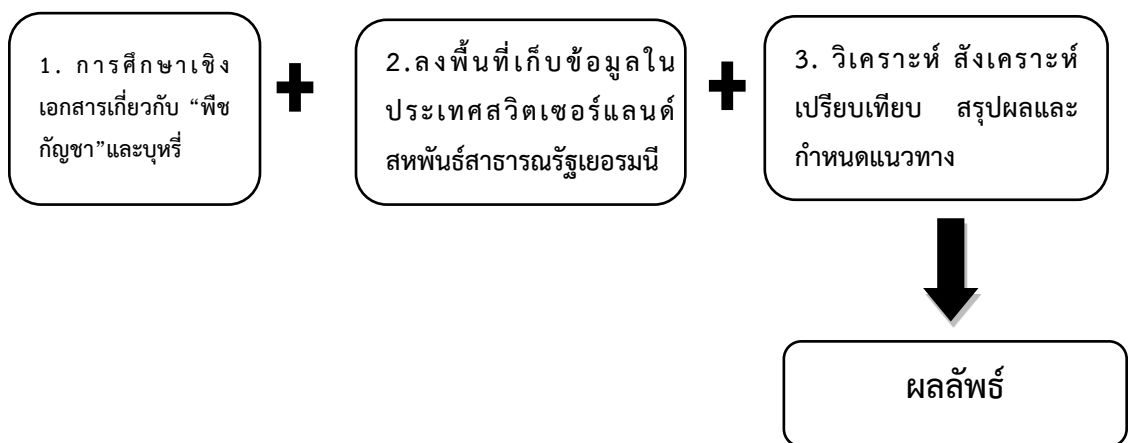

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้บุหรืจากพืชกัญชาทดแทนการใช้ใบยาสูบเพื่อการลดอันตรายจากสารนิโคติน
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างประเทศที่ทำการศึกษาการใช้บุหรืจากพืชกัญชาทดแทนการใช้ใบยาสูบเพื่อการลดอันตรายจากสารนิโคติน

ระเบียบวิธีวิจัย

ทำการการศึกษาเชิงเอกสารเกี่ยวกับพืชกัญชาและบุหรืนิโคติน การศึกษาภาคสนาม โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลในประเทศสวีเดน สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี วิเคราะห์สังเคราะห์เปรียบเทียบ สรุปผลและกำหนดแนวทาง ปรากฏตามแผนภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 แสดงภาพกรอบแนวทางของแผนการศึกษา 3 ระยะ

ผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้บุหรืจากพืชกัญชาทดแทนการใช้ใบยาสูบเพื่อการลดอันตรายจากสารนิโคติน จากการศึกษาพบว่าสาร Δ^9 -tetrahydrocannabinol (THC) ในพืชกัญชาทำผู้เสพมีอาการเคลิ้มมีนเมา ซึ่งถ้าควบคุมกำหนดปริมาณสาร THC ที่เหมาะสมได้ในระดับไม่ก่ออันตรายต่อสุขภาพ สามารถใช้ทดแทนกันได้ และโดยสภาพของพืชกัญชา มี

ลักษณะที่สามารถนำมาทำเป็นผลิตภัณฑ์ในรูปแบบของบุหรืได้เช่นกัน จึงมีความเหมาะสมในระดับที่นำไปใช้แทนกันได้ แต่อย่างไรก็ตามสารเสพติดที่อยู่ในพืชเสพติดประเภทกัญชา ต้องมีการควบคุมและจำกัดการใช้ในปริมาณที่เหมาะสมภายใต้หลักการทางเภสัชศาสตร์ มิฉะนั้นก็สามารถก่ออันตรายให้กับผู้เสพที่รับสารเสพติดชนิดนี้มากเกินไป นอกจากนั้นยังมีการวิจัยว่าสารในพืชกัญชาสามารถใช้ยับยั้งหรือบำบัดรักษาโรคมะเร็งได้ด้วย (สมยศ กิตติมั่นคง, 2559) ในทางนโยบายและกฎหมายจึงต้องมีการควบคุมชนิดและปริมาณและประเภทผู้ที่จะบริโภค โดยการออกกฎหมายควบคุมผู้ผลิตและผู้บริโภคให้ชัดเจน อย่างละเอียด

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างประเทศที่ทำการศึกษากัญชาเพื่อการใช้บุหรืจากพืชกัญชาทดแทนการใช้ใบยาสูบเพื่อการลดอันตรายจากสารนิโคติน ซึ่งพบว่าเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ เนื่องจากสรรพคุณของกัญชาในการป้องกันและรักษาโรค ได้แก่ ระวังอาการปวดต่างๆ กระตุ้นการเจริญอาหาร แก้อาการคลื่นไส้ ป้องกันมะเร็ง โรคอัลไซเมอร์ ต้อหิน และช่วยให้ปอดทำงานดีขึ้น เป็นต้น ตัวอย่างประเทศที่ให้ออกกัญชาได้ภายใต้การควบคุม เช่น สหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี สาธารณรัฐฝรั่งเศส แคนาดา ออสเตรเลีย อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย เบลเยียม กัมพูชา โคลอมเบีย คอสตาริกา โครเอเชีย สาธารณรัฐเช็ก เอกวาดอร์ เอสโตเนีย อิตาลี จาไมกา เม็กซิโก เนปาล เนเธอร์แลนด์ เกาหลีเหนือ ปากีสถาน เปรู โปรตุเกส รัสเซีย สเปน สวิตเซอร์แลนด์ ยูเครน ออสเตรเลีย ในร้านสะดวกซื้อต่างๆ (Jeff, Grissler, 2014) จึงพบบุหรืกัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชาขายกันอย่างแพร่หลาย

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการใช้บุหรืจากพืชกัญชาทดแทนการใช้ใบยาสูบเพื่อการลดอันตรายจากสารนิโคติน ความนิยมการบริโภค “กัญชา” ขยายตัวมากในระดับโลก กัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา เป็นสินค้าที่ขายดีและทำรายได้เป็นจำนวนมากให้กับประเทศผู้ผลิต ในหลายประเทศกลายเป็นเป็นสินค้าส่งออก ซึ่งพบว่าบางครั้งเกิดภาวะการขาดแคลนกัญชาหาซื้อ กัญชาจึงเป็นพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่ง จากข้อมูลพบข้อมูลการจดทะเบียนสิทธิบัตรยา สูตรยาหลายขนาน สูตรยาแผนโบราณ การทำผลิตภัณฑ์กัญชาออกจำหน่ายในลักษณะต่างๆ เช่น กัญชาแห้ง ยา ไวน์ บุหรื ฯลฯ (Julie, Holland, 2008) สามารถสร้างรายได้มากมายให้กับประเทศที่มีภูมิประเทศ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปลูกพืชชนิดนี้ ซึ่งประเทศไทยจัดอยู่ในประเทศที่สามารถปลูกกัญชาได้ดีมากประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะในแถบภาคอีสานเหนือมีสาย

พันธุ์กัญชาที่ได้รับความนิยม การใช้พืชกัญชามาทำบุหรี่ยาสูบ จึงเป็นการตัดวิธีการรับสารนิโคตินเข้าสู่ร่างกาย และลดปัญหาสารนิโคตินที่แพร่กระจายในสภาพแวดล้อมจากควันบุหรี่ยุคคนอื่น จึงเป็นการลดทอนการแพร่กระจายของสารนิโคติน และสามารถลดอันตรายจากนิโคตินในการสูบบุหรี่ได้อย่างเด็ดขาด แต่อย่างไรก็ตามสารที่อยู่ในพืชเสพติดประเภทกัญชาก็มีทั้งสารที่ให้คุณและส่วนที่เป็นโทษต่อร่างกายของมนุษย์ ซึ่งต้องมีการควบคุมการใช้ อย่างเคร่งครัดในประเภท ชนิดและปริมาณการใช้พืชกัญชาในลักษณะต่างๆ นอกจากนั้นสารในพืชกัญชายังมีประโยชน์ในทางสุขภาพด้วยถ้าเข้าสู่ร่างกายในปริมาณที่เหมาะสม (Michael, Backes, 2017)

ในประเทศไทย ยังไม่มีการศึกษาประมาณการรายได้ที่อาจเกิดขึ้นจากการยกเลิกความผิดอาญากับพืชกัญชา ซึ่งพื้นที่จังหวัดนครพนมมีการปลูกกัญชาได้ดีมาก และทำการศึกษากการให้ผลของกัญชาจำนวนกี่กรัม ในการคำนวณหาค่าผลผลิตกัญชา 1 ต้น ต่อพื้นที่ สามารถให้ผลผลิตได้ ในระยะเวลาเท่าไร เมื่อได้ค่าดังกล่าวแล้วนำไปคำนวณกับราคาขาย ก็จะทราบราคาประมาณการต่อกรัม เมื่อได้ราคาต่อกรัม จึงคำนวณกับความสามารถในการผลิตของประเทศไทย (พื้นที่ที่ปลูกได้) จะทำให้สามารถประมาณการรายได้จากการขาย และประมาณการยอดรายได้ต่อปีได้ แนวทางกฎหมายที่จะเปิดช่องทางให้ประเทศไทยสามารถผลิตหรืออนุญาตให้ผู้ประกอบกิจการผลิตกัญชาจากพืชกัญชา โดยรัฐทำหน้าที่ควบคุม กำกับ และดูแลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์จากพืชกัญชาทั้งหมดในประเทศไทย เพื่อที่จะสามารถนำพืชกัญชาไปใช้ประโยชน์ได้จริง เนื่องจากปัจจุบันมีเกษตรกรที่ปลูกยาสูบ และเฉพาะในพื้นที่จังหวัดนครพนมเป็นที่เหมาะสมกับการปลูกพืชกัญชามากที่สุดมีจำนวนเกษตรกรรายที่เคยปลูกยาสูบ เกษตรเหล่านี้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการปลูกพืช นำมาพัฒนาในการปลูกพืชกัญชาผสมกันได้ ทำให้เกิดการลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้เกษตรกร เมื่อต้นทุนเหล่านี้ถูกลง รัฐได้ประโยชน์ลดต้นทุนที่จะต้องลงทุนใหม่จะมีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพืชชนิดนี้ให้เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจในประเทศไทยได้ จึงเห็นสมควรที่มีการศึกษาวิจัยทางกฎหมายเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จากพืชกัญชาให้มีประโยชน์มากที่สุด

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างประเทศที่ทำการศึกษากการใช้บุหรี่ยาสูบจากพืชกัญชาทดแทนการใช้ยาสูบเพื่อการลดอันตรายจากสารนิโคติน จากการทอ้งการอนามัยโลก วันที่ 13 มีนาคม 2562 มีแนวทางตามการศึกษาของ ECDD : ซึ่งแนะนำว่าทั้งกัญชาและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่ได้จากกัญชาเช่นน้ำมันจะถูกย้ายจากรายการ IV ไปยังรายการ I ของรายการยาเสพติด

ตามอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยสารเสพติด ค.ศ.1961นอกจากนี้ยังแนะนำว่า THC ซึ่งอยู่ใน รายการที่แยกต่างหากจะถูกจัดประเภทใหม่ในรายการ I และเสนอว่าผลิตภัณฑ์ CBD ที่ไม่เกิน 0.2% THCจะถูกปล่อยออกจากอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยสารเสพติดทั้งหมด จึงมีแนวโน้มที่จะนำกัญชามาใช้ประโยชน์ด้านอื่นๆ อีกนอกเหนือจากการใช้ทางการแพทย์และสาธารณสุขแล้ว ยังขยายวงกว้างไปสู่การใช้กัญชาในทางสันติภาพในการผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อการบริโภคได้มากยิ่งขึ้นต่อไป ข้อมูลจากงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้านี้พบว่า การใช้ “กัญชา” ได้รับความนิยมแพร่หลายมากกระจายไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลก สาเหตุเพราะด้วยพื้นฐานของสรรพคุณในหลายประการของพืชชนิดนี้ ซึ่งให้คุณประโยชน์ต่อมนุษย์ และถ้าใช้มากไปก็อาจให้โทษได้กับสุขภาพของผู้ใช้ จากรายงานของ สำนักงานยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งองค์การสหประชาชาติ (United Nations Office on Drugs and Crime : UNODC) และกัญชามีการแพร่ระบาดมากที่สุด ในรูปของกัญชาแห้งและผลิตภัณฑ์จากเรซิน กอปรกับมีผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ของกัญชาเกิดขึ้นมากมาย เช่น บุหรี่กัญชา ไวน์กัญชา และในอาหารประเภทต่างๆ มากมาย เป็นต้น (กัลยรักษ์ บวรเศรษฐาสกุล, 2558)

ความนิยมการบริโภค “กัญชา” ขยายตัวมากในระดับโลก กัญชาและผลิตภัณฑ์กัญชา เป็นสินค้าที่ขายดีและทำรายได้เป็นจำนวนมากให้กับประเทศผู้ผลิต ในหลายประเทศกลายเป็นสินค้าส่งออก ซึ่งพบว่าบางครั้งเกิดภาวะการขาดแคลนกัญชาหาซื้อกัญชาจึงเป็นพืชเศรษฐกิจอีกชนิดหนึ่ง จากข้อมูลพบข้อมูลการจดทะเบียนสิทธิบัตรยา สูตรยาหลายขนาน สูตรยาแผนโบราณ การทำผลิตภัณฑ์กัญชาออกจำหน่ายในลักษณะต่างๆ เช่น กัญชาแห้ง ยาไวน์ บุหรี่ ฯลฯ สามารถสร้างรายได้มากมายให้กับประเทศที่มีภูมิประเทศ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปลูกพืชชนิดนี้ (ธานี วรภัทร์, 2562) ซึ่งประเทศไทยจัดอยู่ในประเทศที่สามารถปลูกกัญชาได้ดีมากประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะในแถบภาคอีสานเหนือมีสายพันธุ์กัญชาที่ได้รับความนิยมในจังหวัดนครพนม

ภายใต้เหตุผลของเภสัชศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ทำให้มีการทบทวนในทุกมิติและมีนโยบายในการใช้ยาเสพติด โดยเฉพาะ “พืชกัญชา” กล่าวคือ

1. มิติดังกฎหมายในการลดทอนยกเลิกการใช้ “กัญชา” มิให้ต้องมีความผิดทางอาญา ภายใต้เงื่อนไขการใช้ในปริมาณที่กำหนด (Decriminalization)

2. ส่งเสริมให้มีการใช้ “กัญชาในทางการแพทย์” ในการรักษาโรคต่างๆ และการบริโภค ตลอดทั้ง “การสันตนาการ” ภายใต้การควบคุมของกฎหมายและหน่วยงานที่ทำหน้าที่กำกับดูแล

ประเทศต่างๆ ได้การยกเลิกความผิดอาญาอย่างมีเงื่อนไขเกี่ยวกับกัญชา (Decriminalization) เป็นกระบวนการและกฎหมายในการปลดล็อก การห้ามใช้ “กัญชา” ในการรักษาพยาบาล การสันตนาการ ในปริมาณที่เหมาะสม ไม่เป็นความผิดอาญา การอนุญาตให้ปลูก ผลิต แปรรูป และจำหน่าย ภายในประเทศและเป็นสินค้าส่งออก เพื่อนำรายได้สู่ประเทศไทย เปรียบเทียบกับประเทศที่ดำเนินการแล้ว เช่น เนเธอร์แลนด์ โปรตุเกส สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ฯลฯ การลดทอนความเป็นความผิดอาญาจึงเป็นสิ่งสำคัญสิ่งแรกๆ ที่ต้องกระทำในการเปิดทางให้สามารถนำกัญชามาใช้ในการรักษาในทางการแพทย์และสาธารณสุข การบริโภค ตลอดทั้งการสันตนาการ ทั้งนี้ มีประเด็นที่ต้องทำการศึกษาวิจัยให้ชัดเจนในรายละเอียด การออกกฎหมายฝ่ายบริหารเพื่อการกำกับดูแลแทน และประเภท ชนิด และปริมาณเท่าไร อนุญาตในรูปแบบ และลักษณะใดบ้าง ใครเป็นผู้ผลิต จำหน่าย ครอบครองได้บ้าง การครอบครองและใช้เกินปริมาณจะมีมาตรการบังคับอย่างไร ยังไม่มีการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนในเรื่องนี้ เนื่องจาก “กัญชา” เป็นพืชเสพติดที่มีทั้งคุณและโทษ การปลดล็อก จึงต้องทำการศึกษาในมิติของนโยบายทางกฎหมาย (Drug Policy) ในเรื่อง มาตรการป้องกัน (Prevention) มาตรการการบำบัดรักษา (Therapy) มาตรการช่วยเหลือผู้เสพติด (Drug help) และ การดำเนินคดี (Repression) กรณีที่รัฐไม่อาจควบคุมพฤติกรรมได้และก่ออันตรายต่อสังคม ซึ่งต้องมีกฎหมายให้ฝ่ายบริหารออกมารองรับกระบวนการเหล่านี้

หลายประเทศที่มีรายได้จากพืช “กัญชา” ไม่ว่าจะขายเพื่อการบริโภค การรักษาและการสันตนาการ ในประเทศ และเป็นสินค้าส่งออกจำหน่ายในต่างประเทศ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ยังพบว่าภายหลังที่มีการยกเลิกความผิดอาญาและมีการอนุญาตให้ประชาชนใช้ “กัญชา” ได้ในปริมาณที่เหมาะสมแล้ว กัญชา เป็นพืชเศรษฐกิจที่ทำรายได้ให้กับประเทศสูงมาก ความเปลี่ยนแปลงของนโยบายกัญชา ได้ผ่านยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จากสิ่งผิดกฎหมาย กลายเป็นธุรกิจสร้างรายได้อย่างมากและยังเป็นยารักษาโรค เป็นแม่เหล็กดึงดูดให้คนมาท่องเที่ยว รวมถึงโอกาสในการจัดเก็บภาษีของภาครัฐด้วย

ในประเทศแคนาดา รายได้จากการจัดเก็บภาษีกัญชาสูงถึงปีละ 5,000 ล้านดอลลาร์ แคนาดา ในราชอาณาจักรนเธอร์แลนด์ที่ นักท่องเที่ยวมาเยือนเมืองอัมสเตอร์ดัมส์ เพื่อทางกาแพกัญชาที่มีอยู่ประมาณ 220 ร้าน กัญชาเพื่อการสันตินาการและผลิตภัณฑ์ที่ได้จากกัญชา ได้แก่ บุหรี่ ไวน์ การแปรรูป “กัญชา” ไปกลายเป็นสินค้าในรูปแบบต่างๆ ได้รับความนิยมมาก เช่น ไวน์ บุหรี่ ฯลฯ ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าของกัญชาให้สูงมากขึ้น มีข้อกำหนดการใช้กัญชาเพื่อความบันเทิง เช่น ในสหรัฐอเมริกา ผู้ซื้อต้องมีอายุ 21 ปีขึ้นไป ต้องซื้อจากร้านที่มีใบอนุญาตถูกต้องตามกฎหมาย ห้ามเสพในที่สาธารณะ เช่น ร้านอาหารหรือสวนสาธารณะ และต้องเสพห่างจากโรงเรียน 300 เมตร โดยผู้ฝ่าฝืนจะถูกปรับครั้งแรก 100 ดอลลาร์ และจะสูงขึ้นในครั้งต่อไป และสามารถครอบครองได้ไม่เกิน 28.5 กรัม และปลูกได้ไม่เกิน 6 ต้นที่บ้าน โดยต้องปลูกในสถานที่มืดชิด (ธานี วรภัทร์, 2562) เราพบความแพร่หลายมากในผลิตภัณฑ์กัญชาไปทั่วโลก การศึกษาเพื่อให้ได้ข้อมูลสถานการณ์ และกระบวนการในการใช้ การผลิต การควบคุม เพื่อความถูกต้องและปลอดภัย อันยังประโยชน์สูงสุดต่อผู้บริโภคและสังคม กับประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ องค์กรและการกำกับดูแลผลิตภัณฑ์จากกัญชา เรื่องการลดทอน แต่อย่างไรก็ตาม กัญชา ยังเป็นยาเสพติดที่ต้องควบคุมอยู่ในทุกขั้นตอนไม่ว่าการผลิต จำหน่าย การบริโภค ก็ตาม การได้รับอนุญาตต้องการการควบคุมอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพในการควบคุม กำกับดูแล จึงจำเป็นต้องมีองค์กรและคณะกรรมการทำหน้าที่ในการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาต มีบทบาทอำนาจติดตามดูแลสั่ง บังคับใช้อำนาจในเชิงลงโทษตามกฎหมายได้

องค์ความรู้ใหม่

จุดเปลี่ยนสำคัญในการใช้บุหรี่จากใบยาสูบที่มีสารนิโคติน ซึ่งก่ออันตรายมาก ไปสู่การใช้บุหรี่ที่ทำจากกัญชา ซึ่งมีสารที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพมากกว่า ภายใต้การควบคุมปริมาณสารในแต่ละผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกสู่สาธารณะ

ใบยาสูบ $\Longrightarrow$ บุหรี่กัญชา

โดยการออกกฎหมายอนุญาตให้ดำเนินการได้ภายใต้การควบคุมการผลิตการจำหน่าย ในประเภท ชนิดและปริมาณของสารเสพติดประเภทกัญชา ภายใต้หลักวิชาทางเภสัชศาสตร์ และการบริหารจัดการที่ดี

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในประเทศไทยความผิดฐานเสพยาเสพติด ถือว่าเป็นอาชญากรรมที่ปราศจากผู้เสียหาย (Victimless Crime) ปกติแล้วอาชญากรรมย่อมต้องมีผู้เสียหายเป็นบุคคลที่ 3 แต่เนื่องจากอาชญากรรมชนิดนี้ ผู้กระทำผิดตกเป็นผู้ก่ออาชญากรรมและผู้ได้รับความเสียหายหรือเหยื่อไปพร้อม ๆ กันนั่นเอง หรือ อาจจะเรียกว่าเป็นอาชญากรรมที่ตนเองนั้นยินยอม (consensual crimes) ฉะนั้นต้องมีวิธีการแก้ไขปัญหามันที่ถูกต้องทางสาธารณสุข หรือ หากเป็นการเสพที่ไม่สร้างอันตรายให้กับผู้อื่นก็ไม่ได้มีความผิดทางอาญา เนื่องจากไม่ใช่อาชญากรรม พืชกัญชาเป็นพืชทางเศรษฐกิจที่มีประโยชน์ทางการแพทย์โดยให้คุณประโยชน์และเป็นโทษ หากใช้ในปริมาณที่เหมาะสมก็จะสามารถใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และสร้างผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ นำไปใช้เกี่ยวกับสถานการณ์ โดยรัฐบาลมีหน้าที่ดูแลควบคุมและกำกับผลิตภัณฑ์พืชกัญชาให้เป็นไปตามหลักการและทฤษฎีในการที่รัฐจะอนุญาตหรือไม่ให้ใช้สารเสพติดขึ้นอยู่อยู่บนทฤษฎี “ความสามารถในการก่ออันตราย” ของสรรพคุณการใช้ตามชนิดและปริมาณของแต่ละประเภท จากปัญหาและอุปสรรคของความรู้ความเข้าใจพืช “กัญชา” และการจัดการเพื่อการลดทอนความผิดอาญาที่เข้มงวดของพืชชนิดนี้ ส่งผลของการนำมาใช้ประโยชน์ในทุกด้าน จากการศึกษาข้อมูลในต่างประเทศ มาตรฐานองค์การระหว่างประเทศ เช่น UNODC หรือ WHO พบว่า กว่า 30 ประเทศได้มีการจัดการในการนำพืชกัญชามาใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ จึงเกิดสมมติฐานว่า ถ้าประเทศไทยได้ศึกษาวิจัย ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบความรู้และแนวทางจัดการในมิติต่างๆ จึงน่าจะนำมาประยุกต์ใช้กับบริบทของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและได้รับประโยชน์สูงสุด ภายใต้การควบคุมกำกับดูแลและบริหารจัดการโดยการยาสูบแห่งประเทศไทย

การใช้พืชกัญชามาทำบุหรี่ยาสูบ จึงเป็นการตัดวิธีการรับสารนิโคตินเข้าสู่ร่างกาย และลดปัญหาสารนิโคตินที่แพร่กระจายในสภาพแวดล้อมจากควันบุหรี่สู่บุคคลอื่น จึงเป็นการลดทอนการแพร่กระจายของสารนิโคติน และสามารถลดอันตรายจากนิโคตินในการสูบบุหรี่ได้อย่างเด็ดขาด แต่อย่างไรก็ตามสารที่อยู่ในพืชเสพติดประเภทกัญชาก็มีทั้งสารที่ให้คุณและส่วนที่เป็นโทษต่อร่างกายของมนุษย์ ซึ่งต้องมีการควบคุมการใช้อย่างเคร่งครัดในประเภท ชนิดและปริมาณการใช้พืชกัญชาในลักษณะต่างๆ หากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพืชกัญชาได้ถูกปรับปรุงตามแนวทางการวิจัย จะเกิดประโยชน์กับประเทศไทยทั้งทางการแพทย์ และทางเศรษฐกิจได้มากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยจึงเสนอแนะให้มีการอนุญาตให้มีการนำพืชกัญชามาใช้ผลิตบุหรืได้ เช่นเดียวกับใบยาสูบ ภายใต้การควบคุมในทางเภสัชศาสตร์ในการกำหนด ชนิด ประเภท และ ปริมาณ ของสารที่มีผลต่อร่างกายมนุษย์ โดยการออกกฎหมายอนุญาตและมีหน่วยงาน ตรวจสอบกำกับดูแลโดยตรงเพื่อดูแลความถูกต้องและเหมาะสมของการใช้และสุขภาพอนามัย ของประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- กัลยรักษ์ บวรเศรษฐาสกุล. (2558). การยกเลิกความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดศึกษากรณี: การเสพ และการครอบครองกัญชา. ใน วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ธานี วรภัทร์. (2562). ผลกระทบทางเศรษฐกิจของไทยในสถานะผู้เสพสารเสพติดประเภท กัญชา. มหาจุฬานาครทรรศน์, 6(5), 2637-2650.
- บัวพันธ์ พรหมพักพิง และคณะ. (2550). เศรษฐศาสตร์การเมืองเรื่องการควบคุมบุหรื. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและการจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ(ศจย.).
- มานพ คณะโต และคณะ. (2559). รายงานการวิจัยเอกสารนโยบายและการจัดการปัญหา กัญชา กรณีศึกษาประเทศอังกฤษและประเทศสหรัฐอเมริกา. ภาควิชาการสารเสพติด (ภาส): บ.จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สมยศ กิตติมั่นคง. (2559). กัญชา คือยารักษามะเร็ง. กรุงเทพมหานคร: โก กรีน.
- สาขารังสิศึกษาและมะเร็งวิทยา โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์. (2564). เข้าถึงได้จาก CHULA CENCER รังสิศึกษาและมะเร็งวิทยา: www.chulacancer.net
- Jeff, Grissler. (2014). Marijuana Business: How to Open and Successfully Run a Marijuana Dispensary and Grow Facility. New York USA: Marijuana Business Books Publishing.
- Julie, Holland. (2008). The Pot Book: A Complete Guide to Cannabis. California USA: Quick American A Division of Quick Trading Co.
- Michael, Backes. (2017). Cannabis Pharmacy. New York USA: Black Dog & Leventhal Publishers.
- Uwe, Blesching. (2015). The CANNABIS HEALTH INDEX. California USA: North Atlantic Books.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

วารสารกฎหมายและสังคมรังสิตเป็นวารสารวิชาการของคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าทางด้านกฎหมายและสังคมและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา เพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยและงานวิชาการในมหาวิทยาลัยรังสิต และจากสถาบันและภายนอก รวมทั้งนักวิชาการและผู้สนใจ โดยเน้นสาขานิติศาสตร์ และสาขาสังคมศาสตร์ เปิดรับบทความภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน บทความที่เสนอจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อพิมพ์ลงในวารสารอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะระบบการอ้างอิงและรูปแบบการนำเสนอ

ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร ทศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มาให้ถูกต้อง กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน)

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือน กันยายน – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับกฎหมาย สังคมศาสตร์ สังคมศาสตร์ทั่วไป

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 9 - 15 หน้ากระดาษ A4 หรือ B5 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่น **ตาราง 1** หรือ **Table 1** และ **รูป 1** หรือ **Figure 1** รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีกครั้ง ระดับลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน และ Email.

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ประมาณ 300-350 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น(ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด และสั้น

2) บทนำ (Introduction) ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัยกรอบแนวคิด และระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

3) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการ ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บ รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย/ผลการทดลอง (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การ วิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล/วิจารณ์ (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความ เชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบาย รูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) /ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่ สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ใน เชิงอรรถเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือหรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้อง ของเอกสารอ้างอิงทั้งหมดก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้อง ของ

การอ้างอิงเอกสาร เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคมนวัตกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาธ” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธานี วรภัทร์, 2557)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (ธานี วรภัทร์ และ อิงครัต ดลเจิม, 2561)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธานี วรรณทร์ และคณะ, 2563)

5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Kiarash, A., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N, 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2558). หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

(3) บทความในหนังสือ**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

พระสุริยา คงคาไหว. (2560). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย ใน ปวีตร ว่องวีระ. ทฤษฎี และวิธีวิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (หน้า 112). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2563). มาตรการทางกฎหมายในการลดอันตรายจากการใช้กัญชาทางการแพทย์. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 5(2), 35-49.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ : ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม,/(เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2560). หม้อคอคควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (2010). Sciencefiction. In The encyclopaedia America, (Vol. 24, pp.390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2560). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์/ ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์

ตัวอย่าง :

ธานี วรภัทร์. (2552). กฎหมายบังคับโทษในประเทศไทย: การบังคับโทษจำคุก. ใน ดุษฎี นิพนธ์นิติศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ธานี วรภัทร์. (2564). ห้องบริโกคยาเสพติด. ใน รายงานการวิจัย. กองพัฒนานวัตกรรมการ ยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

คณิต ณ นคร. (31 ต.ค. 2560). กระบวนการยุติธรรมกับระบบทุนนิยม. (ธานี วรภัทร์, ผู้ สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ฤทัยชนก จริจจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.//ปีพิมพ์.//ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).//ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1 (6 เมษายน 2560).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.

ธานี วรภัทร์ และอิงครัต ตลเจิม. (2562). กระบวนการยุติธรรมกับระบบทุนนิยม. ใน รายงานการวิจัย. สำนักพระตำริในพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา.

พระสุตริภักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13.

พระราชบัญญัติราชทัณฑ์. (2560). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 21 ก หน้า 1 (18 กุมภาพันธ์ 2560).

วิชา มหาคุณ. (2549). การใช้เหตุผลทางกฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phatthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. *Pediatr Nurs*, 22(2), 334-337.

Elizabet, B. (1990). *Ecotourism: The Potentials and Pitfalls*. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Sandel, Michael J. (2010). *Justice*. U.S.A.:Penguin Books.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต ได้ที่ www.rsu.ac.th/law เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : RJLS@rsu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสาร ลังค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารกฎหมายและสังคมรังสิต

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด)

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

.....(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt).....

2. (16 pt).....

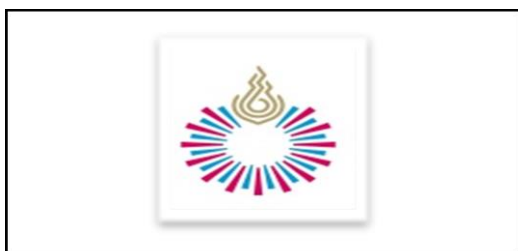
3. (16 pt).....

ระเบียบวิธีวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย, ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

..(16.pt).....ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สืบเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16.pt)สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ.....พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือ
กรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt)

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt)

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

(16 pt).

[illegible]

_____. (16 pt).

[illegible]

สรุป (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....